

TIILITALOSSA ASUU ONNELLINEN PERHE

- arkkitehtuurista, rakentamisesta ja asumisesta
1960-70 -luvun Suomessa

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
SISÜSTUSARKKITEHTUURI

MUOTOILU- JA TAIDEINSTITUUTTI
OULUN MÄYTETYÖ AMK

KEVÄT 2011

MUOTOILUN KOULUTUSOHJELMA
ANNAKAISA LÄNG

KIITOS

Jukka

Sari

Leena

*Kuka valon taittoi, huoneissain?
On niin hämärää, en sua nää
On niin hämärää*

*Kuka tulen laittoi, maailmaan?
On taas valoisaa, yön hopeaa
On niin valoisaa*

*Onko aika lähdön nyt?
Onko tähtiin syttynyt?
Vai Mirandosko tuolta ilmestyy?*

*Onko taika täyttynyt?
Vai erehdystä korjaanko nyt?
Kun on tullut aika löytää syy*

*Niin viimeinkin, tähti syttyy viimeinkin
Nyt kaipaen kaiken jälkeen
Sitä kaipaen yöni jälkeen*

- Hector, 1972

TIIVISTELMÄ

Suomen elinkeinorakenne muuttui nopeasti 1960-luvulla. Väestö muutti maalta kaupunkeihin ja se aiheutti valtavan asuntopulan. Asuntopulan helpottamiseksi Suomessa alkoi raju teollinen asuinrakentaminen. Pääosa Suomen nykyisestä asuntokannasta on rakennettu 1960- ja 70 -luvuilla. Nyt nämä 40 vuotta sitten rakennetut asunnot ovat peruskorjauksiässä.

Opinnäytetyössäni tutkin 1960- ja 70 -luvun vaihteen asuinrakentamista ja arkkitehtuuria Suomessa sekä aikakauden yhteiskunnallisia muutoksia ja niiden vaikutuksia asumiseen ja rakentamiseen.

Selvitän työssäni tuon ajan pientalojen tyypillisiä piirteitä ja rakenneratkaisuja sekä rakentamisessa ja sisustuksessa käytettyjä materiaaleja. Käsittelen tarkemmin matalien tyyppitalojen korjausrakentamisperiaatteita ja rakenteellisia ongelmia. Suunnittelukohteenani on Tiilikeskus Oy:n tyyppitalo Väinölä vuodelta 1971.

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoilu- ja taideinstituutti
Muotoilun koulutusohjelma
Sisustusarkkitehtuuri

Annakaisa Lång
Opinnäytetyö
sivumäärä 100
Kevät 2011

Avainsanat:
konstruktivismi,
korjausrakentaminen,
1960- ja 70 -luvun matalat
tyyppitalot, 70-luvun sisustus,
70-luvun suomalainen koti

ABSTRACT

The Finnish economy structure changed rapidly in the 1960's. People moved from rural areas to towns and to ease the problem of accommodation, industrial home-construction developed strongly in Finland.

Majority of the current Finnish dwelling stock has been built in the 60' and 70's. Now these dwellings, built 40 years ago, are facing the stage of renovation.

In my thesis I have researched home-construction and architecture of end 1960's – beginning 1970's in Finland as well as social changes related to that time and their impact into living and construction.

In my work I clarify typical solutions used in building small houses and their constructional features as well as material used for constructing and interior decorating. I focus on renovation principles and constructional problems of low type-planned houses. I have used Tiilikeskus Oy's type-planned house Väinölä from 1971 as an example for my planning work.

Lahti University of Applied Sciences
Institute of design and fine arts
Degree program of design
Interior architecture

Annakaisa Lång
Thesis
Pages 100
Spring 2011

Key words:
constructivism,
renovation, 60's and 70's low
type-planned houses, 70's interior
decorating , 70's Finnish home

SISÄLLYS

JOHDANTO

KOHDE JA TOIMEKSIANTO

2.1 Kohde

2.2 Käyttäjät ja toimeksianto

SUOMI RAKENTAA RAJUSTI 1960- JA 70 -LUVULLA

3.1 Aikakausi ennen öljykriisiä - teollisen rationalismin aikakausi

3.2 Ajan arkkitehtuurista ja rakennustavasta

3.3 Pientalojen rakenteellisia ratkaisuja ja pintarakenteita

3.4 Suomalainen koti 1960-70 -luvun vaihteessa

VÄINÖLÄ JA MUUT TYYPPITALOT

4.1 Tiilitalo Väinölä

4.2 1970-luvun tyyppitalo

4.3 Matalien tyyppitalojen korjausrakentaminen ja rakenteellisia ongelmia

4.4 Väinölään tehdyt muutokset

4.5 Väinölän nykytila

5 TAVOITTEET JA RAJAUS

- 5.1 Visuaaliset tavoitteet
- 5.2 Toiminnalliset tavoitteet
- 5.3 Kustannustavoitteet
- 5.5 Rajaus

6 SUUNNITTELUPROSESSI

- 6.1 Tilaohjelma
- 6.2 Pinnat ja materiaalit
- 6.3 Valaistus
- 6.4 Tyyli ja tunnelma

7 TILASUUNNITELMA

- 7.1 Lopullinen suunnitelma
- 7.2 Toiminta ja käyttö

8 ARVIOINTI

- 8.1 Palaute
- 8.2 Prosessi

LÄHTEET

LIITTEET

JOHDANTO

Kuva 2: homeware.fiskars.com

Sain toimeksiannon suunnitella perusparannuksen 40 vuotta vanhaan omakotitaloon. Alkuperäinen rakennus on tyypillinen tasakattoinen tiilitalo, joita rakennettiin suomenmaalle satoja 1960- ja 70 -luvun vaihteessa. Lähivuosina nämä kaikki n. 40 vuotta vanhat omakotitalot ovat korjausrakentamisen kohteena. Kiinnostuin aiheesta kuinka nämä talot ovat kestäneet aikaa - arkkitehtuurisesti ja rakenteellisesti.

Aluksi käsittelen 1960-lukua. Aikakautta, jolloin suomalaisessa yhteiskunnassa elettiin suurten muutosten aikaa. Maatalousvaltiosta siirryttiin teolliseen yhteiskuntaan. Koettiin valtava maaltapako. Kaupunkilainen ydinperhe korvasi maaseudun perheyhteisöt. Ja rakentamisessa siirryttiin käsityövaltaisesta rakentamisesta teolliseen rakentamiseen.

Suomessa rakennettiin valtavasti 1960- ja 70 -luvuilla, voidaan puhua määrän arkkitehtuurista. Tämä kaikki toteutettiin teollistamisella ja aluerakentamisella. Syntyivät metsäkerrostalolähiöt. Niiden huonosta maineesta huolimatta tavallisten ihmisten

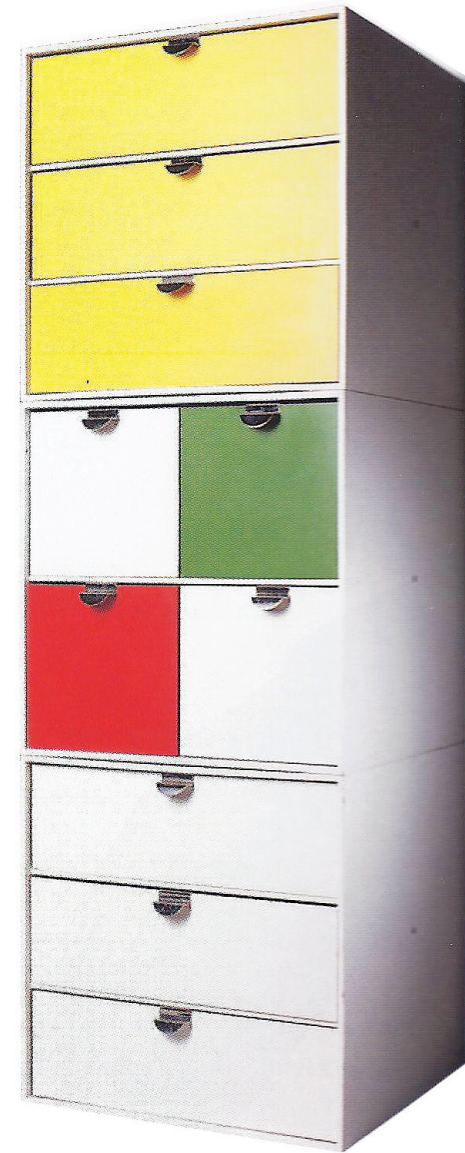
asumistaso koheni: asumisväljyys lisääntyi ja varustetaso parani. Arkkitehtuurissa korostui konstruktivismi ja less is more -filosofia, rakentamisessa teollinen rationalismi.

Naisten työssäkäynti lisääntyi ja perheiden reaaliensiotaso nousi. Mainoslauseesta "Tiilitalossa asuu onnellinen perhe" tuli monen perheen haave ja maahamme alkoi nousta aravalainoitettuja talotehtaiden tyyppitaloja. Lisääntynyt vapaa-aika ja perhekeskeisyyden nousu suosi oman kotipesän laittoa. Suomessa alkoi sisustusbuumi, jota ruokkivat uudet sisustuslehdet ja 1970 alkaneet asuntomessut. Opinnäytetyössäni raotankin vähän ovea suomalaiseen 60-70 -lukujen kotiin ja sisustukseen.

Viimeisessä osiossa käyn tarkemmin läpi matalien tyyppitalojen korjausrakentamista ja niiden rakenteellisia ongelmia, jotka on hyvä tiedostaa kun ryhtyy suunnittelemaan näiden pientalojen korjaamista.

Kuva 2: Fiskarsin oranssien saksien - maailman ensimmäisten muovikahvaisten saksien valmistus aloitettiin v. 1967.

Kuva 3: Ristomatti Ratian suunnittelema
Palaset-laatikosto vuodelta 1972.

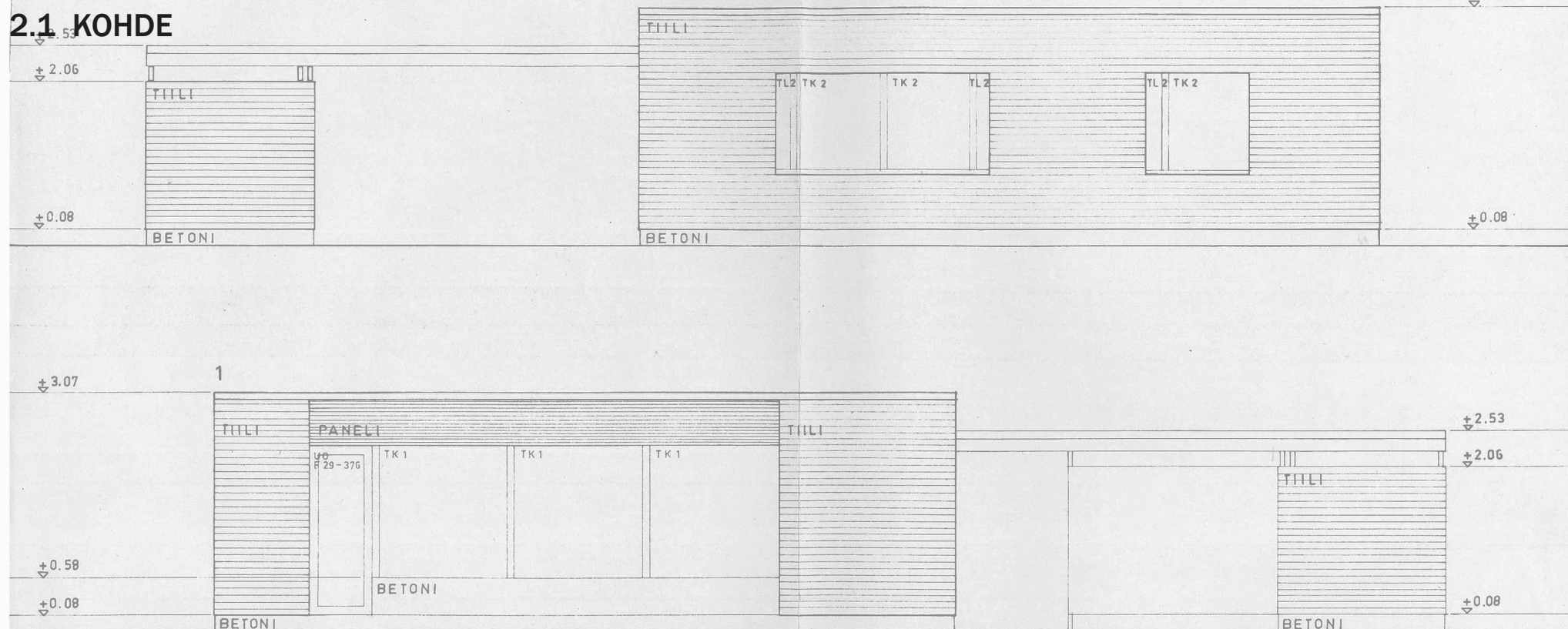
Kuva 3: Hagelstam 1999, 412

Kuva 4: Kaunis koti 7/1970, 34

2 KOHDE JA TOIMEKSIANTO

2.1 KOHDE

Kuva 5: Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto

Suunnittelukohde on vuonna 1971 rakennettu omakotitalo ja sen perusparannussuunnitelma. Rakennus on täystiilirunkoinen huoneistoalaltaan n. 110+110 m², alunperin tasakattoinen omakotitalo. Se on Tiilikeskus Oy:n Samposarjaa oleva Väinölä-niminen tyypitalo. Talo sijaitsee Pohjois-Savossa, Kiuruvedellä omakotialueella, joka on noin kilometrin päässä torista, kaupungin

”sydäimestä”. Omakotialue on sekava sekoitus 1950-1970 -luvun pientaloja. Tontit ovat aika isoja ja vanhimmat jo 60 vuotta vanhoja, joten istutukset ovat jo kasvaneet mukavan kokoisiksi. Ne yhtenäistävät ja rauhoittavat tätä aluetta, joka koostuu eri aikakausien rakennusten kirjosta. Kiuruvesi tunnetaan Suomen suurimpana maitopitäjänä ja laajan kunnan alueella on paljon maatiloja

ja perinteistä puurakentamista. Kyseinen omakotitaloalue on Kiuruveden ensimmäisiä lähiöitä ja talo - tiilitalo Väinölä, jonka silloinen kunnanrakennusmestari rakennutti omalle perheelleen oli ensimmäisiä tasakattoisia aikansa huippumoderneja omakotitaloja Kiuruvedellä.

2.2 KÄYTTÄJÄT JA TOIMEKSIANTO

Kolmikymppinen pariskunta tilasi minulta omakotitalon perusrakennussuunnitelman. Artesaani-graafinen suunnittelija -pariskunta on ammateissaan jatkuvasti tekemisissä visuaalisuuden kanssa, joten heille estetiikka on omassa kodissakin tärkeää. Toinen yhtä tärkeä asia on toiminnallisuus - ”ei liikaa viritelmiä, vaan simppeliä ja paljon suljettua säilytystilaa; se mitä on näkyvillä on tarkoin harkittua”.

Heille tärkein tila kodissa on keittiö, varsinkin isäntä laittaa paljon ruokaa ja emäntä haalii astioita. Heidän toiveena olisi saada keittiöstä jollain tapaa uniikki, ei pelkkiä perusratkaisuja. Kodinhoitohuone ei tarvitse olla suuren suuri, mutta sitäkin jämäkämmin suunniteltu.

Mies harrastaa musiikkia, leffoja ja pelejä ja nainen vapaa-aikanaan askartelea ja näprää kaikenlaista käsillään. Molemmat pitävät kirjojen lukemisesta ja heillä on haaveena iso kiinteä kirjahylly. Ja pisteenä ii:n päälle he toivoivat eteiseen jotain ”tosi persoonallista, jotain mikä leimaisi kodin juuri heidän kodikseen”.

Välitön korjaustarve olisi keittiön, kodinhoitohuoneen ja eteisen osalta. Saattaa ne tämän päivän vaatimusten tasolle ja heidän tarpeensa täyttäväksi toimiviksi tiloiksi. Muut tilat vaativat pintojen käsittelyä ja ilmeen kohottamista. Alkuperäinen kylpyhuone ja sauna ovat vielä käyttökunnossa, joten se on kakkosvaiheen remontoinnin kohde.

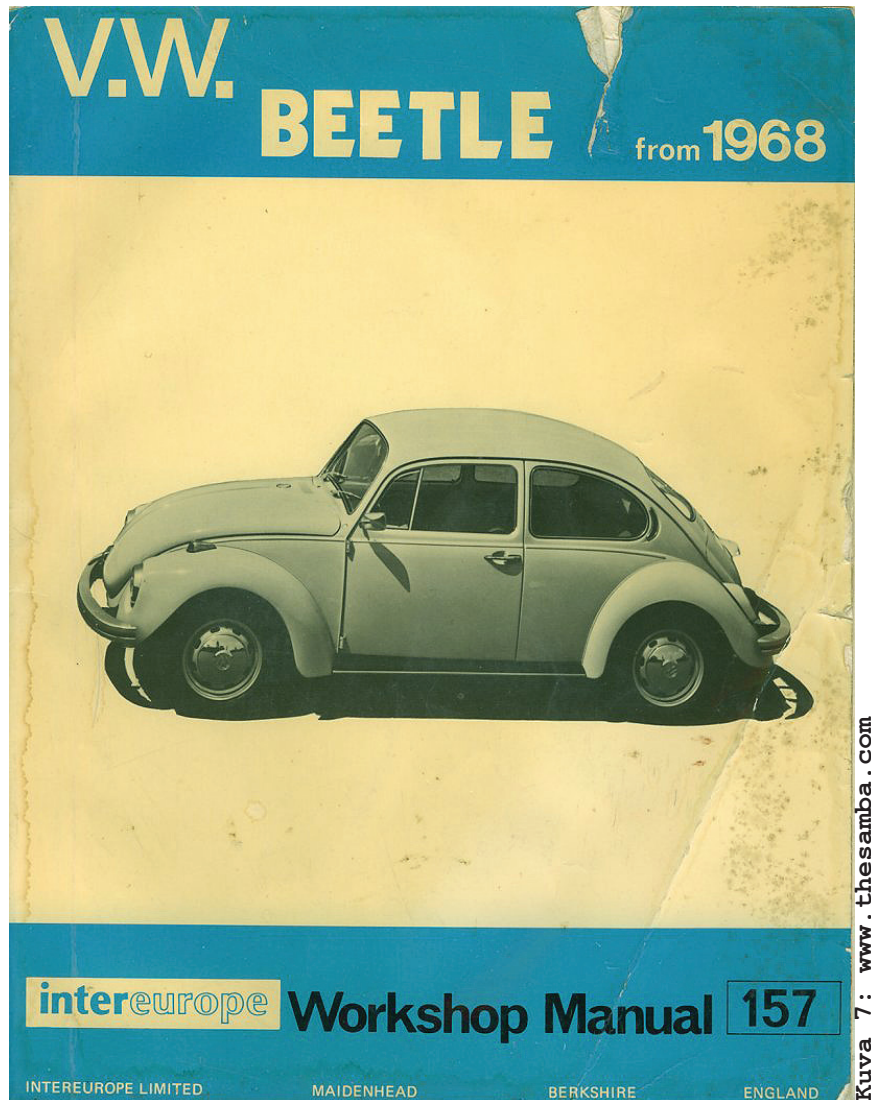
Alustavat suunnitelmat myös märkätilojen osalta laaditaan jo tässä vaiheessa ja selvitetään onko tarvetta sellaisten seinien siirtoon tai aukkojen tekoon, jotka vaikuttavat pintaremonttiin eteis- ja takkahuonetilassa. Tässä elämänvaiheessa ei ole tarpeellista muuttaa muilta osin huonejärjestystä. Ehdotin heille, että taloa ryhdyttäisiin kunnostamaan talon rakennusvuoden henkeen ja palautettaisiin 1970 -luvun alun ”meininki” jollain tasolla. Heistä ajatus kuulosti hyvältä. Heitä miellyttää muutenkin tuon ajan selkeä, suoraviivainen ja konstailematon arkkitehtuuri. Vaikka tänä päivänä rakennus ulkoapäin ei juuri muistuta tuon ajan arkkitehtuuria, voi sisätiloihin palauttaa tuon ajan rohkean modernin tyylin.

Kuva 6: www.docomomo-fi.com

3 SUOMI RAKENTAA RAJUSTI
1960- JA 70 -LUVULLA

3.1 AIKAKAUSI ENNEN 1973 ÖLJYKRIISIÄ - TEOLLISEN RATIONALISMIN AIKAKAUSI

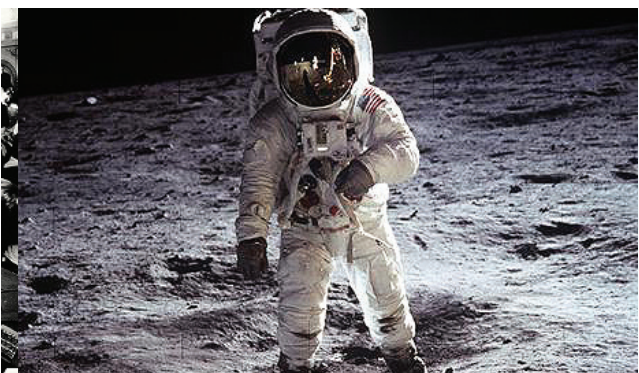
Suomessa 1960 -luku oli suurten muutosten aikaa: tekniikka kehittyi, kulutus kasvoi ja koulutus lisääntyi. Uudet aatteet virtasivat maahan, kansainvälistyttiin, kaupunkilainen ydinperhe korvasi maaseudun perheyhteisöt, naisten työssäkäynti ja sekä lasten päivähoito lisääntyi, nuoriso kokosi voimiaan, kolmas maailma nousi otsikoihin, ihastuttiin sarjakuviin ja julisteisiin ja kulttuuri politisoitui.

1960-lukulaiset vaativat tasa-arvoa ja sosiaalista vastuuntuntoa ja kantoivat huolta ihmiskunnan tulevaisuudesta. Uskottiin, että huipputeknologia ratkaisee ja poistaa vähitellen kipeätkin ongelmat. Luonnosta ei urbaanilla 60-luvulla juurikaan piitattu, mutta 1973 öljykriisin myötä ympäristötietoisuus alkoi orastaa. (Hagelstam 2003, 341.)

1960 -luvulla tapahtui myös rakentamisessa suuria muutoksia - siirryttiin käsityövaltaisesta rakentamisesta teolliseen rakentamiseen. Suomessa elinkeinorakenne muuttui rajusti ja alkoi massiivinen maaltamuutto. Noin 600 000 suomalaista siirtyi lyhyessä ajassa maaseudulta taajamiin teollisuus-

Kuva 8: janikanmaailma.blogspot.com Kuva 9: www.hyy.helsinki.fi

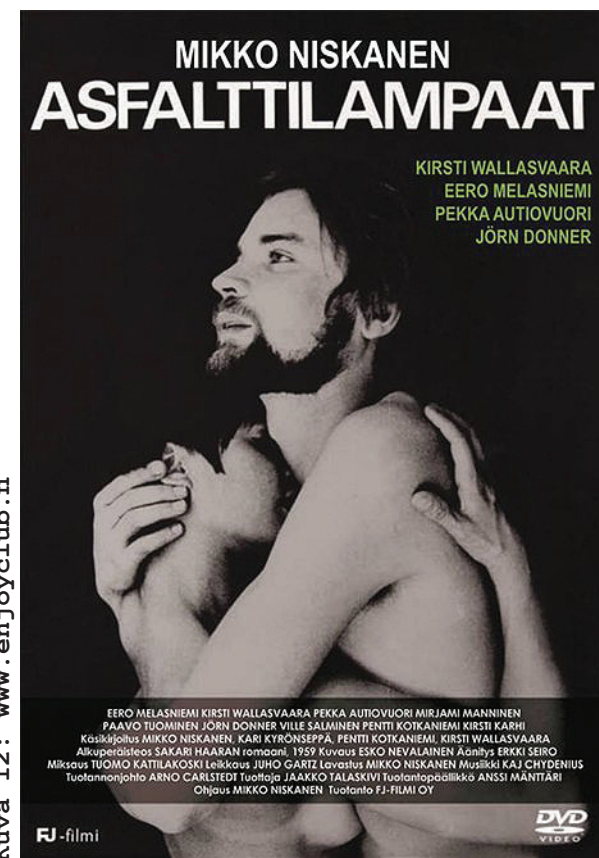
Kuva 11: yle.fi

Kuva 10: lottovoittaja.wordpress.com

ja palveluelinkeinoin. Lisäksi sotien jälkeiset niin sanotut suuret ikäluokat tulivat työikäisiksi ja perustivat perheitä. Asutuskeskuksissa syntyi mittava asuntopula. Asuntoja oli saatava nopeasti, paljon ja taloudellisesti. Ongelma ratkaistiin teollistamisella ja aluerakentamisella. Syntyi ns. metsäkerrostalolähiöitä kaupunkien keskustojen ulkopuolelle. 1960- ja 70-lukujen tuottoisaa teollista rakentamista hoitivat lähes yksinomaan rakennusliikkeet eli grynderit.

Asuntojen ja asuntoalueiden suunnittelulle, joka oli hyvin tuottajalähtöistä oli luonteenomaista konstruktivisuus ja pelkistetty rationalismi. Lähiörakentaminen oli huipussaan 1970-luvun alussa, vuonna 1974 asuntoja valmistui Suomessa väkilukuun verrattuna eniten maailmassa. (Lehtovuori 1999, 100-102.)

Kuva 12: www.enjoyclub.fi

Miten huutaa minulle avaruus, miten kirkuvat tähdet ohimoni läpi, miten itkevät lapset maailman rannoilla ja merien yllä savuavat sydämet.

- Aulikki Oksanen

Suomen lähiörakentamisen historiassa käytettiin ensimmäisen kerran teollista teräsbetonielementtitekniikkaa Helsingin Pihlajamäessä vuonna 1960. Olli Kivisen laatima veistoksellinen asemakaavasommitelma ja Lauri Silvennoisen suunnittelemia minimalistista arkkitehtuuria edustavia täyselementtikerrostaloja pidetään modernin suomalaisen asuinaluearkkitehtuurin huippuna.

Kaavojen rakennustaiteelliset ja sosiaaliset päämäärät karsiutuivat vuosikymmenen loppua kohti mentäessä. Ihanteeksi tuli tiivis ja tehokkaasti rakennettu kompakti kaupunki: rakennukset ja räjähdysmäisesti kasvaneen autoliikenteen vaatima katuverkko sijoitettiin systemaattisesti suorakulmaiseen koordinaatistoon.

Aravaohjeilla oli keskeinen vaikutus asuntorakentamiseen. Niiden mukaan rakennuksissa ja niiden osissa oli pyrittävä mahdollisimman pitkälle vietyyn teolliseen sarjatuotantoon. Asuntotuotannon avainsanoja olivat tehokkuus, teollinen sarjatuotanto, esivalmisteiset rakennusosat, moduulimitoitus ja standardointi. Varsinkin kerrostaloissa kohdekohtainen suunnittelu ja käsityönä toteutetut yksityiskohdat saivat väistyä. (Kerrostalot 1880-2000, 142-143.)

Kuva 13: Pihlajamäki

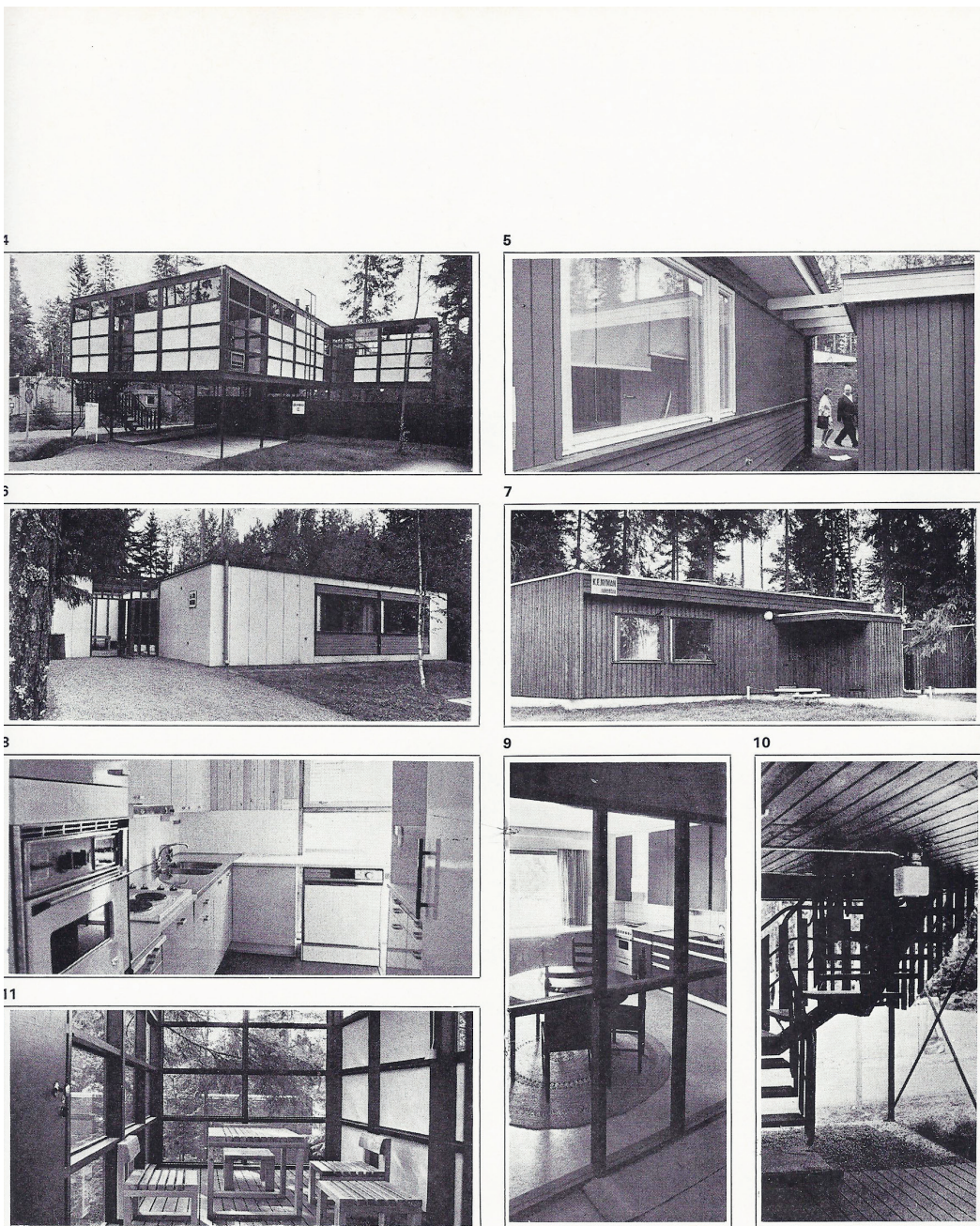

Kuva 14: Lehtovuori 1999, 120

Kuva 14: Suvikumpu

1960-luvun loppupuolella alkoi esiintyä yhä laajempaa kritiikkiä yksipuolista ja tuottajaehtoista asuntotuotantoa kohtaan. Vastareaktionä tuottajaehdoiselle asuntorakentamiselle syntyi mm. Suvikummun asuntoalue Espooseen. Näitä vuosina 1968-70 rakennettuja Raili ja Reima Pietilän suunnittelemlä asuinkerrostaloja pidetään suomalaisen asuntoarkkitehtuurin merkkitoinä. (Lehtovuori 1999, 102,104.)

Elintason noustessa omakotirakentaminenkin elpyi. Syntyi talotehtaita, joilla oli oiva ratkaisu kasvavaan kysyntään. Ne suunnittelivat omat mallistonsa - puu- tai tiilirakenteisia pientaloja ja myivät niiden rakennuspiirustukset kaikkine tarvittavine pää- ja työpiirustuksineen sekä rakennustyöselityksineen ja kustannusarvioineen omakotirakentajalle. Pientalorakentamisessa ryhdyttiin myös soveltamaan teollisia tuotantomenetelmiä.

Kuva 15. Asuntomessusatoa 1970 Tuusulassa

Kuva 15: Kaunis koti 7/1970, 37

Vuodesta 1970 lähtien alettiin järjestää Asuntomessuja, joista tuli pientaloasumisen näyteikkuna kuluttajille ja rakentajille. Talot edustivat aikansa teollista pientalovalmistajien tyyppituotantoa ja eri rakennejärjestelmiin perustuvia taloratkaisuja.

Tavallisen ihmisen asumistaso koheni nopeasti 1960-luvulla: asumisväljyys lisääntyi, kotien varustetaso parani ja pohjaratkaisut olivat tilankäytöltään yleensä tarkoituksenmukaisia. Huoneistokoot kasvoivat: arava-lainoitettun huoneiston enimmäispinta-ala kohosi vuonna 1968 120 m²:in kun se oli ollut 10 vuotta aiemmin 87 m². Olohuoneen vähimmäisleveys kasvoi

330 cm:stä 360 cm:iin. Ohjeissa vaadittiin suurempiin asuntoihin kaksi erillistä pesutilaa sekä tila pesukonetta varten ja keittiöihin vaadittiin ”standardijääkaappi” tai tila sitä varten. Suurten vapaarahoitteisten asuntojen uutuuksia olivat vaatehuolto varten suunniteltu apukeittiö ja jopa erillinen huoneistos sauna.

Tyypillinen perheasunto oli 3-4 huoneen asunto kaupungissa tai taajamassa kerrostalossa, jossa oli oma kylpyhuone ja parveke. Lisääntynyt huoneluku mahdollisti lopulta toimintojen eriyttämisen. Nukkuminen voitiin rauhoittaa omiin tiloihinsa ja lapsille oli mahdollista antaa oma huone. (Kerrostalot 1880-2000, 179-180; Sarantola-Weiss 2009, 97-98.)

Pääosa Suomen nykyisestä asuntokannasta on rakennettu 1960- ja 70 -luvuilla. Tähän määrän arkkitehtuurin kauteen liittyy myös rohkeaa kehittämistyötä, uusia rakennustapoja, uusia materiaaleja sekä runsaasti teollisen rakennustuotannon kehittelyä. (Lehtovuori 1999, 102-104.)

3.2 AJAN ARKKITEHTUURISTA JA RAKENNUSTAVASTA

Kuva 16. Mies van der Rohe, Farnsworth House

Kuva 16: www.e-architect.co.uk

Kuva 17. Pierre Koenig, Johnson House

Kuva 17: www.eichlernetwork.com

1960-luvun nuoret arkkitehdit kapinoivat sankariarkkitehtuuria vastaan, joka heidän mielestään toimi sekä arkkitehtien että kansallisen itsetehostuksen välineenä. Heidän mielestään suunnittelussa ei otettu huomioon rakennusten käyttäjiä, vaan päämääränä olivat näyttelyt ja kansainväliset julkaisut. Suomalainen nuori arkkitehtisukupolvi omaksui nopeasti ajan kansainväliset virtaukset. Mies van der Rohen *less is more* -filosofia heijastuu vahvasti tämän ajan arkkitehtuurissa. Tämä 1960-luvun uusi arkkitehtuuri-ilmio saikin osakseen lukuisia nimityksiä kuten järjestelmäarkkitehtuuri, systeemirakentaminen, konstruktivismi, International Style tai miesiläisyys. Toisaalta vastapuoli puhui laatikkoarkkitehtuurista, muotodiskriminaatiosta, suorakulmamiehistä sekä design-fasismista. (Koho 1994, 6,8.)

Juhani Pallasmaa syytti suomalaisia arkkitehtejä siitä, että he olivat yksipuolisesti keskittyneet muotoon toteuttaen suunnitteluissaan Le Corbusier'n käsityksen "rakennusmassoista suurenmoisena leikkinä valossa". Pallasmaan mukaan ylikorostuneesta

kiinnostuksesta muotoon seurasi se, että rakentamisen tekniikka jäi jälkeen muusta tekniikasta, toiseksi arkkitehdit eivät ratkaisseet tärkeitä kvantitatiivisia ongelmia ja kolmanneksi arkkitehtuurin arvot olivat muuttuneet kyseenalaisiksi verrattaessa niitä aikakauden yhteiskunnallisiin realiteetteihin. (Koho 1994, 10.)

Arkkitehti Aulis Blomstedtista tuli maassamme modernin arkkitehtuurin oppi-isä hänen toimiessaan Teknillisen korkeakoulun professorina vuosina 1958-1966. Modernismin puhdasoppisuudesta ei maassamme tahdottu luopua. Se tarkoitti muodon yksinkertaistamista, koristeiden hylkäämistä ja sitä, että materiaalit ja toiminnalliset vaatimukset määräävät tuloksen. Blomstedt uskoi rakentamisen teollistamiseen - sen etuja olivat nopeus ja tuotteiden halpuus, mutta standardisoinnin tuli koskea vain talojen osia, ei itse taloja. (Koho1999, 21-22.)

Elintason nousu ja hyvinvointiyhteiskunnan kehittäminen vaikuttivat julkiseen rakentamiseen. Tarvittiin uusia hallinto- ja kulttuurirakennuksia sekä kouluja ja päiväkoteja. Myös kirkkoja ja seurakuntakeskuksia sekä vapaa-ajan rakennuksia rakennettiin paljon, monet niistä tyyliltään hyvinkin kokeellisia. Julkisien rakennusten julkisivuissa käytettiin suuria lasipintoja ja metallia, joiden avulla muotokieltä voitiin pelkistää äärimmilleen. Julkisissa rakennuksissa ei pyritty edustusarkkitehtuuriin, vaan pyrittiin painottamaan niiden esteettistä luonnetta hyötyrakennuksina. Rakennuksen funktiota ei voinut aina tunnistaa julkisivusta.

Kuva 18: upload.wikimedia.org

Kuva 18. Timo Penttilä 1967.
Helsingin kaupunginteatteri.

Yksi radikaalisimmista koulurakennuksista oli Erik Kråkströmin, Kirmo Mikkolan ja Juhani Pallasmaan suunnittelema Vartiokylän ruotsinkielinen yhteiskoulu (1967). Suunnittelussa korostettiin sosiaalista arkkitehtuuria. Opetustilat sekä urheilu- ja kokoustilat on sijoitettu kahteen eri rakennukseen, jotta niitä voidaan käyttää toisistaan riippumatta. Opetustilat sijoittuvat kattovalaistun keskushallin ympärille kahteen kerrokseen. Halliin liittyy pienoishälytys ja musiikkiluokka. Koulu palveli myös alueen kulttuurikeskuksena. (Suomi rakentaa 4 1970, 55.)

Kuva 19: www.mfa.fi

Kuva 19.
Kråkström, Mikkola, Pallasmaa 1967.
Vartiokylän ruotsinkielinen yhteiskoulu.

Kaavoituksessa siirryttiin ruutuasemakaavaan vuonna 1965, kun Bengt Lundstenin ehdotus voitti Jyväskylän Kortepohjan asemakaavakilpailun. Kohde oli käänteentekevä suomalaisten asuinalueiden suunnittelussa. Suunnitelman pohjana oli sosiologisen ryhmämuodostuksen perusteella mitoitettu kaupunkimainen ruutukorttelirakenne. Pyrkimyksenä oli saada aikaan urbaani asuinympäristö matalahkoilla rakennuksilla. Kortepohjan suunnitelmasta omaksuttiin lähinnä ruutumainen korttelimuoto ja sovellettiin sitä teolliseen aluerakentamiseen ja kerrostalotuotantoon ilman alkuperäiselle suunnitelmalle ominaista mittakaavallista inhimillisyyttä ja sosiaalista ajattelua. (Kahri&Pyykönen 1984, 147.)

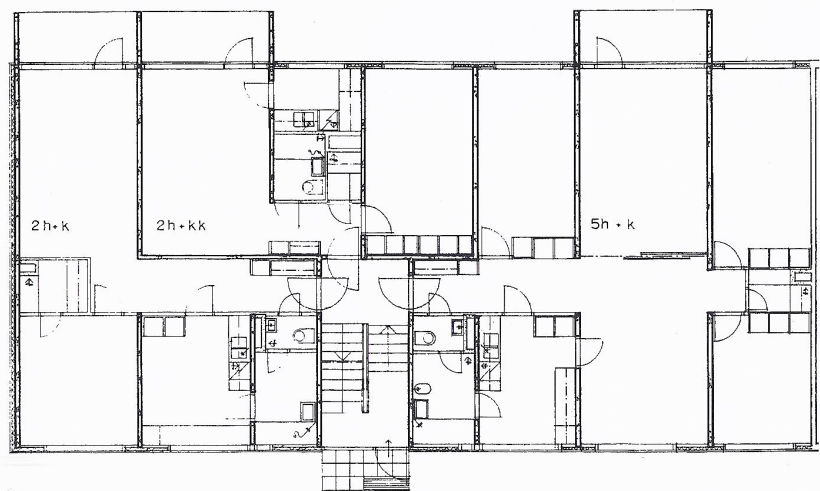

Kuva 20: www.seniorinetti.fi

Kuva 20. Betonibrutalismia puhtaimmillaan.
Erkki Elomaa 1968.
Järvenpään kirkko.

Asuntorakentamisessa teollisen rakentamisen aikakaudella arkkitehtoniset näkökohdat jäivät osittain syrjään. Suuret rakennusliikkeet ja niiden elementtitehtaat ohjasivat suunnittelua, jossa tuotantonäkökulma korostui ja ahtaat kustannuspuitteet yhdenmukaistivat ratkaisuja. Elementtitekniikan vuoksi asuntojen pohjaratkaisuissa pyrittiin suoriin linjoihin ja selkeään tila jakoon. Uusi arkkitehtisukupolvi pyrki kuitenkin kehittämään myös teollisen rakentamisen taiteellisia ja toiminnallisia ominaisuuksia. Syntyi rakenteellisuutta ja järjestelmällisyyttä painottava estetiikka, joka

suosi yksinkertaista rakennusmassoittelua sekä aukkojen ja pintojen hallittua suhteuttamista. Näistä oivallisina esimerkkeinä asuntorakentamisessa ovat mm. Kortepohjan rivitalot Jyväskylässä, Domino-, Bungalow- ja Punkatalo -rakennejärjestelmät sekä Olarin kerrostalot, joissa käytettiin pilarilaatta runkorakennetta. Rakennejärjestelmä mahdollisti asuntojen joustavan muunneltavuuden. (Kahri&Pyykönen 1984, 149.)

Kuva 21: Lehtovuori 1999, 111

Kuva 21. Tyypillinen pohjaratkaisu vuodelta 1970

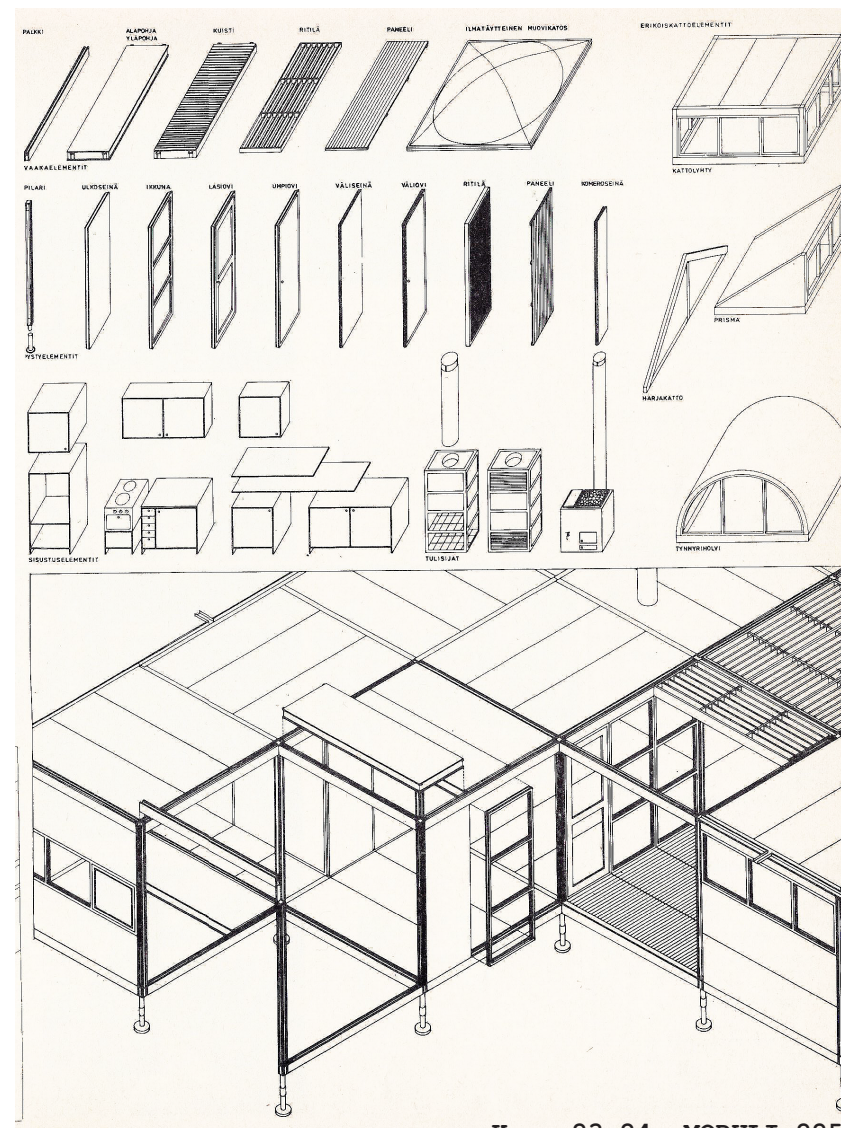
Kuva 22: Lehtovuori 1999, 110

Kuva 22. Pilarilaattajärjestelmä

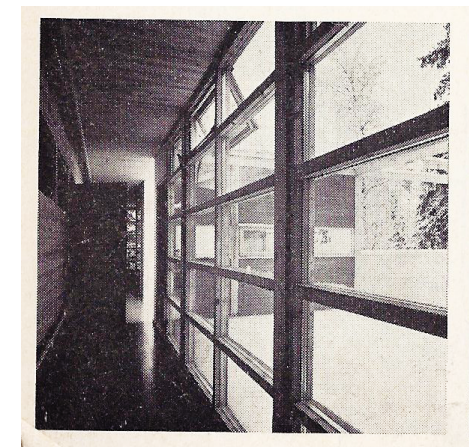
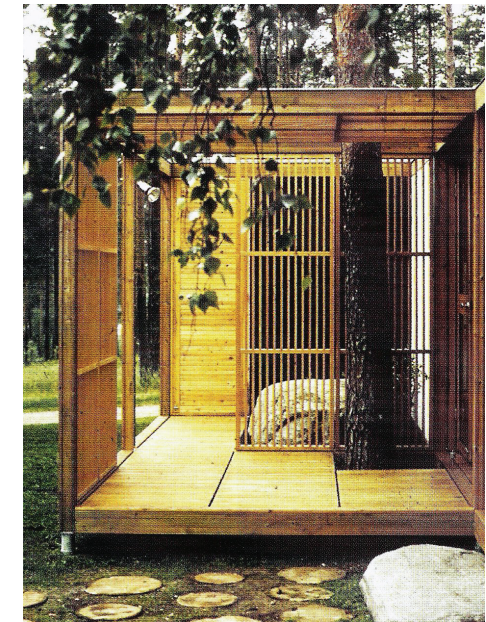
Erilaisia teollisesti valmistettuja pientaloja kehiteltiin runsaasti 1960-luvun lopulla. Yksi niistä oli MODULI 225. Kristian Gullichsen ja Juhani Pallasmaa esittelivät Suomi rakentaa 4 -näyttelyssä vuonna 1970 MODULI 225 -rakennusjärjestelmän, jossa teollisesti esivalmistetuista puuosista rakentuu vapaasti laajeneva loma-asunto. Pyrittiin avoimeen ja joustavaan rakentamiseen. Rakenteellisena perusyksikkönä oli pilari ja palkkielementtien muodostama kuutio, jonka sivumitta oli 225 cm. (Rauske 2008, 104.)

Pientalojen arkkitehtuurissa korostui myös vähäeleisyys, minimalistinen arkkitehtuuri sekä geometrisuus. Mitä lähemmäksi 1970-lukua tullaan, sen pelkistetympään rakennusten muotokieleen päädytään. Suosittiin matalaa maanpintoja myötäilevää arkkitehtuuria. Arvostettiin yhdessä tasossa asumista.

Ikkunoiden ja niiden lasiaukkojen koko suureni. Välipuitteiden käytöstä luovuttiin jopa niin, että tuuletusikkuna oli omassa karmissaan. Arkkitehtuurin vaakasuuntaisuutta korostettiin: julkisivun puupanelointi asennettiin vaakaan

Kuva 23,24: MODULI 225

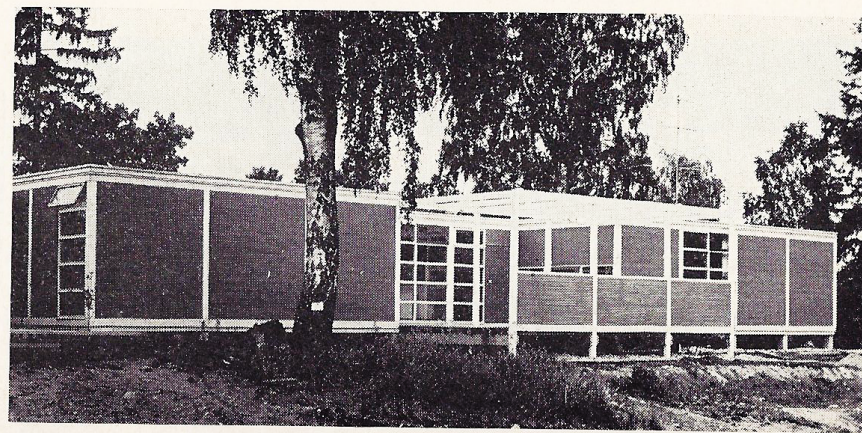

Kuva 23: suomi rakentaa 4 1970, 40

Kuva 26. Kortepohja

Kuva 26: www.rakennusperinto.fi

Kuva 25. DOMINO-järjestelmä

Kuva 25: suomi rakentaa 4 1970, 36

Kuva 27. Aarne Ervi 1962.
Yksityistalo von Hertzen, Espoo.

Kuva 27: www.mfa.fi

ja ikkunatkin korostivat vaakasuuntaisuutta. Yksittäiset ikkunat olivat korkeuttaan leveämpiä ja ne sijoitettiin usein nauhamaisiin ryhmiin. 1960-luvulta lähtien yleistyi myös umpiolasin käyttö ikkunalaseina etenkin ns. kiinteissä, lasiseinämäisissä ikkunoissa.

Rakennusten koon ja runkosyvyyden kasvaessa sisimpiin tiloihin haettiin luonnonvaloa kupolimaisten kattoikkunoiden avulla. Pääsisäänkäynti oli pienen katoksen suojaama

tai pelkkä ulko-ovi, jossa oli yksinkertainen pystypanelointi. Ovessa saattoi olla yläikkuna tai kapea ja korkea lasiaukko. Umpioven viereen usein suunniteltiin oven korkuinen kapea ikkuna.

Pientalojen tilasuunnittelu vapautui kun 1960-luvun lopulla otettiin käyttöön kattoristikot, joissa yhdistyi sekä yläpohjan kantava rakenne että vesikaton kannatus. Ristikot vapauttivat tilojen suunnittelua, sillä kantavia väliseiniä tarvittiin enää suurehkoilla runkosyvyyksillä. Kun vapaa tilasuunnittelu hajautti esim. poistoa vaativat wc- ja kylpyhuonetilat eri puolille taloa, ei kaikkia poistoilmahormejakaan enää koottu samaan savupiippuun savuhormin kanssa, vaan ne rakennettiin kevyemmin pellistä tai rautaputkesta. Eri polttoaineita käyttävät keskuslämmitysjärjestelmät yleistyivät. Öljy oli halpaa, ja öljylämmitys valtasikin ykkössijan pientalojen lämmitysmuotona. Tulisijat menettivät merkitystään lämmönlähteenä. Varaavien tulisijojen sijaan alettiin rakentaa avotakkoja, joiden tärkein tehtävä oli toimia arkkitehtonisena elementtinä ja tunnelmanluojana.

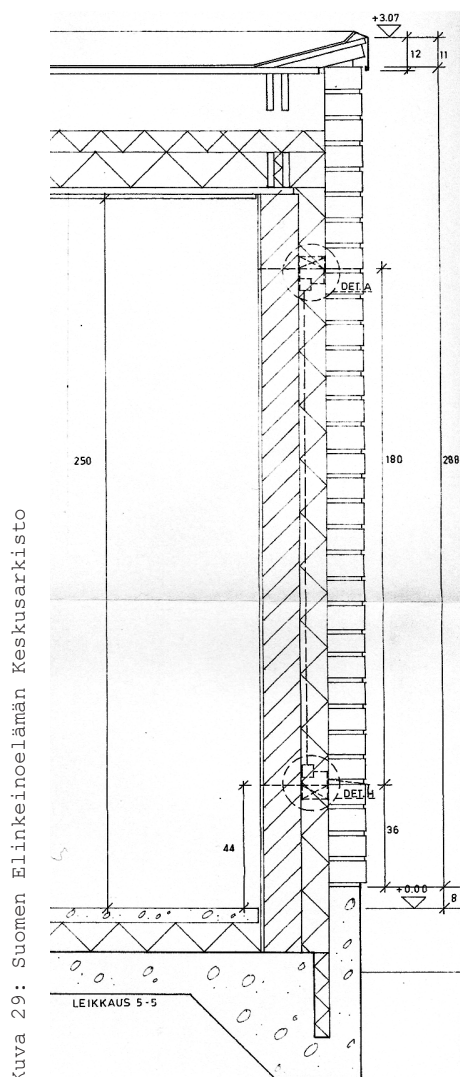
Pientaloissa käytettiin 1960-luvulla painovoimaista ilmanvaihtoa. Koneellinen ilmanvaihto alkoi tehdä tuloaan 70-luvun alkupuolella, mutta sitä ei usein osattu asentaa oikein ja korvausilman saaminen jäi järjestämättä. "Ilmanvaihtoa" hoidettiin ikkunatuuletuksella, mikä aiheutti veto-ongelmia. Energiakriisin myötä saatettiin ilmanvaihtokone jopa tyystin sulkea. Kun rakenteiden ilmanpitävyys samalla parani, sisäilman laatu huononi merkittävästi. (Rakennusperinto 2011)

Kuva 28: Bkörk, Nordling & Reppen 2009, 127

Kuva 28.
Asuntoarkkitehtuuria 1960-70-luvulla

3.3 PIENTALOJEN RAKENTEELLISIA RATKAISUJA JA PINTARAKENTEITA

Matalat talot vaativat myös matalan perustuksen, joten maanvaraisesta betonilaatasta tuli vallitsevin alapohjatyyppejä 1960-luvun lopulla. Alkuun betonilaatan päälle koolattiin suoraan lattiaaudoitusta tai -levytystä lämpöeristeineen ilman kunnollisia kapillaarikatkoja. Routavaaran torjumiseksi saatettiin asentaa patterijohdot alapohjaan ulkoseinien viereen. Rakennettiin myös ns. kaksoislaattalattioita, joissa lämmöneriste sijaitsi kahden betonilaatan välissä. 1970-luvulta lähtien ryhdyttiin käyttämään nykyisinkin yleistä alapuolelta eristettyä betonilaattaa.

Kun rakennuksen korkeutta pyrittiin madaltamaan ja toisaalta pyrittiin eroon ulkoseinän ja alapohjan välisistä kylmäsilloista, kehiteltiin ns. valesokkeli, jossa puurungon alaosa on lähes suojaamattomana kahden betonirakenteen välissä ja usein vielä maanpinnan alapuolella. Lattiapinnan verhouksimateriaaleina yleistyivät suoraan betonilaatan pintaan liimattavat parketit sekä korkki-, linoleumi-, muovi- ja tekstiilimatot. (Rakennusperinto 2011.)

Puurunko eli perinteinen sahatavarasta tehty pystyrunko säilytti asemansa ylivoimaisesti suosituimpina seinärakenteena. Täystiili- sekä kevytbetoni- ja harkkoseiniä tehtiin jonkin verran. Uusi materiaali, mineraalivillaeriste syrjäytti sahanpuru- ja kutterieristeet. Eristepaksuus säilyi alkuun samana kuin puruseinissä, 100 mm:nä. Energiakriisin vaikutuksesta eristepaksuus kasvoi 150 mm:iin. Mineraalivillan myötä seinärakenne muuttui. Sisäpuolinen höyrynsulkumuovi otettiin käyttöön estämään rakennuksen sisäpuolisen kosteuden pääsy mineraalivillaeristeeseen.

Rungon jäykisteenä alettiin käyttämään runkotalppiin upotettuja, nurkkiin kiinnitettyjä vinojäykisteitä ja tuulensuojalevyjä. Lastulevyn tulo markkinoille syrjäytti lopullisesti rakennuksen jäykistämisen vinolaudoituksella. Puurakennuksen runkojaoksi vakiintui 600 mm - lastulevyn vakioleveyden mukaan. 1960-luvun kuluessa lautatalo muuttui lastulevytaloksi. (Rakennusperinto 2011; Kaila 1997, 391-392)

Kuva 30.
Tikkurilan väri viuhka vuodelta 1969

Kuva 30: Tikkurila

Ulkoseinien pintamateriaaleina käytettiin aikaisempaa enemmän tiiltä, rappausta, asbestisementti- ja mineraalilevyjä, jotka ilmestyivät myös rintamamiestalojen seiniin. Julkisivuihin tehtiin edelleen myös lautaverhoiluja etenkin vaakasuuntaisena. Uudet, tiiviit verhouslevyt ja lateksimaali vaativat tuuletusraon pintaverhouksen taakse ja sitä ei aluksi ymmärretty tehdä. 1960- ja 70-luvun puutalorakentamiselle oli tyypillistä hienoinen epäluottamus puuhun julkisivumateriaalina, mikä johtui ainakin osittain lateksien aiheuttamista ongelmista. Asbestisementtilevy Minerittiä mainostettiin nimenomaan huoltovapaana ratkaisuna. Katoissa käytettiin pääasiassa huopaa ja loivissa katoissa käytettiin myös peltiä. (Rakennusperinto 2011)

Maalituotteissa siirryttiin lähes yksinomaan vesiohenteisiin lateksimaaleihin sekä läpikuultaviin puunsuoja-aineisiin. Öljymaalien käyttö hävisi melkein tyystin. Voimakkaat värit tekivät tulostaan vuosikymmenen loppua kohti mentäessä ja 70-luvulla värien kirjo oli jo valtava. Säilytys mullistui, kun säilytyslaitteet

tulivat kauppoihin vuonna 1970 ja maalien sävytys siirtyi tehtaista maalikauppoihin. Valittavien värisävyjen määrä kasvoi muutamista kymmenistä sävyistä satoihin. Erilaisiin väriteorioihin pohjautuva karttojen laatiminen sivuutti aikaisemman väriperinteen, joka oli ollut riippuvainen pääasiassa luonnossa esiintyvistä maaväreistä. Varsinkin

Kuva 31: kaunis koti 5/1971, 75

julkisivuissa uudet sävyt näkyivät räikeinä tai oudon värisinä rakennuksina. (Kaila 2009, 386,388,405,483)

Lastulevy - yhteen liimatuista lastuista puristetusta levystä tuli 1960-luvulla käytetyin rakennuslevy kaikissa sisäpinnoissa: katoissa, seinissä, latioissa, kalusteissa, verhokoteloissa sekä huonekaluissa. Sitä

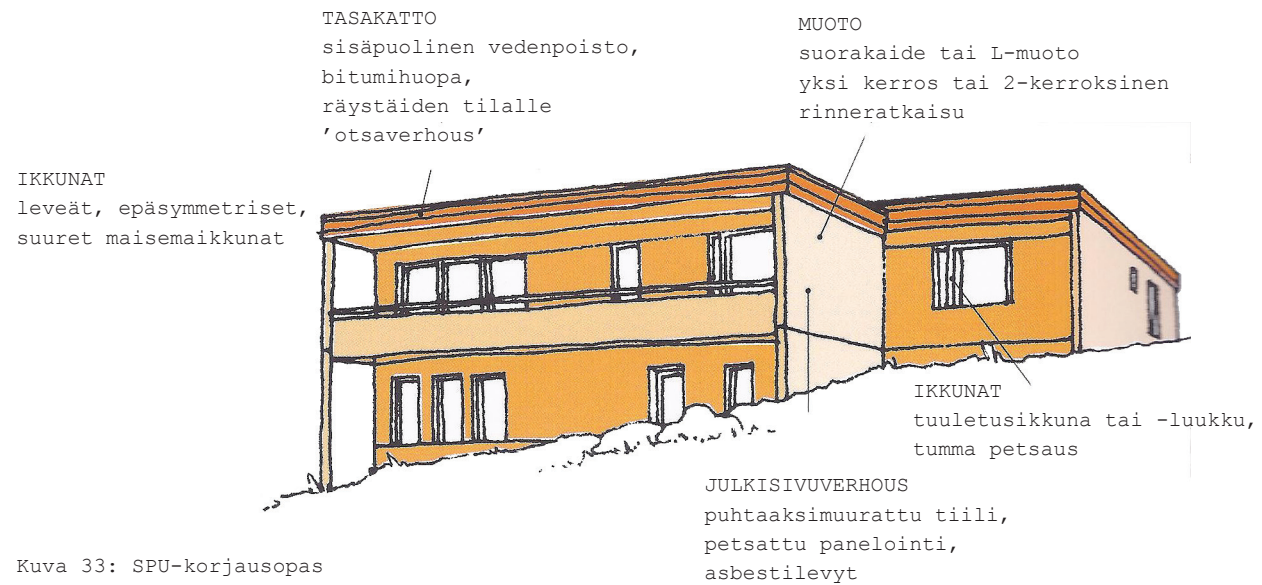
Kuva 32: Tikkurilan viesti 1/1969

mainostettiin tasalaatuisena ja kestäväenä rakennusmateriaalina, koska ”siinä ei esiinny puulle ominaista sen syyrakenteesta johtuvaa elämistä”. Mutta myöhemmin huomattiin, että tavallinen lastulevy turpoaa kosteudesta ja kastunut lastulevy homehtuu helposti. (Kaila, 2007. s.432-433)

Yleisimmäksi kevyeksi väliseinätyypiksi tuli lastulevypintainen eristämätön rankaseinä, joka pinnoitettiin lateksimaalilla tai tapetilla. Myös kylpyhuoneissa käytettiin lastulevyä, jonka päälle kiinnitettiin muovimatto tai laatat. (Kerrostalot 1880-2000, 181)

Lastulevy syrjäytti myös kokopuiset kiintokalusteet. Lastulevy oli helppo pinnoittaa melamiinilla, laminaatilla, viilulla tai peittomaalata. Kalusteiden rungot ja hyllyt olivat valkoiseksi maalattua lastulevyä. Ovet olivat suorareunaisia rungon päälle saranoituja. Vetimet olivat 60 -luvulla kromattuja lankavetimiä ja 70 -luvulla yleistyivät nuppivetimet - messingöityinä, muovisina tai puisina. Työpöytälevyjien pinta ja näkyvät reunat olivat laminaattipintaisia. (Tapi-keittiöt 1970.)

Ovet ja ikkunat olivat standardimittaisia tehdastuotteita. Yleisin ikkunatyyppeä oli kaksilasinen sisään-ulos tai sisään-sisään aukeava puuikkuna, joka oli petsattu tummaksi. 70-luvun alussa alkoi tulla jo kolmilasisia ikkunoita ja ikkunoiden koko suureni, jopa seinämäisiksi maisemaikkunoiksi, kunnes trendi taittui energiakriisin myötä. Tuuletusikkunat korvattiin rutiläisillä tuuletusluukuilla. Puset ulko-ovet olivat yleensä pystypaneloituja ja 70-luvun alussa tulivat markkinoille lämpöeristetyt ulko-ovet. Väliovet olivat sileitä laakaovia. Ovet olivat pahvikennorunkoisia, kovalevyllä päällystettyjä ja peittomaalattuja. (Rakennusperinto 2011, Kerrostalot 1880-2000, 171-223.)

Kuva 33: SPU-korjausopas

3.4 SUOMALAINEN KOTI 1960-70 -LUVUN VAIHTEESSA

1960-luvulla Suomessa elettiin taloudellisen nousun aikaa - reaalianstiotaso nousi ja asumisväljyys kasvoi. Perhekeskeisyys korostui ja sen myötä oman kotipesän laitto. Alkoi sisustusbuumi, jota vauhdittivat televisio, uudet sisustuslehdet ja mainonta sekä lisääntynyt vapaa-aika ja tavaroiden tarjonta. Koti oli suomalaisen kulutuskulttuurin tärkein näyttämö 1970-luvulla. Ihannekoti oli käytännöllinen ja nykyaikainen, sen tuli henkiä asukkaiden persoonallisuutta ja elämäntapaa. 1970-luvun sisustusammattilaisten mielestä viihtyisä ihannesisustus tehdään väreillä ja materiaaleilla, ei niinkään esineillä. (Sarantola-Weiss 2009, 96,100.)

34

Kuva 34: Hagelstam 2003,377
Kuva 38: www.tapettitalo.fi

Kuva 35: Kaunis koti 5/1970, 9

Kuva 39: Avotakka 3/1968,5

36

Kaunis Koli tarjota Teltte aistunt
joiden apu kaikkia siirustuspui
sanne ja muissa lehdien aistunt
kylästä ja muissa lehdien aistunt
dusteluna larkoine selatoksine
sist tarvitseva 190 matkailu
kylästä ja muissa lehdien aistunt
sine pohjapiirroksine oisiteles
Kuumis Koli, Hietalahdenranta
Helsinki 12. Kuutena illaksi me
Kyymsysoale. Vastauksit julka
tut neuvoita ja vastauksia
Koli, Hietalahdenranta. Jos kysy
haluaa kirjellisen vartauksen, on
Koli, Hietalahdenranta. Jos kysy
mk yhden huoneen aistuntse
sesta ja 10 mkn illoimaku jokais
Koli, Hietalahdenranta. Jos kysy
huon.-24 mk, 3 huon.-34 mk.

Nyt käsitteillä oleva ongelm
liene hyvin taitavalla tavalla m
kyäksä. Asunnon oisint, vie
hyväkuntoiset, on joitain vu
sitten tapetoitu välellä
seinäpäreillä, lattia on vaale
tyydyttämättömmän ne
raailia, vaan lehmälaa kori

kimatoilla ja silloin ostetut kalat lukevat kaikki jalopuolia. Koti alkaakin yhä äkkii näyttää aivan liian haalealta ja vaalealta. Mistä saada nykyajan "meiningin" vaatimat ilokyläiset väritykset?

Suunnittelmassa on käytetty värejä kaikissa teksteileissä ja kalusteet valittu "hieman yläkanttiin" — ehkä kerran on hyvä näinkin.

KYSYMYS:

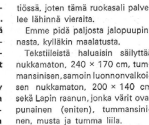
Haluaisin yst. neuvoja lehtenne palstoilla sisustukseen ja väreihin ruokasalissa ja olohuoneessa. Talo on kivitalo. Kaikki seinät on tapetoitu vaaleilla tapeteilla. Ovet ovat valkoiset, lattiat vaaleanharmaasta korikkeimattoa. Huonekorkeus on 290 cm.

Haluaisimme vähän väriä tähän vaaleuteen.

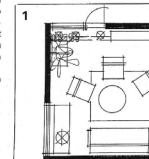
Entisistä huonekaluista säilyttäsimmme 2-osaisten kirjahyllykön (mahonkia), valkoisen keinutuolin, television sekä myös ehkä ruokapöydän, tällisen, ja 6 mustaa pinnatuolia. Arkiruokailupaikka on keit-

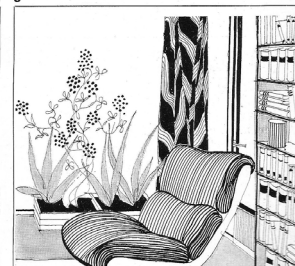
35

JATKOA s. 7:
1 Olohuoneen ja ruokailuhuoneen pohjapiirros. Huoneet kuuluvat omakotitaloon, jossa

3

1

37

Askossa on: Se oikea, olipa nimenne alussa von tai lopussa -nen.
Esimerkiksi tämä Fernando ja 30 muuta sohvakalustoa.

Fernando. Maailmanmies, joka tietää tekevä vaikutuksen ilman pienintäkään tärkeilyä. Ty mukainen uusi käsinojaverholu nappikiinnityneen. Istuinpohjassa jousitus, päällä muk tynyt. Sohva ja 2 lepotuolia.

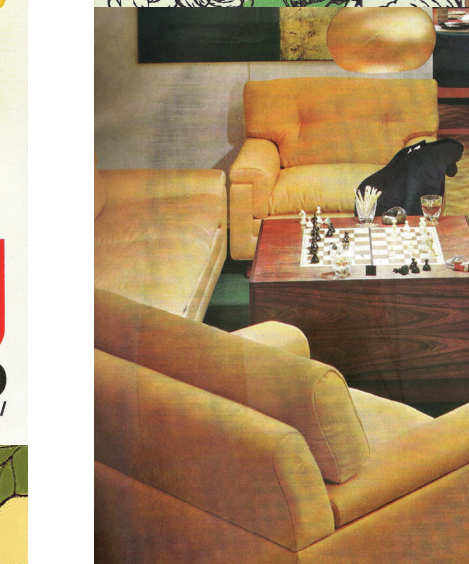
Välitön, suorapuheinen Rapallo. Tekee sinua
kaupat heti. On aina tilanteen tasalla. Puo-
kaunista raikasta koivua. Erikoispehmustei-
tyynyt irrotettavat. Sohva ja 2 lepotuolia.

3

4

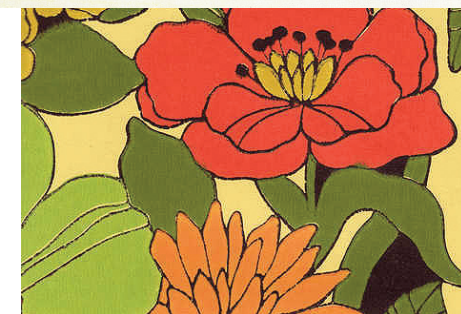

Onko dralon® jotain eril

Koska Vilka Oy päällysti tämän Fennia-kalust
juuri dralon'illa.

Viihtäessä iltautuuokio hyvien ystävien seurassa. Dralon'illa päämäärätystessä, jossa, joka on suunniteltu nimenomaan viihtäilyä. Mutta mikä Vilka Oo pääsilyti sen juuri se on luonnollista, johtavat huonekalutehtaasta dralon on nykykassien huonekalu vertailuun. Mällytytyä tuotteen. Kaestök

3

Kuva 37: Kaunis koti 7/1970,7

Kuva 40: www.tapettitalo.fi

TALOSSA, TULI TAKASSA

...talon ulkonäön ja toiminnallisen huoneen. Rakenteellinen sijoitus on mielivaltaisen: seinälle, nurkkaan, keskelle huonetta.

Tärkeintä: takka on se osa

asumista, jonka ääressä voi levätä, lämmitellä, jutella, paistaa makkaraa, juoda viiniä, vaikkapa torkahtaa. Ympärillä olevia yhdistää lämmin, räiskyvä, valaiseva elementti: tuli.

2 Arkkitehti Pentti Piha

rikoista?

kaluston

identin tahrain (ja yksinkertaisia ilia ja saippuilla. Jopa ahoissa, reitit drakon'in, koaka nattaa myös

BAYER
laatuvaikute

41

Kuva 41: Avotakka 3/1968,83

Kuva 45: Avotakka 3/1968,58

Haluatteko uima-altaanne veteen Välimeren sinisyyden tai Karibian vihreyden?

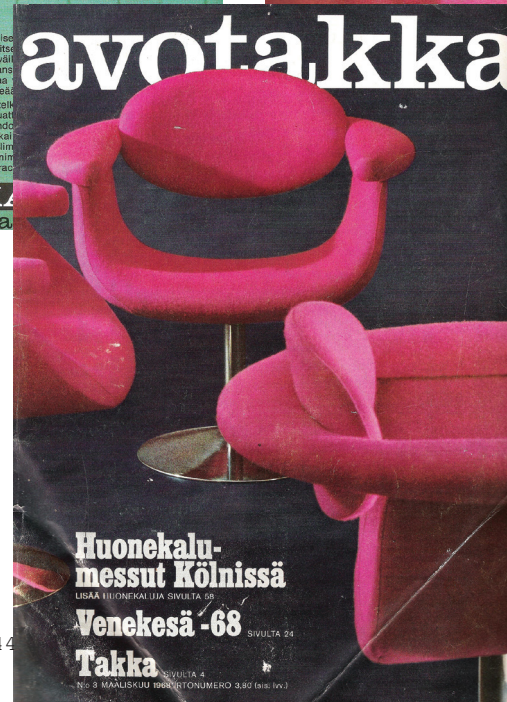
Pukkila-laatoissa on seitsemän meren sävyt

(myös Punaisen meren)

Kuva 42: 4.bp.blogspot.com

Kuva 46: Kaunis koti 7/1970,20

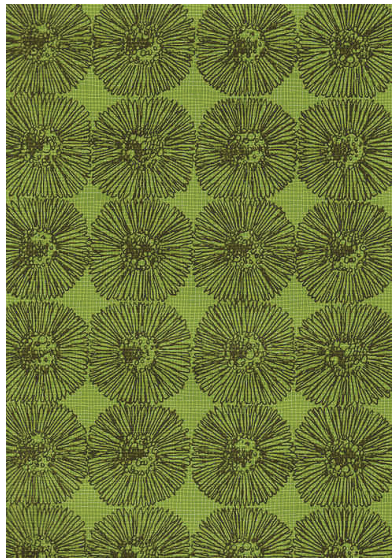
Kuva 43: Kaunis koti 7/1970,20

Kuva 44: Avotakka 3/1968

Kuva 47: Kaunis koti 5/1970,18

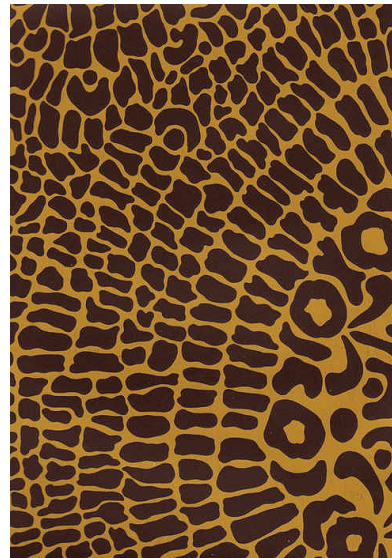
Pophenkinen 60-luku suosi kirkkaita värejä - oranssia, oliivinvihreää, punaista ja turkoosia. 70-luvulle tultaessa ryhdyttiin käyttämään sisustuksessa hyvinkin puhtaita värejä - punaista, vihreää, keltaista, oranssia ja violettiä. Vastavärejä käytettiin runsaasti.

Kuva 48: www.tapettitalo.fi

Kuva 49: www.tapettitalo.fi

Kuva 50: www.tapettitalo.fi

Kuvat 48, 49 ja 50.

1960 -luvun tapeteissa näkyy ajan suosikkivärit kuten oranssi ja oliivinvihreä. Tapetteja käytettiin usein tehosteseininä. 70-luvulla värikkyys lisääntyi ja kuviokoko kasvoi. 70-luvun loppua kohden värimaailma muuttui tummemmaksi ja ruskeasta tuli suosikkiväri. Kuvissa Ritva Kronlundin suunnittelemia tapetteja 1960-70 -luvulta: Hahtuva, Inka ja Pantteri.

Näiden värien rinnalle tulivat myös murrettu sävyt - hillitty ruskea, okrankeltainen ja metsänvihreä. Vuosikymmenen loppua kohden värimaailma muuttui entistä tummemmaksi ja raskassoutuisemmaksi. (Hagelstam 2003, 342,398, Sarantola-Weiss 2009,104)

Lastulevy soveltui myös uuteen sisustamiskulttuuriin ja tuon ajan pelkistettyyn, suoraan muotokieleen. Niinpä siitä tuli myös huonekaluteollisuuden päärunkomateriaali säilytyskalusteissa, hyllyissä, laatikostoissa, jopa sohvilla. Lastulevystä valmistetut kalusteet olivat edullisia - heloilla ja ruuveilla koottavat kalusteet voitiin kuljettaa levyinä ja kokoamistyö jättää asiakkaalle. Alhaisemmat kuluttajahinnat ja uusi maksutapa - osamaksukauppa, mahdollistivat kalusteiden hankinnan kotiin kuin kotiin. (Sarantola-Weiss, 2009, s.30-32, 106)

Kiinteät penkit ja hyllyt olivat suosittuja sisustuselementtejä - nekin lastulevystä. Koteihin suositeltiin persoonallisia ratkaisuja, joiden lähtökohtana olivat omat tarpeet. Kalustojen tilalle tehtiin tee-se-itse -tasoja ja kalusteita, ”oikean taiteen” tilalle hankittiin painokuvia, valaisimetkin saattoivat olla itse tehtyjä. Kaikki epäsovinnainen ja rajoja rikkova oli suositeltavaa kodin personointia. Voimakkaat värit, suurikuvioiset tekstiilit ja värikkäät tapetit täydensivät tätä sisustusmaailmaa. Tuon ajan ”modernin”

sisustushanteen mukaan koti uusiutui jatkuvasti. Mainonta, uudet sisustuslehdet, halventuneet kuluttajahinnat ja tavaroiden saatavuus sekä sisustamisen auktoriteettien lausunnot tukivat tätä ajattelutapaa. (Sarantola-Weiss 2009, 104-105.)

Muovi oli 60-luvun muotimateriaali ja sen rinnalla lasikuitu, vapauttivat kalustemuotoilun. Niiden avulla voitiin tuottaa uusia värejä ja mitä mielikuvituksellisimpia, jopa futuristisia muotoja. Muovi taipui uudenlaisiksi huonekaluiksi, valaisimiksi ja taloustavaroiksi. Oli hyväksyttävää hankkia tilapäisiä ja kertakäyttöisiä huonekaluja, näistä esimerkkinä italialainen puhallettava Blow-tuoli. Muovin käyttö raaka-aineena ja kertakäyttötavara villitys pysähtyi 1973, kun muovi muuttui kalliiksi ja epäekologiseksi öljykriisin ja jäteongelman myötä. Öljykriisin myötä muovin tuotekehittely pysähtyi vuosiksi. (Sarantola-Weiss 2009, 106, 109)

1960-luvun suuria muutoksia suomalaisessa kodissa - ennen kaikkea olohuoneessa oli television ja äänentoistolaitteiden yleistymisen.

Kuva 51: www.dvdplaza.fi

Kuva 52: 70-luvulta.blogspot.com

Kuva 53: www.huuto.net

Kirjahyllystä, joko maalatusta tai jalopuuviilulla päällystetystä lastulevyrunkoisesta kirjahyllystä tuli lähes joka olohuoneen säilytysratkaisu. Erilaiset elementtiratkaisut tulivat myös markkinoille: niitä pystyi ostamaan osan kerrallaan ja kalustaa joustavasti. Television tulo suomalaiseen kotiin muutti sekä perheiden ajankäyttöä että sohvaryhmän käyttötapaa. Sohvasta tuli olohuoneen välttämättömyys, joka uudessa joukkotuotantotilanteessa oli kaikkien saavutettavissa. Sohvien muotokieli muuttui myös television katselun ja uuden seurustelukulttuurin myötä: niistä tuli matalia, istuma-asento muuttui puolimakaavaksi ja sohvilla saattoi jopa maata. Kulmasohvat ja lattiatyynyt olivat hyvin suosittuja sekä pyörivät televisiotuolit. Nämä pehmeät ja muhkeat sohvut olivat päällystetty vakosametilla, karhealla villakankaalla tai nahkalla. Sohvapöydät olivat myös lastulevystä ja usein miten neliönmuotoisia. Ja lattialla karvalankamatto. (Sarantola-Weiss 2009, 103, 112-113.)

Keittiö ja kylpyhuonekin uudistuivat. Niistäkin tuli sisustettavia tiloja. Terveyttä, puhtautta ja hygieniää todistavat valkoiset materiaalit saivat väistyä uusien värikkäiden kalusteiden ja laattojen tieltä. Kotimaisia keittiökalustevalmistajia oli useita kymmeniä ja monet niistä markkinoivat aktiivisesti: ”noudattakaa vain kokoamisohjeita ja hetkessä olette koonneet nykyaikaisen keittiön”. Keittiöremontti oli tilaisuus tee-se-itse-miehelle ja niinpä edullisia avocadon vihreitä ja auringon keltaisia levykalusteita alkoi ilmestyä kotiin kuin kotiin. (Sarantola-Weiss 2009, 123.)

Tekniikka saapui toden teolla suomalaiseen keittiöön 1960-luvulla: sähköhella, mikroaaltouunin edeltäjä, grilli sekä jääkaapit ja astianpesukoneet.

Jääkaapit kehittyivät 60-luvun alkuvuosina, kun vuorivillaeriste vaihdettiin muovieristeeksi. Saman vuosikymmenen loppuvuosina jääviileäkaapit ja kylmiöt tulivat markkinoille. Pakastin alkoi yleistyä 1970-luvulla.

1960-luku merkitsi sähkölieden nopeata kehittymistä. Liesituuletin yleistyi koneellisen ilmanvaihdon myötä. Mikroaaltouuni tuli Suomen markkinoille 1960-luvulla. Ensimmäiset mikrot olivat kupumallisia ja poikkesivat melkoisesti nykyisistä malleista. Mikroaaltouunit yleistyivät vasta 1980-luvun loppupuolella. Ensimmäiset astianpesukoneet myytiin Suomessa vuonna 1963 ja kahvin-

keittimet ilmestyivät suomalaisiin keittiöihin 1970-luvulla.

Automaattipesukoneet esiteltiin ensi kerran Työtehoseuran suurnäyttelyssä vuonna 1958. (www.opetus.ruokatieto.fi)

Kuva 54: Hagelstam 2003, 340

Kuva 54.
1960-luvun keittiö

Kuva 55: www.ouka.fi

Kuva 55.
1960-70 -luvun vaihteen keittiö

Kuva 56.
Keittiö vuodelta -78

Kuva 56: Topi-Kaluste 1978

Kuva 57: Annakaissa Lång 2010

Kuva 57.
Kylpyhuone vuodelta -73

Kuva 58: Annakaissa Lång 2010

Kuva 58.
Uima-allas vuodelta -73

**Kyllä pikkuinenkin
nainen tietää,
mikä ylellisyys
on tarpeellista.
Kuten ALLIBERT-
peilikaappi.**

Kuva 59: Kaunis koti 5/1971, 67

Allibert näyttää ylelliseltä, koska se on niin modernin sulavasti muotoiltu. Mutta oikeastaan Allibert on itse säästäväisyys. Säästää aikaa ja harmia koko perheeltä: meikit ja partavedet löytyvät sieltä mistä pitääkin.

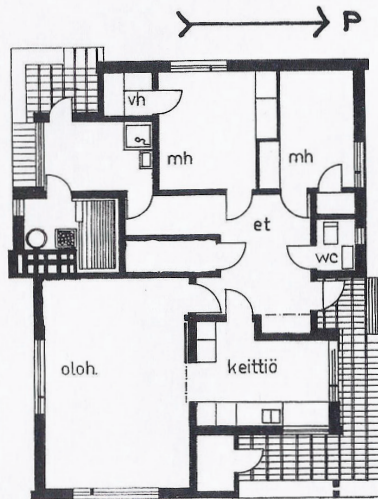
Kaikkein kivointa on perheen pienten ja isojen naisten mielestä kuitenkin se, että voi nähdä itsensä vaivatta kolmelta puolelta. Eikä isälläkään ole mitään sitä vastaan.

Tavarataloista, rautakaupoista ja muista alan liikkeistä.

KYSELYOSASTO

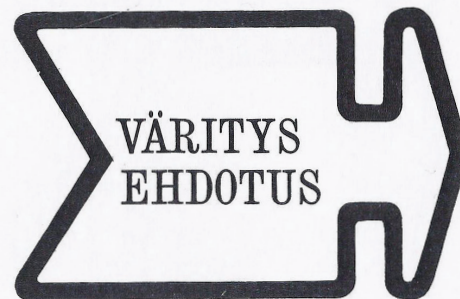
Tikkurilan Värehtaat
Värityspalveluosasto

Lähetän oheisena omakotitaloni pohjapiirustuksen. Pyydän ystävällisesti, että suunnittelisitte mitä väriä ja maalia käyttäisin rakennukseni sisäseiniin ja -kattoihin. Seinät ja katot ovat lastulevyä ja lattiat kauttaaltaan vaaleanharmaata linoleumia. Keittiössä on tiskipöydän yläpuolella tummansininen kaakeli. WC:n lattia on tummansinistä muovimattoa. Pidämme voimakkaista väreistä. Ilmansuunnan olen merkinnyt piirustukseen. Toivon pikaista vastausta, koska maalaustyöt on tarkoitus aloittaa ensi viikolla.

Kauko Häkkinen

Kauko Häkkinen
Vehmersalmi

Nimi *Kauko Häkkinen*

Osoite *Vehmersalmi*

SISÄVÄRITYS

Huone	Katto	Seinät	Erikoisseinät	Lattia
<i>steinen</i>	<i>Siro himmeä valkoinen</i>	JOKER 672	JOKER 672	
<i>olohuone</i>	..	JOKER 627.2	JOKER 613	..
<i>keittiö</i>	<i>Pesto valkoinen</i>	PESTO 361	PESTO 361	..
<i>mh.</i>				..
<i>laitent.</i>	<i>Siro himmeä valkoinen</i>	SIRO COLOR 60 Meripihka/Bärsten	SIRO COLOR 60 Meripihka/Bärsten	..
<i>wc.</i>	SIRO COLOR 45 Puhdasvalkoinen	PESTO 361	PESTO 361	
<i>pesuh.</i>	PESTO 371	PESTO 361	<i>Kaakeli valkoinen</i>	S & H 229 (= KY 6)
Yleistä		Keittiökaapit		
Ovet	MIRANOL 218	Runko-osat	MIRANOL 254	
Ovikarmit, vuorilaudat, jalkalattat	MIRANOL 218	Kaapisto-ovet		

Kuva 60: Tikkurilan viesti 2/1969, 26

Kuva 61: Anneli Kärkkäinen 1973

"Oli kesä -73. Ensimmäinen kesälomani. Aurinko paistoi ja oli hellettä. Äiti maalasi takapihalla auringon paisteessa pikkuveljeni ja minun kerrossänkyjä kirkkaan keltaisiksi. Irrottelimme kosteasta maalista mehiläisiä ja muita ötököitä, jotka olivat lentäneet niihin. Luulivat varmaan sänkyjä jättiläisvoikukiksi.

Me muutettaisiin loppukesästä omakotitaloon. Veljeni ja minä mentäisiin uuteen isoon kouluun - veljeni ekalle ja minä tokalle luokalle. Enempi minua kuitenkin jännitti se, että saan oman huoneen. Sellaisen, jossa on violetit seinät, keltaiset kaapit ja vihreä kokolattiamatto. Pelotti ajatus nukkua yksin, kun tähän saakka olimme veljeni kanssa nukkuneet samassa huoneessa äidin ja isän kanssa."

- Annakaisa Lång

Kuva 62: Annakaisa Lång

4 VÄINÖLÄ JA MUUT TYYPITALOT

TIILITALO VÄINÖLÄ

Arkkitehti: Jukka Karhunen ja Ilkka Tavo

Asunto: olohuone, 3 makuuhuonetta, askarteluhuone, keittiö ja apukeittiö

- huoneistoala 107 m²
- rakennusala 131 m² + varasto 11 m²
- tilavuus 351 m³ + varasto 27 m³
- valtion asuntolainoitukseen soveltuva

Sampo-tyyppistöön kuuluva tiilitalo Väinölä on viihtyisä, huoneohjelmaltaan pitkälle keskitetty ns. »sästäjätiilikoti». Talon suunnittelijat ovat sen 107 m²:n huoneistoalasta ottaneet irti lähes kaiken mahdollisen. Erityismaininnan ansaitsee avaraan eteishalliin liittyvä askartelutila, jota voidaan pitää eräänä kahden olohuoneen sovellutuksena. Se palvelee joustavasti perheen erilaisia käyttötärpeitä, antaa talolle väljyyttä ja lisää huomattavasti sen asutavuusominaisuuksia. Piha terasseineen sijoittuu keskitetysti rakennuksen, autokatkosen ja vajan ääreen ja muodostaa siten korkealuokkaisen ulko-oleskelutilan.

Sampo-tyyppistö on kehitetty suuren pientalokilpailun »tiilikoti 1970-luvulla» tulosten perusteella. Sen suunnitteluun ovat osallistuneet seuraavat kotimaiset rakennusainetuottajat: A. Ahlström Osakeyhtiö — Katohuopayhdistys ry. — Kymin Oy, Högfors — Osuuskunta Metsäliitto — Primo Oy — Oy Schildt & Hallberg Ab, Tikurilan Värehtaat — Sotka Oy — Upo Osakeyhtiö — Tiilikeskus Oy. Tämän yhteistyön ansiosta Sampo-tiilitalot edustavat suunnittelunsa täydellisyydessä alansa huipputasoa. Vaikka tyyppistö on uusi, sen osatarkaisut ovat perusteellisesti tutkittuja ja käytännön rakentamisessa kokeiltuja.

Sampo-tyyppistö käsittää seuraavat viisi ratkaisua:

Päivölä	huoneistoala	119 m ²
Joukola	»	119 m ²
Väinölä	»	107 m ²
Louhela	»	119 m ²
Sampola	»	119 m ²

Huoneistoala on laskettu asuntohallituksen ohjeiden mukaisesti. Siihen sisältyvät kaikki asunnon kanssa sisäisessä yhteydessä olevat tilat, riippumatta siitä, sijaitsevatko ne samassa vai eri tasossa. Siten jois-

sakin taloissa esim. saunaosasto sisältyy huoneistoalaan, kun taas joissakin sitä ei edellä olevan perusteella siihen lueta. Kaikkiin suunnitelmiin on saatu asuntohallituksen ennakkohyväksyminen.

Rakentamisessa välttämättömät työ- ja erikoispiirustukset selityksineen ja tarveainelaskelmineen toimitetaan tilauksesta postienakolla. Täydellisen piirustussarjan hinta on vain 250 mk (1970) ja se sisältää seuraavat asiakirjat:

- Pää- ja pohjapiirustus (saatavana myös peilikuvina)
- osa- ja erikoispiirustukset
- rakennustyöselitys
- rakennepiirustukset
- LVI-suunnitelma työselityksineen
- sähkösuunnitelma työselityksineen
- rakennustarvikeluettelot
- ohjekustannusarvio
- työaikataulu
- ohjeet urakkaryhmittelyä varten
- selvitys lakisääteisistä sosiaalikulusta.

Kaikista piirustuksista on sarjassa vähintään kaksi, tärkeimmistä jopa viisi kopiota.

Kustannusarviot perustuvat omatoimisuuteen. Ne sisältävät rakennusaineiden ja -tarvikkeiden hankintakustannukset, työpalkat ja lakisääteiset sosiaalikulut. Sitävastoin mahdollisen urakoitsijaliikkeen yleiskustannusten osuus puuttuu arviosta. Kustannusarvio on laadittu asuntohallituksen lomakkeelle, joten sitä voidaan käyttää ohjeena valtion asuntolainaa anottaessa.

Mahdollisia muutoksia harkittaessa on syytä muistaa, että rakenne-, LVI- ja sähkösuunnitelmat muodostavat arkkitehtipiirustusten kanssa ehyen kokonaisuuden, jossa jokainen yksityiskohta liittyy kiitokomasti muihin. Täten vähäiseltäkin tuntuva muutos saattaa aiheuttaa useiden muiden suunnitelmien muuttamistarpeen, joka usein heikentää hyvä lopputulosta ja vähentää tyyppipiirustusten avulla saavutettavaa hyötyä. Tiilikeskus Oy:llä ei ole käytännöllisiä mahdollisuuksia tyydyttää yhä kasvavan asiakaspiirinsä toivomuksia muutospirustuksista. Tämä tehtävä jää paikallisille suunnittelijoille.

4.1 TIILITALO VÄINÖLÄ

Tiilitalo Väinölä on arkkitehtiyooppilaiden Jukka Karhusen ja Ilkka Tavion suunnittelema omakotitalo Tiilikeskus Oy:lle vuonna 1970. Tiilikeskus Oy:n esite kertoo asunnon koostuvan olohuoneesta, 3 makuuhuoneesta, askarteluhuoneesta, saunaosastosta sekä keittiöstä ja apukeittiöstä. Asunto on valtion asuntolainoitukseen soveltuva. Väinölä on yksi talomalli viidestä Sampo-tyypistön talomalleista, jotka kehitettiin suuren pientalokilpailun ”Tiilikoti 1970-luvulla” tulosten perusteella. Sen suunnitteluun olivat osallistuneet myös useat kotimaiset rakennusainetuottajat. (Tiilikeskus 1970.)

Tiilikeskuksen esite kehuu, kuinka tiilitalo Väinölä on viihtyisä, huoneohjelmaltaan pitkälle keskitetty ns. ”säästäjän tiilikoti” ja talon suunnittelijat ovat sen 107m²:n huoneistoalasta ottaneet irti lähes kaiken mahdollisen. Esitteen mukaan Sampo-tiilitalot edustavat suunnittelunsa täydellisyydessä alansa huipputasoa. Tämän unelma-asunnon rakentamiseen välttämättömät työ- ja erikoispiirustukset selityksineen, tarveainelaskelmineen ja ohjekustannusarvioineen sai tilata postiennakolla 250 mk:n hintaan. Esite huomauttaa, että kustannusarviot perustuvat omatoimisuuteen. (Tiilikeskus 1970.)

Kuva 65: Raili Heikkinen 1972

Kuva 64: Raili Heikkinen 1974

4.2 1970-LUVUN TYYPPI TALO

Typpitalolla tarkoitetaan omakotitalomallia, jonka suunnitelmat ovat kaikkien rakentajien käytettävissä. Suunnitelmat sisältävät yleensä piirustusten lisäksi työselitykset sekä aine-
menekkilaskelmat hukkamateriaalien synty-
misen minimoimiseksi. Typpitaloja aloitettiin suunnittelemaan jo 1920-luvulla ja suunnittelevia instansseja oli monia. Nämä poistettiin 1950-luvulla ja tilalle tulivat 1960-luvun teolliset puu- ja tiilirakenteiset pientalotyypit, joita jokaisella talotehtaalla oli oma mallistonsa. (Rakennusperintö 2011.) Nykyisten talotehtaiden talomalleja ei voi kutsua tyypitaloiksi, sillä talotehtaalta ei voi hankkia pelkkiä suunnitelmia.

Matalia tyyppitaloja rakennettiin pääasiassa 1960-70 -lukujen taitteessa. Ne olivat yleensä yksikerroksisia ja hyvin matalia. Rinteisiin rakennettuihin taloihin liitettiin osittain maanpäällinen kellarikerros,

joka suunniteltiin tapaus- kohtaisesti ja
tyyppitalo rakennettiin sen päälle. Matalien
tyyppitalojen tunnistettavin piirre on loiva
harjakatto tai tasakatto. 1970-luvulle tultaessa
talojen kattokaltevuus loiveni entisestään
aina tasakattoon saakka. Pulpettikattojakin
käytettiin. Räystäät niukkenivat tai katosivat
tyystin. Tilalle tuli kattorakenteen otsan
verhouksena korkeahko lautaverhous. Se onkin
usein rakennuksen hallitsevimpia piirteitä.

UUTTA MAHDOLLISUUTTA OMAKOTIRAKENTAJILLE

P&K TYYPPIPALOSARJASTA TEILLEKIN VIIHTYISÄ ASUNTO

Julkaisemamme valintavihko esittelee Teille tyyppitalojen ulkonäön ja pohjaratkaisun. Päälauttakaa oheinen kuponki meille. Lähetämme Teille PK-tyyppitalojen valintavihon ilmaiseksi.

Rakennuslupaa, asuntolainahakemusta ja itse rakentamista varten tarvitsemanne piirustusarjan, pää-, työ-, osa- ja rakennuspiirustukseen, saniteetti- ja sähkösuunnitelmiineen sekä kustannusarviointineen saatte meiltä ilmoittamalla valitsemanne tyyppitalon numeron sekä osoitteenne. Veloitamme niistä 250 mk.

PARAISTEN KALKKIVUORI OSAKEYHTIÖ

Fredrikinkatu 47, Helsinki 10

Lähettäkää minulle ilmaiseksi PK-tyypitalojen valintavihko

Nimi

Osoite

Avoitkaa 20. 2.

PARAISTEN KALKKIVUORI OSAKEYHTIÖ

Talojen pohjamuoto oli pääasiassa suorakaide, joka muuttui monimuotoisemmaksi, joko L-muotoiseksi ns. puoliatriumtyypiksi tai U-muotoiseksi atriumtaloksi terasseineen ja katoksineen. Puoliatriumissa pieneen siipeen oli useimmiten sijoitettu asunnon apu- ja märkätilat.

Talojen tärkeimmissä tiloissa käytettiin suuria maisemaikkunoita. Makuuhuoneissa ja aputiloissa ikkunat olivat tehtaiden perustuotantoa. Kaikki ikkunat on helppo tunnistaa niiden jaokkeettomuudesta. Talojen materiaalit olivat luonnonläheisiä: puhtaaksimuurattua tiiltä ja maalattua puuta.

Väritys oli tummaa; ruskeaa ja vihreää lautta, tiiltä ja huopakatetta. Puutaloissa saatettiin käyttää lisäksi okraa ja punaista. (Ruotsalainen 2010, 14.)

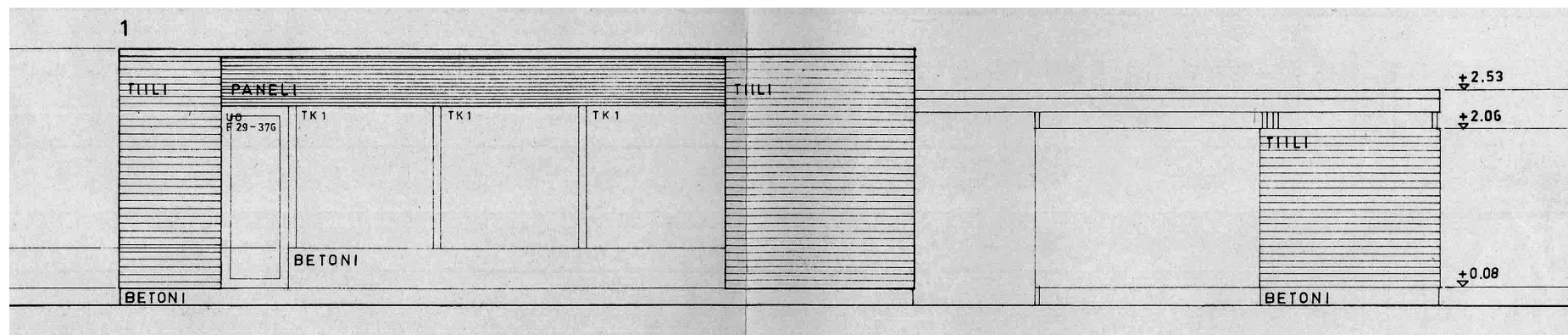
Väinölä edusti tyypillistä tiilirakenteista 70-luvun alun tyyppitaloa: yksikerroksinen tasakattoinen täystiilitalo. Se voittikin tyyppitalokisan ensimmäisillä Asuntomessuilla vuonna 1970 Tuusulan Lahelassa. (Heikkinen 2010.)

Pohjamuodoltaan rakennus on pieni atriumtalo. Sisään tullaan asunnon keskeltä, vasemmalle, -U-muotoisen pohjan toiseen pitkään sivuun sijoittuvat yhteiset oleskelutilat,

kuten keittiö ja olohuone. Yksityisyyttä vaativat tilat, makuuhuoneet, ovat talon toisessa päässä. Kapeimpaan kohtaan keskelle sijoittuvat apu- ja pesutilat. (Ruotsalainen 2010, 14.)

Julkisivumateriaalina rakennuksessa on käytetty puhtaaksimuurattua, tummaa tiiltä sekä kattorakenteen otsaverhouksena tummanvihreäksi kuultomaalattua vaakalaudoitusta. Suurehkot maisemaikkunat ovat olohuoneessa ja olohuoneen jatkeena olevassa keittiössä. Samoin eteis- ja takkahuonetilassa on suuret ikkunat, joista avautuu näkymä suojatulle sisäpihalle. Puuikkunat on petsattu punaruskeiksi. Vesikatteena on musta huopa.

Kuva 67: Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto

4.3 MATALIEN TYYPITALOJEN KORJAUSRAKENTAMINEN JA RAKENTEELLISIA ONGELMIA

Sakari Ruotsalainen (2010) on Tampereen teknillisessä yliopistossa tutkinut 1960- ja 70 -lukujen matalia tyyppitaloja ja niiden korjausrakentamista. Hän jakaa korjausrakentamisen uudistavaan ja säilyttävään korjausrakentamiseen.

Uudistavassa korjausrakentamisessa rakennuksen luonne ja ilme voi muuttua kokonaan toiseksi. Alkuperäinen tilanne toimii innoittajana uudelle suunnitelmalle, mutta on kuitenkin alisteinen uuden suunnitelman periaatteille. Uudistavaa korjausrakentamista sovelletaan pääasiassa ei-arkkitehtonisesti arvokkaisiin rakennuksiin. Joskus rakennuksen arvon määrittelee sen ympäristö. Yhtenäinen ja arvokas alue asettaa rajoja yksilöllisille ratkaisuille.

Säilyttävässä korjausrakentamisessa huomioidaan alkuperäisen rakennuksen suunnitteluperiaatteita ja arkkitehtuuria. Se ei tarkoita vanhan tyylin kopiointia suoraan uuteen suunnitelmaan, vaan vanhan tyylin nyanssien - mittakaavan, materiaalin, muotojen ja värien - huomioon ottamista. Säilyttävää

korjausrakentamista käytetään arvokkaiksi tai kauniiksi miellettyissä rakennuksissa.

Ruotsalaisen mielestä matalan tyyppitalon korjausrakentaminen voi olla sekä uudistavaa että säilyttävää. Yhtenäiset tyyppitaloalueet ovat säilyttämisen arvoisia ja muutoksett on tehtävä vanhan ympäristön ehdoilla. Toisaalta jos matala tyyppitalo on poikkeus asuinalueellaan eikä sovi ympäristöönsä, voidaan tehdä rajujakin muutoksia. Hän muistuttaa vielä, että nyt rumalta vaikuttava rakennus voidaan tulevaisuudessa mieltää kauniiksi ja hän kyseenalaistaa kuka määrittelee, mikä rakennus on säilyttämisen arvoinen. (Ruotsalainen 2010, 14.)

Kun ryhdytään korjaamaan tai laajentamaan tietyn aikakauden tai tyylin rakennusta, pääperiaatteena on, ettei käytetä rakennukselle vierasta muotokieltä. 1960-70 -luvulla käytettiin suorakulmaista koordinaatistoa ja tyyppitalojen muotoina laatikkomaisia palikoita, levymäisiä seiniä, aitoja ja katoksia sekä nauhamaisia ikkunasommitelmia. Näitä elementtejä voi

soveltaa siten, että uuden ja vanhan suhde toisiinsa on selkeä.

Matalalla rakennusmassalla katolla on suuri merkitys rakennuksen ulkonäköön. Katon osuus rakennuksen julkisivusta pystysuunnassa ei saisi ylittää kuudesosaa (1/6). Eli jyrkkiä lapekattoja ei pitäisi käyttää lainkaan. Räystäskotelo voi olla maksimissaan n. 500 mm korkea.

Pitkiä julkisivuja ei pitäisi enää pidentää eikä runkosyvyyttä kasvattaa. Ulkomuotoa voi kohentaa rakennusta korottamalla tai uusia siipiä rakentamalla. Uusia materiaaleja ei pitäisi tuoda vanhaan rakennukseen harkitsematta ja värimaailma olisi hyvä hakea rakennuksen alkuperäisestä väriyksestä. Kuitenkin aikakauden suunnitteluideologioista voidaan poimia muitakin materiaaliveikkeitä kuin alkuperäisessä rakennuksessa käytettyjä. Esimerkiksi teräs sopii hyvin tiilen, puun ja betonin kanssa. Tiilen kanssa on usein myös käytetty kuparia. Ruotsalainen muistuttaa, että erityisesti pientaloissa usean materiaalin käyttö samassa rakennuksessa tekee julkisivusta

levottoman eikä julkisivumateriaalia pitäisi muuttaa ilman painavaa syytä. Puujulkisivussa laudoituksen koko ja asettelu tulisi säilyttää. Matalissa tyyppitaloissa käytettiin suuria maisemaikkunoita, joissa ei ollut välipuita. Tästä syystä ikkunoita ei pitäisi jakaa pienempiin ruutuihin eikä ikkunakarmeja leventää. Energiatehokkuutta voi parantaa nelikerroksisilla tai eristävillä lämpöikkunaelementeillä. (Ruotsalainen 2010, 15.)

Suunnittelijan on tunnettava hyvin niin korjauskohteen rakennusaikana käytetyt rakentamistavat kuin myös uudemmat rakentamistavat, jotta voi tehdä korjaussuunnitelmia. Korjaamista ei saa koskaan aloittaa tutkimatta ensin, mikä rakenteiden nykytila ja korjaustarve on.

1960-luvulla tuli markkinoille paljon uusia materiaaleja, kuten mineraalivillaeriste, lastulevy, lateksi ja erilaiset muovit, joiden ominaisuuksia ja kosteusteknistä käyttäytymistä ei vielä tuolloin hyvin tunnettu. Tieto uudesta rakennustavasta ei

ehkä tavoittanut kaikkia rakentajia ja sen seurauksena saattoi syntyä rakennusvirheitä, joita saattaa esiintyä tuon ajan pientaloissa. Viitteitä vaurioihin voi saada mm. hajusta. Jos talossa on tunkkainen haju, on syytä tehdä kuntotutkimus.

1970-luvun talojen yleisin kosteusvaurio on vesikatteen vuoto, johtuen tasakattojen suuresta määrästä. Vuotokohta on yleensä läpivienneissä, joista puuttuvat kunnolliset liittymälaipat. Kattohuovissa käytettiin lasikuituista vahvikerunkoa, joka ei kestä säänvaihtelua. Kattoikkunoiden tiivisteissä on myös ongelmia.

Toiseksi yleisin ongelma on seinien kosteusvauriot. Pesuhuoneessa vaurioon on syynä useinmiten seinän vedeneristeen puuttuminen. 1960- ja 70 -luvulla pesutiloihin tulivat vedeneristysmatot ja -tapetit. Pesutiloissa saatettiin käyttää muovimattoa, jota ei ollut tarkoitettu märkätiloihin. Muovi kovettuu ja kutistuu ajan mittaan ja saumat alkavat halkeilla ja näin päästävät kosteutta seinärakenteisiin. Ongelma on pahin puu-

runkoisissa, levyrakenteisissa seinissä, joissa voi syntyä mikrobikasvustoa levyn molemmille puolille. Tiiliseinässä voi myös olla ongelmia, jos kosteus pääsee kulkeutumaan kapillaarisesti suihkutilan pinnasta tiiliseinän läpi. Tällainen mikrobivaurio löytyy useasti suihkun vastaisen seinän tapetin tai jalkalistan alta. Saunan seinäpaneelien taustan tuuletus puuttuu käytännössä kokonaan 1980-lukua vanhemmasta rakennuskannasta.

Puurunkoisessa ulkoseinärakenteessa suurimman vaurion aiheuttaa puutteellinen höyrynsulku. Jos ei ole riittävää höyrynsulkua, tapahtuu sisäilman vesihöyryn diffuusio eli sisäilmassa oleva vesihöyry kulkee rakenteen kerrosten läpi lämmöneristeen ulkopuolella olevaan tuulensuojalevyyn, johon muodostuu kastepiste eli sisältä karkaava vesihöyry tiivistyy vedeksi tuulensuojalevyn sisäpinnalle.

Eristeen kastuminen heikentää eristyskykyä ja tarjoaa pahimmassa tapauksessa kasvualustan lahottajasienille. Tuulensuojalevykin on saattanut vaurioitua, jos sillä ei ole kosteudensietokykyä eikä

tuuletusrakoa ulkoverhouksen välissä. Tiiviin pintakalvon muodostama lateksimaali vaatii myös tuulettuvan ulkoverhouksen.

Kellariseinien vaurioiden syynä on sade- ja sulamisvesien pääsy seinän sisään, mikä voi johtua seinän vedeneristeen ja salaojituksen puuttumisesta tai tukkeutumisesta. Maanpinnan väärä kallistus tai katon sadevesien vääränlainen poisjohtaminen edesauttavat pintavesien valumisen kellarin seiniin.

Betonista, betoniharkkoista tai kevyt-soraharkkoista rakennetuista kellaritilojen seinistä ulkoa tuleva vesi siirtyy kapillaarisesti huokosia pitkin sisäpintaan asti, jos sitä ei ole estetty. Jos seinän sisäpinta on suljettu lämmöneristeellä, paneeloinnilla tai levytyksellä, on se altis mikrobivauriolle. Ilmanvaihdolla ei silloin ole seinää kuivattavaa vaikutusta ja käytännössä suurin osa seinän läpi tulleesta kosteudesta jää rakenteeseen. Kosteaa betoni- tai harkkopintaa vasten oleva puu- tai lämmöneristemateriaali toimii kasvualustana mikrobeille.

Yleisimmät syyt maanvaraisten alapohjien mikrobivaurioihin olivat eristeenä käytetyn mineraalivillan kastuminen tai muovimaton mikrobivaurio allaolevaan betonilaattaan nousseen kosteuden takia. Kosteuden aiheuttaa useimmiten kapillaarinen vedennousu. Sen syynä saattaa olla salaojituksen puuttuminen tai tukkeutuminen, jolloin laatan alla oleva sora- tai hiekkakerros vettyy. Jos betonilaatan alla on käytetty soran sijasta hiekkaa, se ei pysty estämään kosteuden kapillaarista nousua betoniin.

Lähes yhtä yleisiä vaurioitumistapoja ovat pintavesien joutuminen joko valesokkelirakenteen taakse seinä rakenteisiin tai kaksoislaatan tai puukoolatun lattian eristetilaan. Märkätiloissa lattiavauriot johtuvat yleensä vuotavista lattiakaivoista, muovimattojen halkeilleista saumoista tai väärin tehdyistä lattiakaadoista.

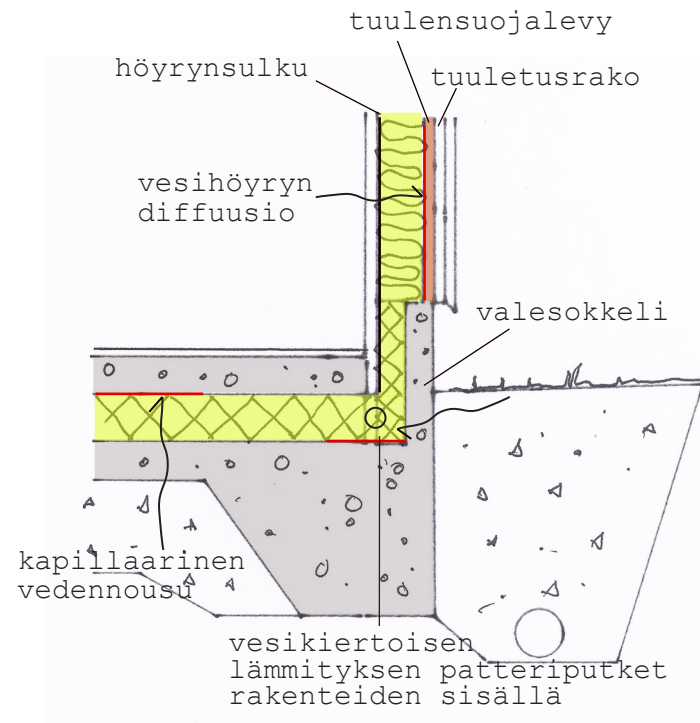
1960-luvulla suosittiin vesikiertoista patterilämmitystä ja pattereiden lämpöputket asennettiin usein ulkoseinän ja lattian rajalle torjumaan roudan pääsyä talon alle.

Tuonaikaiset lämpöputket ovat aikansa palvelleet ja voivat aiheuttaa vuotovaurion (Pirinen 2006, 48-67.)

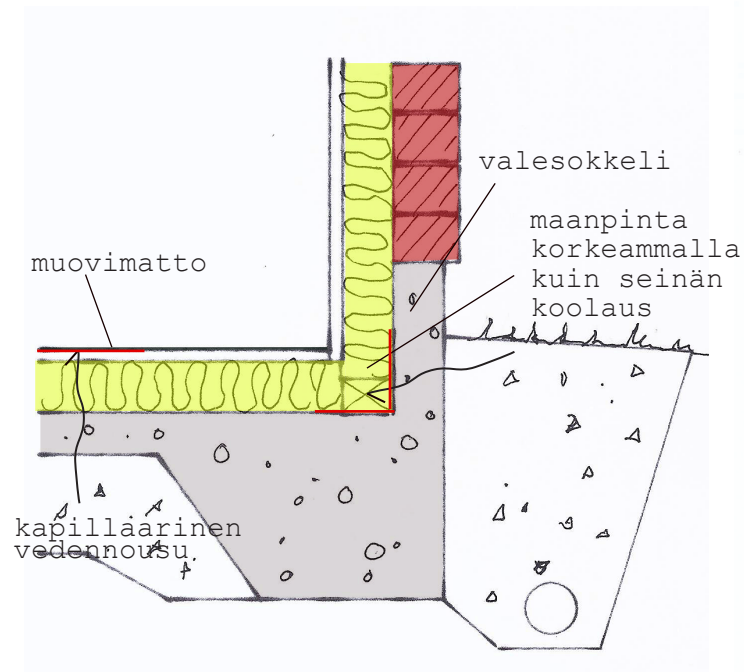
1960- ja 70 -luvuilla rakennetut pientalot ovat saavuttamassa iän, jossa rakenteellisia vikoja, puutteita ja ongelmia löytyy useita. Peruskorjauksen yhteydessä on syytä miettiä myös rakennuksen energiatehokkuutta, vaikka varsinaisia määräyksiä vanhoja ja korjattavien pientalojen energiatehokkuudesta ei olekaan.

Lämmitystapamuutos, lisälämmöneristäminen, ja koneellinen ilmanvaihto vaativat aina omat asiantuntijansa, jotta korjattu rakennus toimii oikein rakennusfysikaalisesti remontin jälkeenkin.

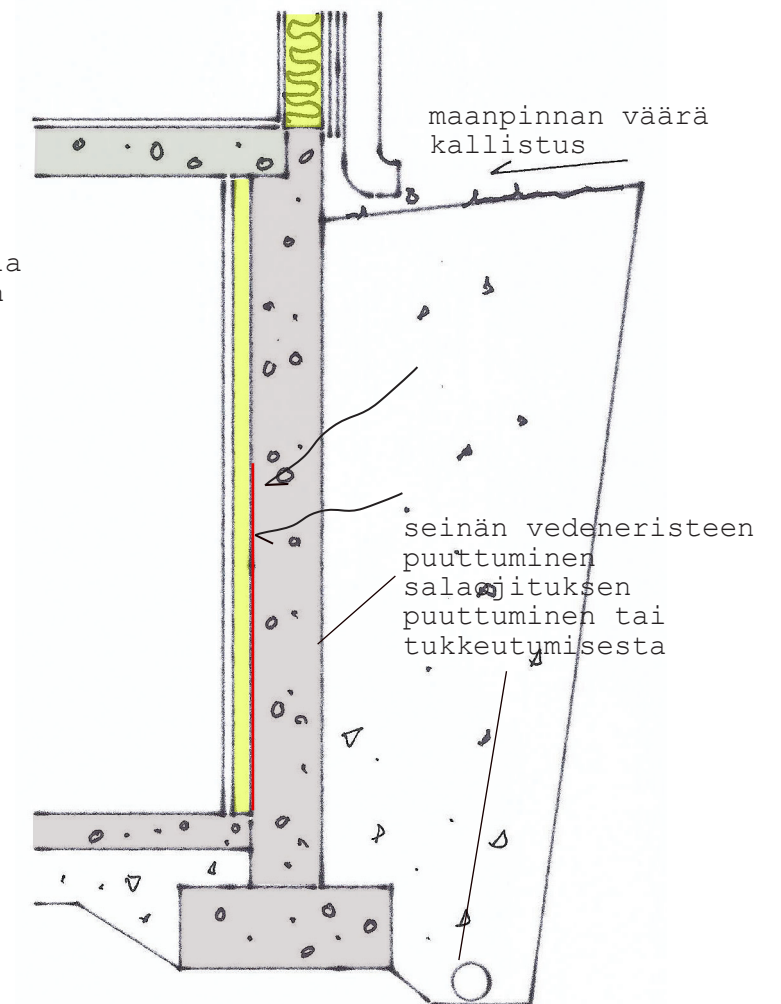
**KAKSOISBETONILAATTA JA
PUURUNKOINEN ULKOSEINÄRAKENNE**

**KOOLAUS JA LEVYTYS SUORAAN
MAANVARAISENBETONILAATAN
PÄÄLLE**

**KELLARIN SEINÄRAKENNE,
JOKA ON LÄMMÖNERISTETTY
SISÄPUOLELTA**

~~~~~ KOSTEUDEN KULKU RAKENTEISSA

_____ HERKKÄ MIKROBIKASVUSTOLLE

4.4 VÄINÖLÄÄN TEHDYT MUUTOKSET

Väinölään on tehty heti rakentamisvaiheessa muutoksia, jotka poikkeavat alkuperäisistä tyyppitalo piirustuksista. Rakennusvaiheessa rakennusta on suurennettu noin puoli metriä sekä pituus-, että leveyssuunnassa. Alkuperäisessä suunnitelmassa on uloskäynti myös keittiöstä, mutta se on jätetty pois. Keittiön ja olohuoneen välinen takka on jätetty rakentamatta. Sen sijaan alkuperäisen eteis-askartelutilan puoleenväliin on muurattu takka, joka toimi samalla tilanjakajana silloisen eteisaulan ja takkahuoneen välillä.

Tässä 40 vuotta vanhassa omakotitalossa on tehty mittava katto remontti vuonna 1979, jolloin vuotava vesikatto on korjattu rakentamalla jyrkkä harjakatto koko talon päälle. Tasakattoinen yksikerroksinen talo sai siis toisen kerroksen, käsittäen n. 110 m² lisää huonepinta-alaa.

Kulku toiseen kerrokseen on järjestetty remontin yhteydessä rakennettujen portaiden kautta, jotka sijaitsevat ulkoverannalla. Tästä syystä alkuperäinen

Kuva 68: Annakaissa Lång 2010

huonejärjestys alakerrassa on säilynyt. Lisätila onkin ollut pääasiassa ateljee- käytössä ja talvella sitä on pidetty puolilämpimänä tilana ja tarvittaessa lämmitetty varaavalla takalla, joka kattoremontin yhteydessä oli rakennettu. Alkuperäisessä osassa on tehty vuosien varrella vain joitakin pienempiä muutoksia - suurimpana kattoremontin yhteydessä muurattu leivinuuni eteistilaan.

Keittiön kaapinoveet on uusittu 80-luvulla lakatuiksi mäntyoviksi ja ruskeat väliovet maalattu valkoisiksi. Keittiön linoleumilaattalattia ja makuuhuoneiden kokolattiamatot on vaihdettu muovimatoiksi. Kahden makuuhuoneen välinen seinä on purettu ja yksi oviaukko laitettu umpeen. Muuten alkuperäistä huonejärjestystä ei ole muutettu. Sisätilojen pintoja on aika ajoin maalattu tai tapetoitu. Vesiputket on uusittu pintavetona vuonna 2010 ja samassa yhteydessä asennettiin myös uudet hanat ja pesuhuoneen suihku. (Heikkinen 2010.)

Kuva 69: Raili Heikkinen 1995

4.4 VÄINÖLÄN NYKYTILA

Rakennus on kohtuullisessa kunnossa. Tiiliverhous on moitteettomassa kunnossa, lautaverhoukset vaativat kunnostusta tai osittaista uusimista, varsinkin autokatoksen osalta. Alkuperäiset 3-lasiset puuikkunat kaipaavat maalausta. Talon sisäpinnat ovat siistit. Luonnollisesti elämisen jälkiä näkyy kaikissa pinnoissa ja kalusteissa.

Lattiat ovat parkettia ja muovimattoa. Parkettia ei voi enää hioa. Muovimatot ovat moitteettomassa kunnossa. Tapetit ovat peräisin 80- ja 90-luvulta. Keittiön ja apukeittiön katossa on maalattua lastulevyä, märkätiloissa on puuverhous ja muissa tiloissa valkoinen, rei'itetty, huokoinen puukuitulevy.

Eri aikakausina tehdyistä remonteista johtuen yleisilme on hieman sekava.

Sisääntulossa on pieni tuulikaappi. Tilaa käytetään kenkien riisumiseen ja päivittäin käytössä olevien kenkien säilytykseen. Muuta toiminnallista funktiota ei sillä pienuutensa vuoksi ole. Itse eteistila on käytävässä, joka

Kuva 70-75: Annakaissa Lång 2010

johtaa olohuoneesta makuuhuoneisiin. Ulkovaatteiden säilytyksenä toimii naulakko, joka on hankalasti sijoitettu leivinuunin ja tuulikaapin väliin jäävään kapeaan ja syvään tilaan. Ulkovaatteita säilytetään myös apukeittiön puolella.

Sisääntultaessa ensimmäinen näkymä on

suoraan apukeittiöön - käytävämainen tila, jonka takaseinällä sijaitsee kaapisto ja kapea vaakaikkuna välitilassa. Eteisestä vasemmalle aukeaa olohuone ja maisemaikkunat, joista on näkymä viereiseen puistoon.

Keittiö on nykymuodossaan suhteellisen toimiva, tilankäytöltään II-mallinen keittiö.

Lieden molemmilla puolilla on laskutilaa ja vesipiste sijaitsee lähellä liettä, tosin vastakkaisella seinällä. Kaappitilaa on riittävästi neljän hengen talouteen. Kylmäsäilytystä on runsaasti: pieni jääkaappi ja 2 m²-suuruinen kylmähuone. Työskentelytasoa on kohtuullisesti, mutta jos pienkoneita säilytetään tasoilla, niin työskentelytasot

jäävät ahtaaksi. Mikroaaltouunia säilytetään tällä hetkellä apukeittiössä. Nykytilanteessa keittiöön mahtuu vain neljän hengen ruokapöytä. Isompi ruokapöytä jouduttaisiin sijoittamaan olohuoneen puolelle, mikä siinä tapauksessa pienentää olohuoneen kalustamismahdollisuuksia.

Keittiön vieressä sijaitsee apukeittiö, jota nykyään kutsutaan kodinhoitohuoneeksi. Sinne on sijoitettu pyykinpesukone, kaappiin integroitu silityspiste, jonkin verran kaappitilaa ja työskentelytasoa. Tilassa on myös kylmiö. Vaatteiden kuivatus on tapahtunut kesäisin ulkona ja talvisin joko kylpyhuoneessa tai yläkerrassa.

Kylpyhuone on alkuperäisessä kunnossa, ainoastaan suihku ja vesipiste on uusittu. Tila on kokonaan laatoitettu ja laatat ovat tiukasti kiinni alustassaan. Tilassa on lattialämmitys. Saunassa on myös alkuperäinen laattalattia ja paneelointi. Kiuas ja lauteet on uusittu. Erillinen WC on pieni. Sekä WC:hen että pesu- ja saunatiloihin johtaa aikakaudelle tyypilliset 70 cm leveät ovet.

Pohjaratkaisultaan kohde on varsin kompakti ja hukkaneliöitä on vähän.

Eteistilat ja niiden suunnittelu ja mitoittaminen on tänä päivänäkin haasteellista, varsinkin tämän kokoluokan kolmen makuuhuoneen asunnoissa - toissijaiseen tilaan ei haluttaisi hukata yhtään ylimääräistä neliötä.

Apukeittiöön sijoitettu vaatehuolto on sinänsä hyvä ratkaisu, mutta tässä kohteessa se on neliöiltään pieni - niin kuin monesti muulloinkin. Entistä haastavammaksi tekee apukeittiön sijainti: se sijaitsee suoraan eteistilan jatkeena ja on ensimmäinen näkymä kun astutaan sisään asuntoon. Alkuperäisessä suunnitelmassa eteisen ja apukeittiön välissä on ovi, joka on myöhemmin poistettu. Oviaukon kautta on paljon kulkua, joten ovi on ollut käytännössä

aina auki, kertoi Heikkinen (Heikkinen 2010). Eteistilaan aukeava ovi pienentää jo ennestäänkin ahdasta eteistilaa ja kiinni ollessaan tekee eteistilasta käytävämäisen ja pimeän.

Tämän remontin yhteydessä on tarkoitus luopua kylmiöstä, jota tulevat käyttäjät pitävät tarpeettoman suurena heidän tarpeisiinsa.

Kuva 76-80: Annakaisa Lång 2010

Kylmiön poistaminen antaa vajaat pari neliötä lisää tilaa kodinhoitohuoneeseen.

Väinölä ei enää muistuta 1970-luvun matalaa tasakattoista omakotitaloa muuta kuin alkuperäiseltä väritykseltään ja ikkuna-aukotukseltaan. 70-luvun jälkipuoliskolla ilmestyivät suomalaiseen rakennuskulttuuriin

jyrkkäkattoiset sveitsiläistyylliset ”käkikellotalot”. Vuonna 1979 toteutettu rakennuksen korjaus ja laajennus on toteutettu sen ajan ihanteiden mukaisesti.

Kerroksellisuus näkyy myös sisätiloissa: eri aikakausien tapetteina, keittönkaappien peilioissa sekä leivinuunissa, joka tuli taas

muotiin 70-luvun lopulla. 1970-luvun alun henki näkyy alkuperäisissä materiaaleissa, takassa sekä ikkunoissa ja ovissa. Ja ennen kaikkea pohjaratkaisussa, joka on ajalle tyypillisen selkeä, suoralinjainen ja laatikkomainen.

Kuva 81: Hagelstam 1999, 273

Kuva 81. Kaj Franck, uniikki moniväripokaali 1970.

5 TAVOITTEET JA RAJAUS

5.1 VISUAALISET TAVOITTEET

Suunnittelun peruslähtökohtana on käyttää 70-luvun vähäeleistä, geometristä ja pelkistettyä muotokieltä. Suunnitelman tulisi olla selkeä ja ajaton, jota olisi helppo muulla sisutuksella varioida ja itse muokata myöhemmin. Perusparannuksen visuaalisena tavoitteena on 70-luvun ajan hengen palauttaminen pieninä nyansseina. Ratkaisujen tulisi sisältää ripaus omaperäisyyttä säilyttäen rento tunnelma.

5.2 TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Perusparannuksessa on tavoitteena kunnostaa tilat tämän päivän vaatimusten mukaisiksi ja tarpeita vastaaviksi, jolloin käyttö- ja asuinmukavuus lisääntyy ja rakennuksen arvo ja käyttöikä kasvavat. Energiansäästö on yksi tavoitteista ja siksi mm. vanhojen kodinkoneiden uusiminen uusiin vähemmän energiaa kuluttaviin koneisiin on perusteltua. Vanhassa apukeittiössä oleva kylmiö poistetaan ja siitä saatavat pari lisäneliötä käytetään keittiön, kodinhoitohuoneen ja eteisen uudelleen järjestyyn. Myös märkätilat on tarpeellista uusia tämän päivän normeja vastaaviksi. Tilat suunnitellaan 4-henkisen perheen tarpeet täyttäväksi.

5.3 KUSTANNUSTAVOITTEET

Pintamateriaalien, kalusteiden ja varusteiden hintaerot ovat valtavia ja niiden valinnoilla saadaan pienenkin remontin kustannukset karakaamaan käsistä. Kustannukset määritellään asukkaiden valitseman laatutason mukaisiksi: laadukkaiksi keskihintaluokan materiaaleiksi ja kalusteiksi. Suunnitteluratkaisuissa pyritään huomioimaan mm. vesipisteet ja viemärit siten, ettei niitä siirretä kohtuuttomasti ja välttyään näin turhilta kustannuksilta.

TUNNELMAKARTTA

82

Kuva 82: www.tapettitalo.fi

Kuva 83: fineballin.com

Kuva 84: www.tomorrowsantique.com

Kuva 85: www.valoshop.fi

Kuva 86: www.vastavalo.fi

ajaton
selkeä
voimakas
konstailematon
ainutlaatuinen
rento

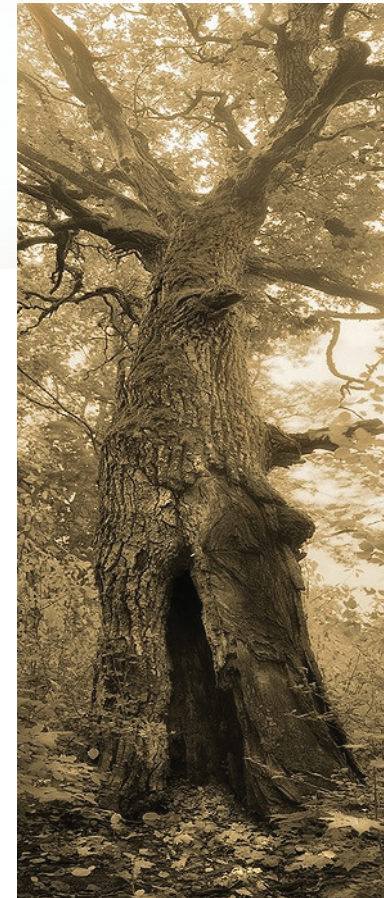

86

84

83

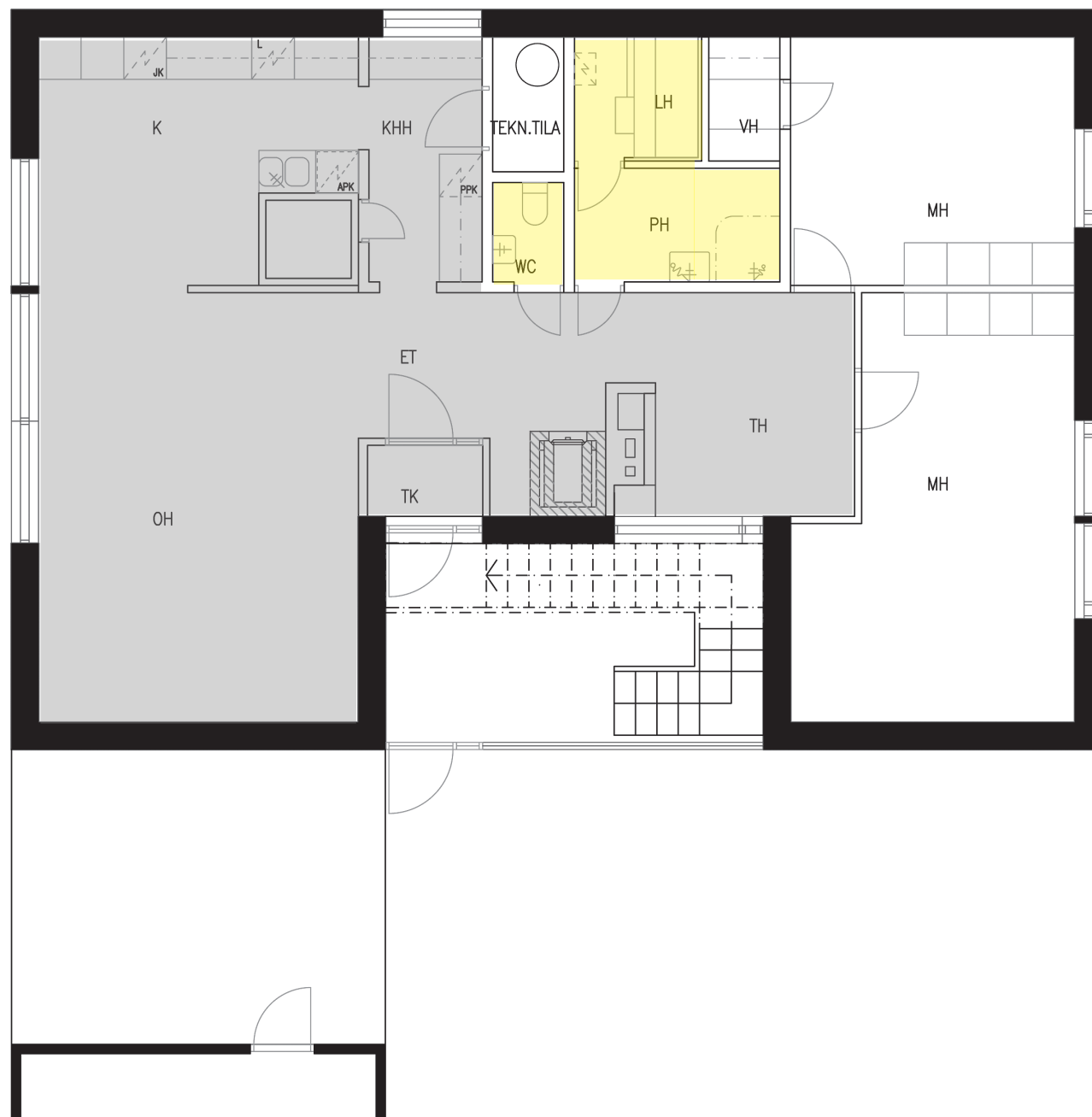
85

5.4 RAJAUS

Asiakkaan toiveena on kunnostaa koko koti. Ensisijaisesti kodin yhteiset tilat: eteinen, keittiö, kodinhoitohuone ja olohuone kunnostetaan (kuvassa harmaalla merkitty alue). Pesutilat ja sauna vaativat myös peruskorjauksen. (kuvassa keltaisella).

Opinnäytetyön suunnitteluosuuden rajaan eteis-kodinhoitohuone-keittiön käsittäväksi tilasuunnitelmaksi. Lisäksi olohuoneeseen, joka on kiinteässä yhteydessä edellä mainittuihin tiloihin, teen sisustussuunnitelman pintojen osalta. Jatkan omana projektina WC- ja kylpyhuonetilojen suunnittelua tämän suunnittelutyön valmistuttua.

Energiataloudelliset sekä lämmitysmuodon ja ilmanvaihdon muutosratkaisut jätän opinnäytetyön ulkopuolelle.

Kuva 87: www.tapettitalo.fi

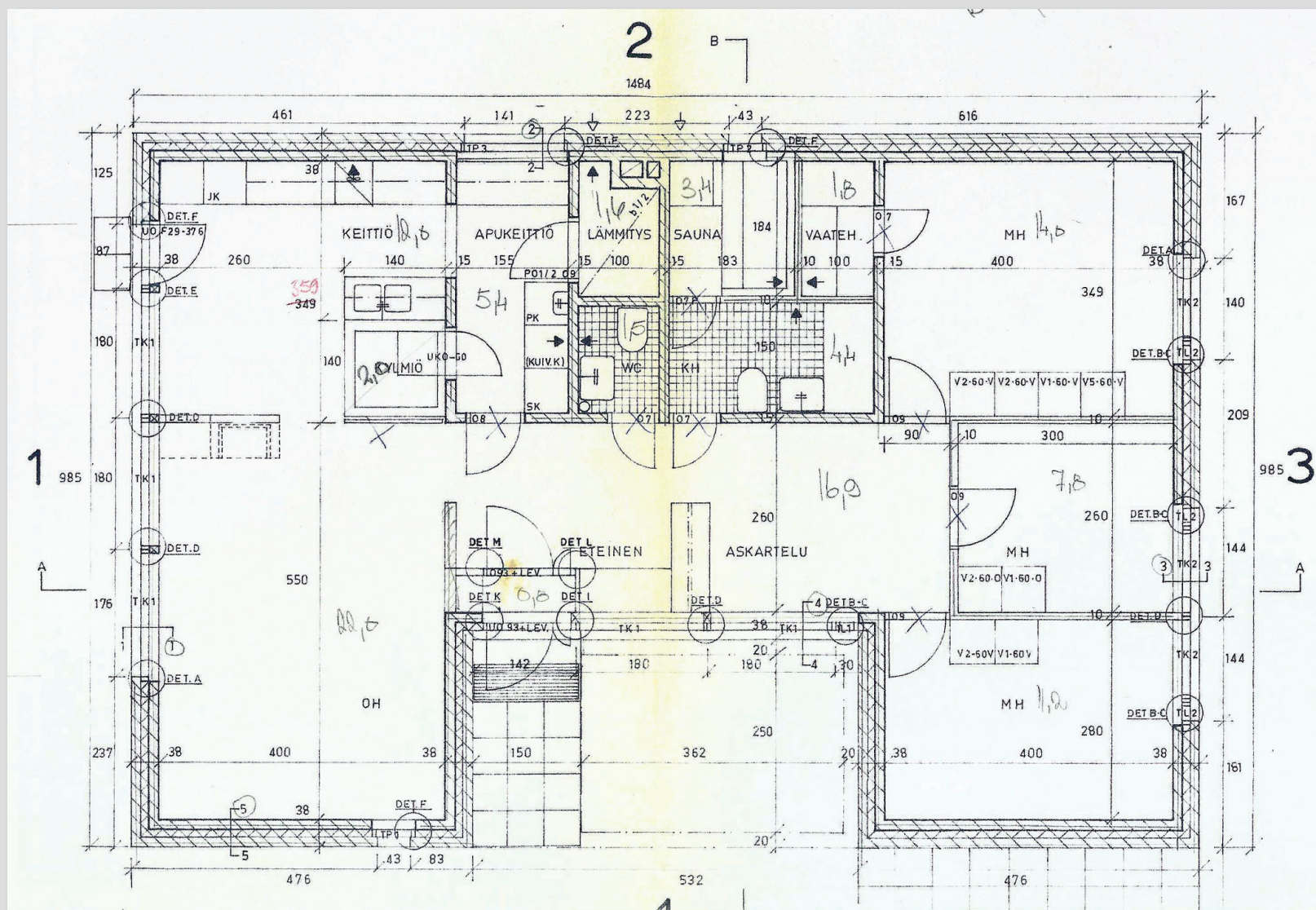

6 SUUNNITTELUPROSESSI

6.1 TILAOHJELMA

Aloitin suunnitteluprojektin tutustumalla kohteeseen haastattelemalla käyttäjien lisäksi talon pitkäaikaisimpia omistajia. Hankin myös piirustuksia kohteesta. Jatkoin kohteeseen tutustumista valokuvaamalla ja mittaamalla kohdetta. Alkuperäisistä piirustuksista ei löytynyt kuin yksi pohjapiirros vesi- ja viemärijohdoista sekä yksi detaljikuva saunan lauteista. Hankin kopiot vuoden 1972 rakennuslupakuvista ja 1979 laajennuslupakuvista Kiuruveden kaupungin rakennusvirastosta. Ne olivat vain mittakaavaan 1:100 piirretyt pääpiirustukset ja eikä niistä käynyt ilmi mm. rakenteet eikä perustukset, joista olin kiinnostunut. Yritin selvittää arkkitehtitoimistoa, jossa suunnitelmat oli tehty, mutta en saanut sitä selville. Sattumalta löysin Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkiston Mikkelistä. ELKA on keskusarkisto, jossa yritykset voivat pysyvästi säilyttää asiakirjojaan. Sieltä löytyivät kaikki Tiilikeskus Oy:n Väinölä-tyyppitaloa koskevat piirustukset ja asiapaperit: rakennus-, LVI-, sähkö- ja kalustepiirustukset selityksineen ja tarveaineluetteloineen. Maksua vastaan sain ne digitaalisessa muodossa itsellen.

Kuva 88: Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto

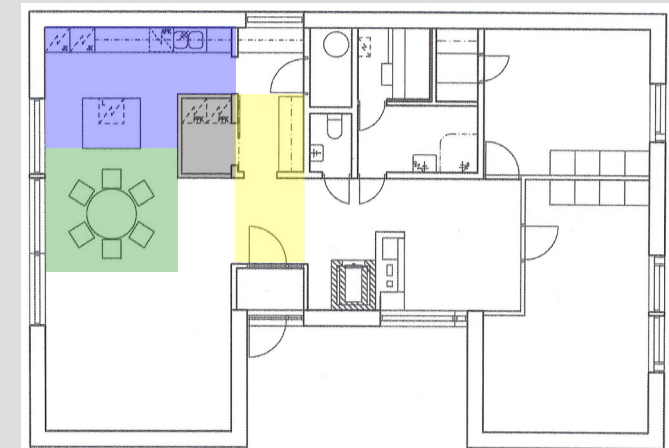
TIILITALO VÄINÖLÄ

TARVIKKEET RAKENNUSVAIHEITTAIN

Linjapukit	Lautaa 7/8" x 4"	100 m
	Soiroa 2" x 4"	200 m
	Nauvoja 5"	3 kg
	Nauvoja 2 1/2"	1 kg
	Sinkittyä teräslankaa Ø 3 mm	115 m
Salaojat	Ø 4" poltetut saviputket	60 m ²
	Kattohuopaa liitoksiin	12 m ²
	Kaivot, 400 x 1000 mm betoniputkea (1 kpl/kaivo)	5 kpl
	Kaivon kansia Ø 400 mm, betonia	5 kpl
Viemäri	Ø 6" lasitettua saviputkea	
	Kaivon renkaita	
	Kaivon kansia, betonia	
Perustus piir. n:o 1a Laattaperustus	Lautaa 7/8" x 4"	1200 m
	Soiroa 2" x 4"	410 m
	Surrauslankaa Ø 5 mm	15 kg
	Nauvoja 4"	5 kg
	Nauvoja 2 1/2"	5 kg
	Muovikelmua 0,3 mm	160 m ²
	5 cm Otsolevy OL-75	31 m ²
	Harjaterästä A 40 H Ø 8 mm	840 kg
	-"- 10 mm	190 kg
	-"- 12 mm	15 kg
	Pyöröterästä A 22 Ø 5,5 mm	23 kg
	-"- 6,5 mm	2 kg
	Betonia C K 200 (1:2,5:2,5)	35 m ³
	- Sementtiä 35 x 320 =	11200 kg
	- Hiekkaa 35 x 0,74 =	26 m ³
	- Someroa tai sepeliä 35 x 0,74 =	26 m ³
Perustus piir. n:o 1b Matala perustus ja lattian alusbetoni	Laattaterä 6 x 50 mm	1,2 m
	Lautaa 7/8" x 4"	2300 m
	Soiroa 2" x 4"	520 m
	Surrauslankaa Ø 5 mm	33 kg
	Nauvoja 4"	10 kg
	Nauvoja 2 1/2"	20 kg
	Sokkelihalkaisu 5 cm Otsolevy OL-75	18 m ²
	Harjaterästä A 40 H Ø 8 mm	35 kg
	-"- 10 mm	180 kg
	-"- 12 mm	250 kg
	Pyöröterästä A 22 Ø 5,5 mm	45 kg
	-"- 6,5 mm	100 kg
	Betonia C K 200 (1:2,5:2,5)	32 m ³
	- Sementtiä 32 x 320 =	10240 kg
	- Hiekkaa 32 x 0,74 =	24 m ³
	- Someroa tai sepeliä 32 x 0,74 =	24 m ³

Mitatessani kohdetta kävi ilmi, että taloa oli rakennusvaiheessa suurennettu sekä leveys- että pituussuunnassa noin puoli metriä. Joten tein tarkennusmittaukset paikan päällä ja päivitin pohjakuvat niiden perusteella.

Aloitin luonnostelun etsimällä tilojen toiminnallisempia sijainteja. Ensimmäisessä luonnoksessa sijoitin pyykinpesukoneen ja kuivausrummun puretun kylmiön tilalle ja osaan vanhaa keittiötä. Lisätilaa keittiöön hain saarekkeella, johon sijoitin keittopisteen. Keittiön vesipisteet siirsin takaseinällä. Ulkovaatesäilytys löysi paikkansa vanhasta apukeittiöstä. Hyvää suunnitelmassa oli selkeä ja avara keittiö. Suunnitelman toteuttaminen vaatisi kuitenkin viemärien siirtoa. Ruokailutila oli luontevasti keittiön ja olohuoneen välissä ikään kuin omassa tilassa. Vaatehuoltotilasta muodostui ahdas ja koppimainen huone ilman luonnonvaloa.

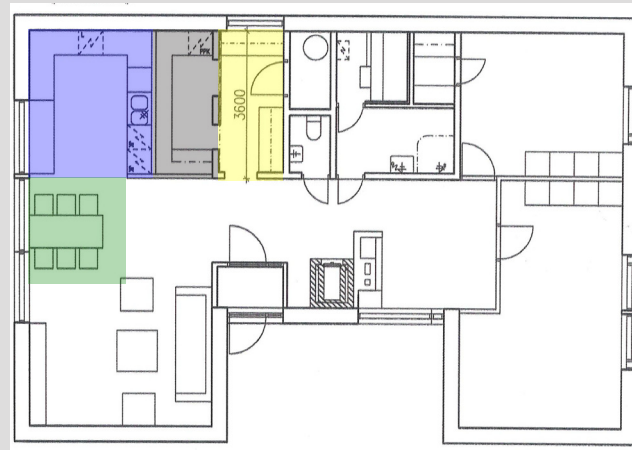
- + selkeä avara keittiö
- + ruokailutila luontevasti olohuoneen osaa, mutta oma tila
- + olohuone hyväkokoinen
- + vähän seinien purkua
- + kulku keittiöön kahdelta suunnalta

- kodinhoitotila ahdas koppi, ilman luonnonvaloa
- uudet viemäriverdot
- liesituulettimen paikka

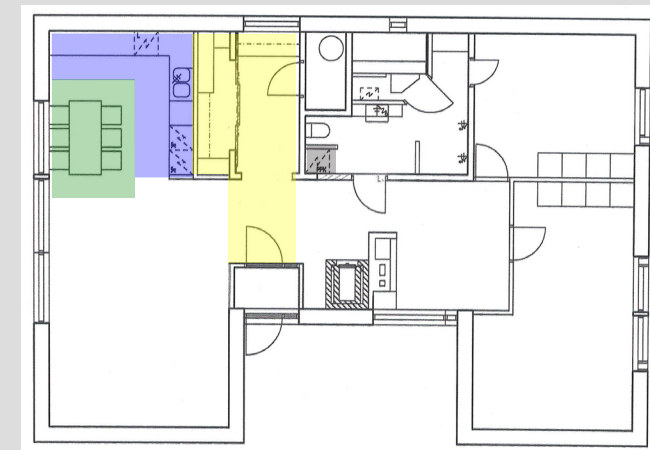
	KEITTIÖ
	RUOKAILUTILA
	KODINHOITOHUONE
	ETEINEN/ ULKOVAATESÄILYTYS

Toisessa luonnoksessa kokeilin U-muotoista keittiötä. Keittiöstä tulikin todella hyvän kokoinen ja sinne sai sijoitettua paljon työskentelytasoa. Ruokailutila siirtyi olohuoneen puolelle ja pienensi olohuonetta jonkin verran. Kodinhoitohuoneesta tein selkeästi luonnosta yksi isomman ja naulakon säilytin ennallaan. Tässä luonnoksessa katosi kuitenkin alkuperäinen idea, että keittiöön pääsee kahdesta suunnasta.

Kolmannessa luonnoksessa kokeilin pyykinpesun sijoittamista pesuhuoneeseen sekä L-muotoista keittiötä, jossa ruokailutila sijaitsee keittiössä. Eteistilasta sain tilavan ja avaran vaatehuollon kustannuksella. Pyykinpesukoneen sijoittaminen pesuhuoneeseen oli myös toiminnallisesti huono ratkaisu. Ruokailutilan sijoittaminen keittiössä isonsi olohuonetta, mutta teki keittiöstä ahtaan ja ruokailutilasta arkisen.

- + kodinhoitohuone hyväkokoinen
- + pyykit piilossa
- + keittiö reilunkokoinen
- + paljon laskutilaa
- + vähän seinien purkua
- ruokailutila 'syö' tilaa olohuoneelta
- kulku keittiöön yhdestä suunnasta

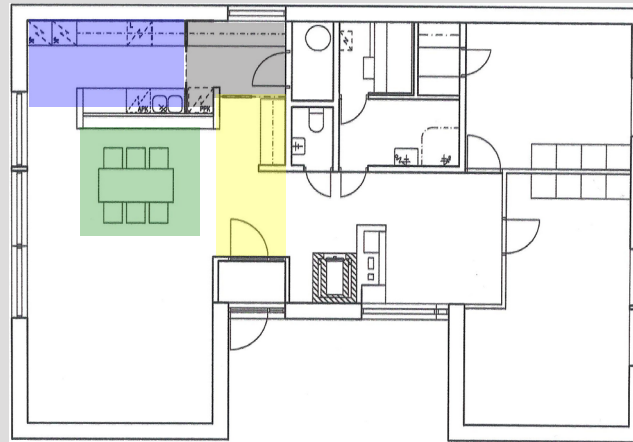

- + iso ulkovaatteiden säilytys
- + keittiö hyväkokoinen
- + paljon työskentelytasoa
- + iso olohuone
- + kaksi suihkua
- + O9 -ovat pesuhuoneeseen ja saunaan
- + käynti suihkuun myös makuuhuoneesta
- pyykinpesu pesuhuoneessa
- ei erillistä wc:tä
- ruokailutila keittiössä
- kulku keittiöön yhdestä suunnasta

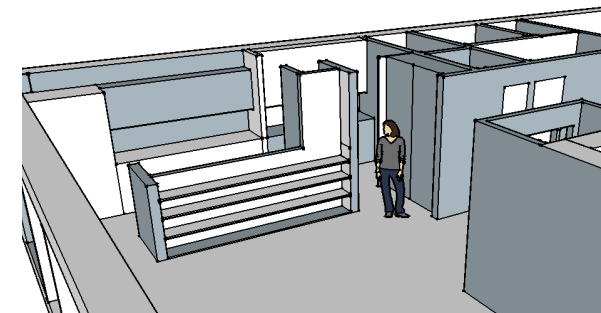
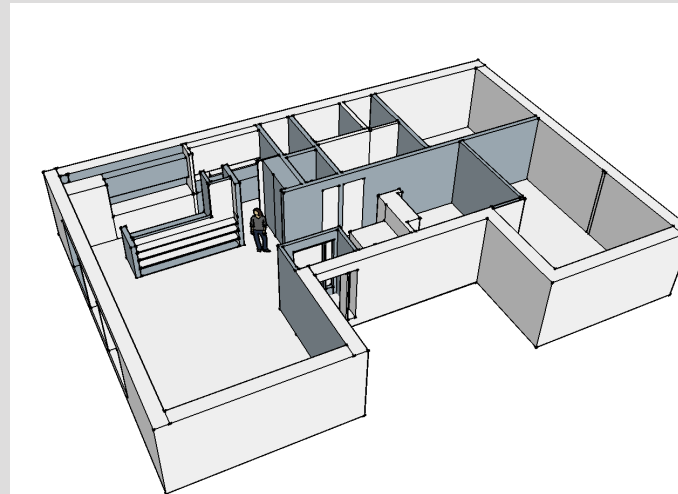

Neljännessä luonnoksessa purin seinärakenteita lisää ja tein keittiöstä II-mallisen. Erotin seinäkkeellä keittiön ruokailu-olohuonetilasta. Keittiön koko kasvoi hieman alkuperäisestä. Kodinhoitotila muodostui keittiön jatkeeksi ja oli suljettavissa liukuovella. Eteistilasta tuli erittäin avara.

Tein ensimmäisen 3D-mallin tilasta, koska heräsi epäily, olisiko ruokailutila osa eteistä. Mielestäni näkymä ruokailutilasta naulakkoon vaati näköesteen, joten palautin alkuperäisen seinänpätkän ruokailutilan ja naulakon väliin. Näin näkymä ulko-ovelta rajautuu eteiseen ja käytävään ja pysyy rauhallisempana.

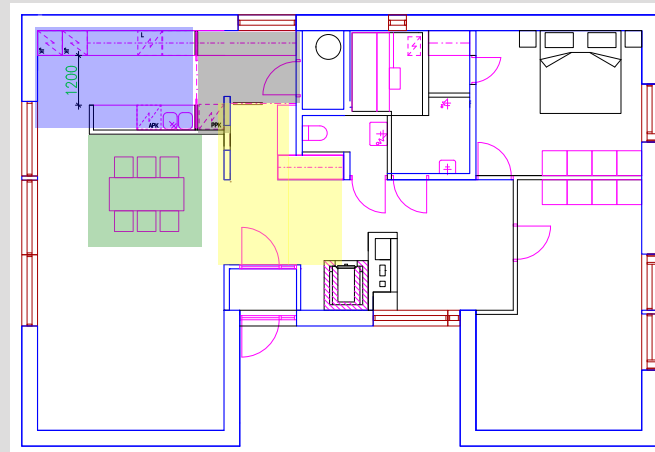

- + avara näkymä
- + kulku ympäri keittiöön
- + keittiössä viemärit ja liesituuletin lähes alkuperäisillä paikoilla
- + khh -tilan saa piiloon tarvittaessa
- + keittiö alkuperäistä isompi
- + iso ruokailu-olohuonetila
- paljon purkamista
- ruokailutila näkymä naulakkoon

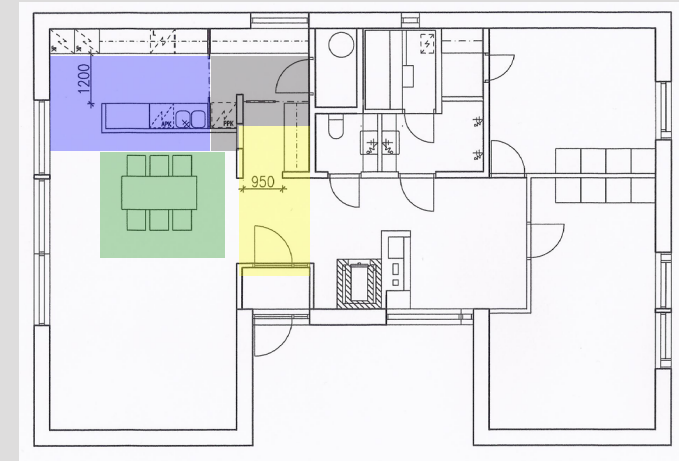
Esitin luonnoksen neljä asiakkaille. Asiakkaat pitivät uusista tilajärjestelyistä, etenkin saarekekeittiöstä. Pohdin vielä eteisaulakon sijoittamista varsinaiseen eteistilaan. Wc:stä tuli kuitenkin sokkeloinen, pitkä ja kapea tila, joten luovuin siitä ajatuksesta, vaikka naulakko olisikin sulautunut mukavasti vanhaan seinälinjaan.

Alkuperäinen sauna ja pesutilat tullaan purkamaan täysin ja samalla varmistetaan, ettei rakenteissa ole tapahtunut vaurioita ja uudet rakenteet rakennetaan tämän päivän normien mukaan. Nykyinen wc on hyvin pieni ja siitä toivottiin isompaa. Tästä syystä suunnittelin koko tilan uusiksi. Purkutyöt lisääntyvät, mutta nyt tiloista saadaan käytännöllisemmät ja oviaukot suuremmiksi. Pesuhuoneeseen saadaan samalla mahtumaan myös kaksi suihkua. Saunan kokokin kasvoi hieman - vanha laudekoko 170 cm:ä piteni 190 cm:iin. Wc:n, pesuhuoneen ja saunan ovet vaihdetaan uusiin leveämpiin oviin.

- + avara näkymä
- + kulku ympäri keittiöön
- + keittiössä viemärit ja liesituuletin lähes alkuperäisillä paikoilla
- + ruokailutila 'oma tila'
- + khh -tilan saa piiloon tarvittaessa
- + keittiö alkuperäistä isompi
- + iso ruokailu-olohuonetila
- + paljon säilytystilaa eteisessä
- + + O8 ja O9 -ovet wc:hen ja pesuhuoneeseen

- wc ahdas ja huonon mallinen

- + wc isompi
- + kulku ympäri keittiöön
- + keittiössä viemärit ja liesituuletin lähes alkuperäisillä paikoilla
- + khh -tilan saa piiloon tarvittaessa
- + keittiö alkuperäistä isompi
- + iso ruokailu-olohuonetila
- + kaksi suihkua
- + sauna isompi kuin alkuperäinen

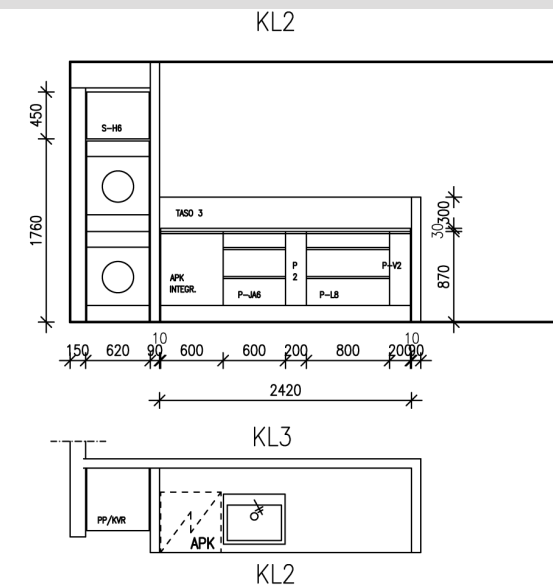
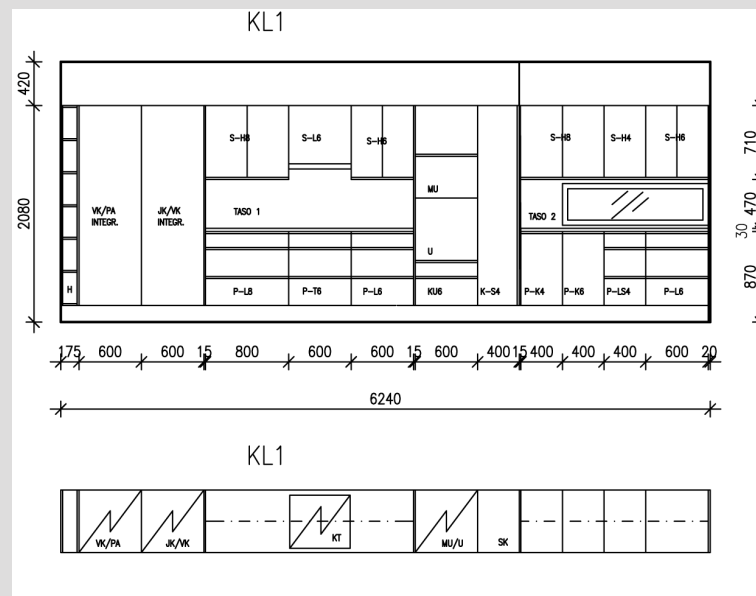
Lopullista pohjaa ryhdyin viimeistelemään ja yksityiskohtia hiomaan viimeisimmän luonnoksen pohjalta. Aloitin viimeistelytyön laatimalla tarkan kalustepiirustuksen keittiöstä ja kodinhoitohuoneesta, jotta saisin seinien lopullisen mitoituksen kohdalleen.

Jääkaapin sijoittaminen ihan seinän viereen on mahdotonta ovien aukeamisen vuoksi, joten järjestin sinne avohyllykön, jonka mitoitus määräytyi ylijäävästä tilasta, kun kaikki standardimittaiset kaapit oli mitoitettu paikoilleen. Toiminnallisuuden maksimoimiseksi kaikki alakaapit ovat laatikollisia, lukuunottamatta kodinhoitohuoneen likapyykkikaapit.

Saarekkeen mitoitus lähti siitä, että työtasosta haluttiin 80 cm syvä. Näin työskentelytilaa on reilusti, vaikka pöydällä olisi purkkia ja purnukkaa. 90 cm:ä syvän saarekkeen toiselle puolelle suunnittelin säilytyskalusteen, jossa voi säilyttää asiakkaiden keräämää taidelasia. Talon tuleva emäntä ei halunnut kaappiin integroitua leikkuulautaa, vaan irrallisen ison leikkuulaudan, jolle piti järjestää oma säilytystila samoin kuin käsipyyhkeille,

koska keittiössä ei ole seinäpintaa perinteisille seinäkoukuille. Toiveena oli myös uunin ja astianpesukoneen sijoittaminen ergonomisesti oikealle korkeudelle, mutta astianpesukoneen osalta sitä ei pystytty toteuttamaan.

Eteisessä oli ongelmallinen 'tyhjä tila' leivinuunin ja tuulikaapin välissä. Siihen suunnittelin muuratun halkojen säilytyspaikan.

(kuvat eivät ole mittakaavassa)

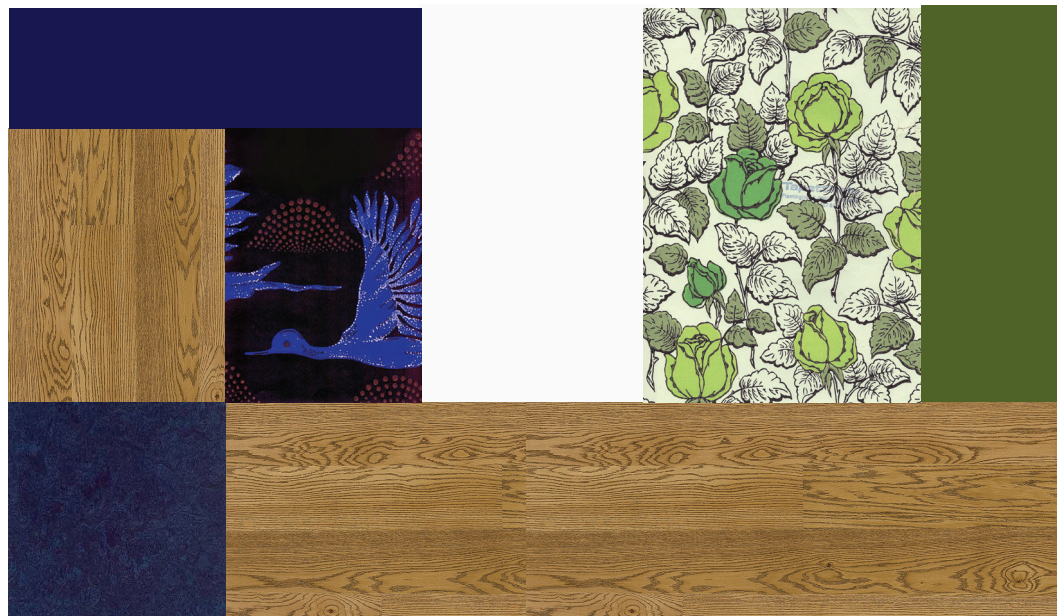

6.2 PINNAT JA MATERIAALIT

Pintojen ja materiaalien osalta oli tärkeintä ajattomuus ja laadukkuus - varsinkin sellaisissa pinnoissa, joita ei uusita vuosikymmeniin. Talon rakentamisajan henki tuodaan sisustukseen pieninä nyansseina, mm. seinäpinnoissa tapeteilla ja väreillä sekä kalusteilla.

Lattiaan valitsin 3-sauvaisen tammiparketin ja sävyksi luonnollisen tammen sävyn, joka oli lähellä alkuperäistä tammiparketin

sävyä. Tammiparkettia on kaikkialla muualla paitsi keittiössä, johon valitsin linoleumin helppohoitoisuuden ja ajan hengen mukaan. Sävykin, tumma violetti, viittaa 70-luvun alun voimakkaisiin väreihin. Tumma violetti tuo myös kontrastia olohuoneen ja keittiön lattioihin, näin keittiö erottuu selkeästi omaksi tilakseen, vaikka ne muodostavatkin yhtenäisen tilan. Keittiön kaapit näkyvät olohuoneeseen, joten kaappien oviksi valitsin pelkistetyn

laakaoven ja mahdollisimman huomaamattomat vetimet, jotta yleisilme olisi rauhallinen. Luonnonvärinen tammiovi vaikutti hyvältä ja rauhalliselta ratkaisulta ja mahdollisti myös voimakkaamman värin käytön seinäpinnoissa ilman, että

tilasta olisi tullut raskas. Niinpä keittiön muut seinäpinnat maalataan tumman violetilla sävyllä ja välitilalaatoiksi asennetaan tummat, koboltinsiniset, täyskiiltävät laatat.

Värikkäät ja voimakaskuvioiset tapetit olivat suosittuja sisustusmateriaaleja 1960- ja 70-luvulla, jo silloin puhuttiin tehosteseinistä. Valitsinkin Ritva Kronlundin 60-70-luvulla suunnittelemissa monista värikkäistä tapeteista Neidon ruusun ja Avaruuslinnun. Raikas Neidon ruusu toivottaa taloon tulijan tervetulleeksi ja johdattaa eteisestä takahuoneeseen, jonka päätyseinä maalataan rauhallisella oliivinvihreällä. Tumma ja hätkähdyttävä Avaruuslintu personoi värikkään pariskunnan olohuoneen.

Kattoon asennetaan kaikkialle Gyproc-kipsilevyt, jotka maalataan valkoiseksi.

6.3 VALAISTUS

Kuva 90: www.designlover.eu

Vanha sisäkatto puretaan kokonaan ja samalla uusitaan valaistus. Vanha valaistus oli hoidettu lähes yksinomaan hehkulampuin, eikä sellaisenaan ollut riittävä. Varsinkin eteistila oli hämärä, koska sinne ei tullut luonnonvaloa.

Keittiön, kodinhoitohuoneen, eteisen ja takkahuoneeseen johtavan käytävän yleisvaloksi valitsin himmennettävät kohdevalot, joiden valonlähteenä ovat ledit. Olohuone-ruokailutilaan sijoitin pari kattovalaisinpaikkaa - toisen ruokapöydän päälle ja toisen olohuoneeseen sekä seinävalaisimet olohuoneen sivuseinälle.

1970-luvulla oli tapana laittaa loisteputkivalaisin verholaudan taakse tuomaan epäsuoraa valoa. Tämän ajan henkeen kuuluvan pienen yksityiskohdan halusin säilyttää. Keittiön työtasojen valaisimiksi valitsin tyylikkää ja ohuet kylmäkatodivalaisimet.

6.4 TYYLI JA TUNNELMA

Alkuperäisessä pohjaratkaisussa, samoin kuin rakennuksen alkuperäisessä arkkitehtuurissa korostuu suorakulmaisuus ja vähäeleisyys. Halusin omassa tilasuunnitelmassanikin säilyttää talon henkeen sopivan geometrisyyden ja laatikkomaisen, pelkistetyn muotokielen.

Kohteeseen haluttiin tuoda ripaus talon rakentamisajalle tyypillistä 70-lukulaista tunnelmaa. 1970-luku oli hyvinkin värikylläistä aikaa ja sitä tunnelmaa luotiin tässä kohteessa voimakkailla tummilla seinäväreillä ja vahvoilla

kontrasteilla. Ajan henkeä olivat ehdottomasti suurikuvioiset värikkäät taiteilijamalli eli design-tapetit. Olohuoneen tunnelmasta tuli hyvin intensiivinen tummien seinien ansiosta.

Lopullisen tyylin ja tunnelman viimeistelevät kodin irtokalusteet, valaisimet, tekstiilit ja taulut. 70-luvun kalusteita yhdistää värikkyys ja mataluus, ajan uutuustuote muovi näkyy myös väreissä ja muotokielessä, hyllyt olivat pääsääntöisesti elementtikalusteita. Näitä sisustuselementtejä tullaan käyttämään uudessa kodissa. Irtokalustuksen valitsen

kuitenkin viitteellisesti, koska pariskunnalla on aikomus etsiä kotiinsa aitoja retrokalusteita ja -valaisimia, värimaailmaksi valitsin oranssin, vihreän ja valkoisen.

Erilaiset printit ja julisteet olivat muotia 70-luvulla, niinpä lisäsin pienenä yksityiskohtana printin naulakon liukuoviin.

Kuva 91: www.elle.co.jp

Kuva 92: www.huuto.net

Kuva 93: www.ikea.com

Kuva 94: verkkokauppa.vepsalainen.com

Kuva 95: www.homedesignbase.com

YKI NUMMI KERTOO KODIN VÄREISTÄ

Viimeksikuluneiden vuosien aikana ovat tietomme väreistä ja niiden vaikutuksista voimakkaasti lisääntyneet. Värien tarkoituksenmukaisuustekijät ovatkin joutuneet monipuolisen tarkastelun kohteeksi, eikä ihmistä itseäänkään ole unohdettu: psykofysiologisia reaktioitamme, kuten myös henkilökohtaisia värimielityksiämme ja pelkojamme on valotettu eri tahoilta. Eikä tämä tieto ole jäänyt ainoastaan tutkijoiden ja ammattimiesten omaisuudeksi, vaan myöskin yleisöön kohdistuva neuvonta ja ohjaus on saanut vuosi vuodelta yhä laajemmat mittasuhteet.

Värityskysymyksiä esitellessämme kohtaamme kuitenkin vakavan vaikeuden: kirjoitettu tahi puhuttu sana pystyy parhaimmillaankin antamaan vain varsin ylimalkaisen mielikuvan värisävystä ja noudatettaessa sanallisia neuvoja saattaa tulos olla täysin tarkoitusta poikkeava. Eri ihmiset ja ihmistyytit näkevät värit eri tavoin ja niiden herättämät mielleyhtymät poikkeavat toisistaan hämmästyttävästi.

Tässä tulee kuva avuksemme. Paraskin selostus jää ylimalkaiseksi ja epätasmalliseksi — vasta värikuva tekee sommitelman meille helposti ymmärrettäväksi ja toteutettavaksi.

Kaikilla huoneessa olevilla pinnoilla ja esineillä on oma väriinsä ja omat vaatimuksensa värikokonaisuuteen nähden. Näissä värityluonnoksissa on haluttu korostaa tätä seikkaa esittämällä seinien, katon ja lattian värien lisäksi myös niihin sopivia sisustusesineitä. Sommitelmat on tältä osaltaan tehty varsin väljiksi ja esitetty vain eräs perusratkaisu, jota jokainen voi kehittää ja muunnella halunsa ja tarpeensa mukaiseksi.

Jokainen väritystehtävä muodostuu samoista perustekijöistä ja niiden kulloinenkin laatu määrää ratkaisun yleissävyn. Näistä tärkeimmät ovat huoneen valaistus-suhteet ja käyttötarkoitus sekä oma henkilökohtainen väritarpeemme ja -makumme. Pimeäkköihin tiloihin valitsemme vaaleimmat ja lämpimimmät yhdistelmät, valoisissa huoneissa taas voimme käyttää voimakkaitakin väriyksiä. Huoneissa, jotka on tarkoitettu työskentelyä tai lepoa varten, vältämme sekä räikeitä sävyjä että voimakkaita vastakohtia. Oleskelutiloissa voimme sensijaan ottaa käyttöön hyvinkin rikkaan ja piristävän asteikon.

Värien maailma on loputtoman rikas. Muutamalla harvalla sisustuselementillä voidaan saada aikaan tavaton määrä erilaisia yhdistelmiä, ja siten tyydyttää erilaista yksilöllistä värintarvetta. Vieraan on vaikeaa sanoa, minkälaisia väriyksiä toisen hyvin viihtyäkseen tulisi käyttää — siinä on jokaisen oma rakenne ja temperamentti paras neuvonantajaja.

Joka kodin maaleja

JOKER

pesunkestävän, silkinhimmeän pinnan muodostava lateksimaali sisäseiniin

PERMO

kovimman kulutuksen kestävä erikoislattiamali

PESTO

puolikiiltävä, erikoisesti pestävien pintojen maali. Suositellaan kaikkiin keittiöihin ja kylpyhuoneisiin

MIRANOL

iskunkestävä, korkeakiiltainen alkydilakkamaali puulle ja metallille, sisä- ja ulkokäyttöön

HIMMOS

himmeän pinnan muodostava monipuolinen sisämaali

TIXOLIT

korkeakiiltainen hyytelömaali kaikkeen sisämaalaukseen

TIXOMATT

himmeä hyytelömaali kaikkeen sisämaalaukseen

KIRI-LUX

korkeimmat laatuvaatimukset täyttävä väritön lakka sisälakkauksiin

Pyytäkää kauppiaaltaanne näistä maaleista lähemmin kertovat esittelylehtiset

Verratkaa aina suunnittelemaanne sävyä asianomaiseen värikarttaan.

— maan suurin alallaan —

KFP

300130

joka k
VÄRI

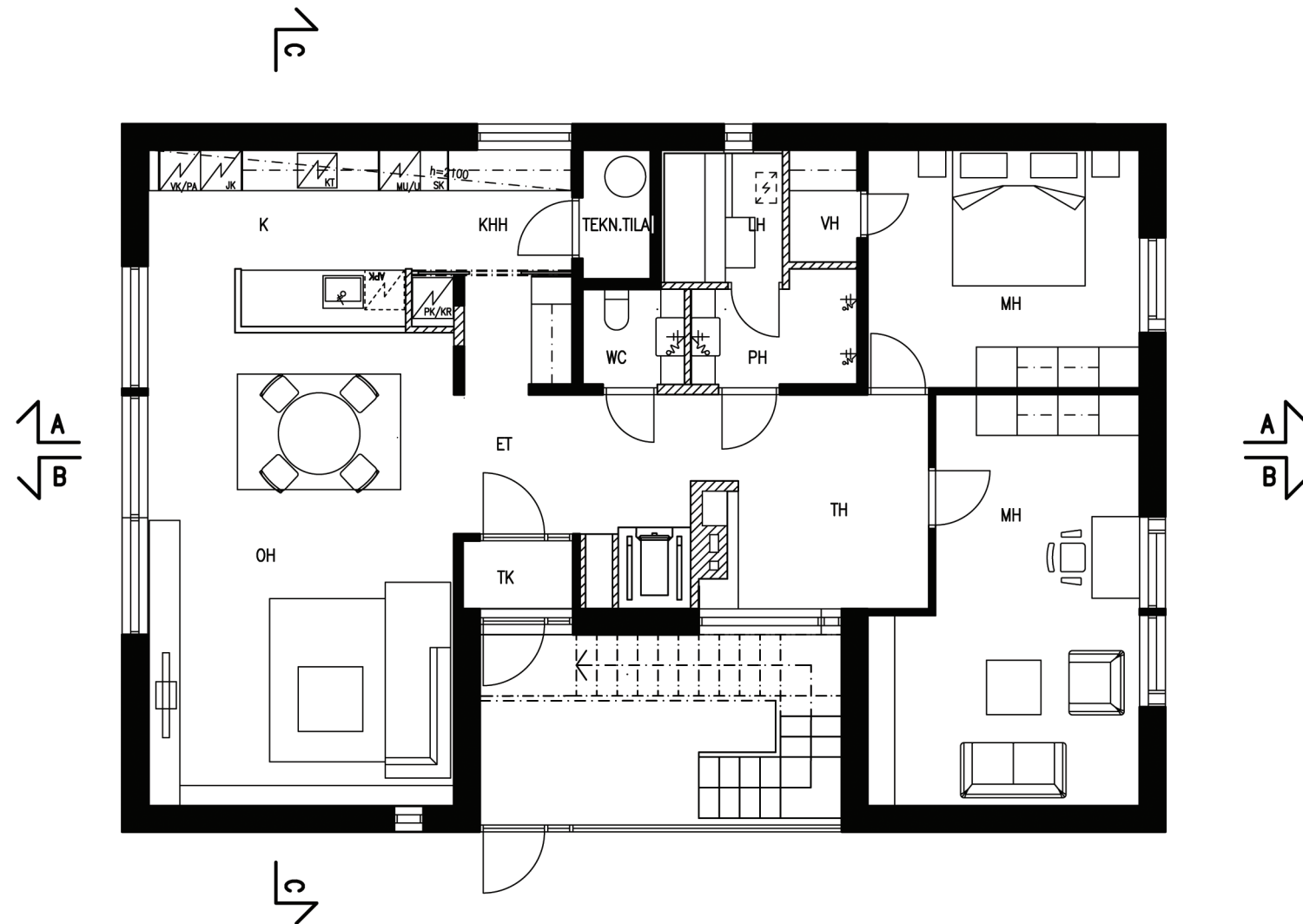
Kuva 96: Tikkurilan esite

7 TILASUUNNITELMA

7.1 LOPULLINEN SUUNNITELMA

LOPULLINEN POHJA

(kuvat eivät ole
mittakaavassa)

LATTIAMATERIAALIT

TEKA Erikoisvahva 22 mm Tammi natur,
3-sauva lakattu parketti, Novafloor Oy

FORBO Marmoleum dual linoleum –
lattia, sävy deep ocean, 333x333 mm

Jalkalista CELLO MDF, tammi, mel.,
12 x 42 x 3300 mm, 500660422,
K-rauta

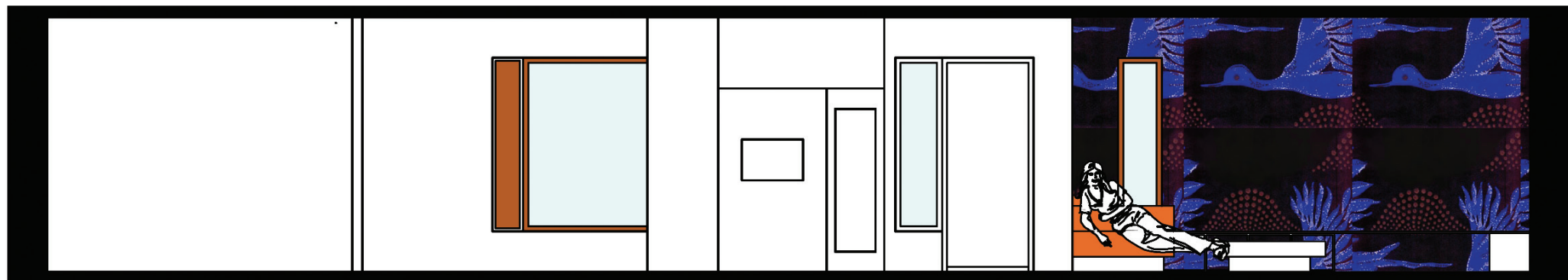
Lattiamateriaalit asennetaan kiinteiden
kalusteiden alle.

A - A

B - B

SEINÄT

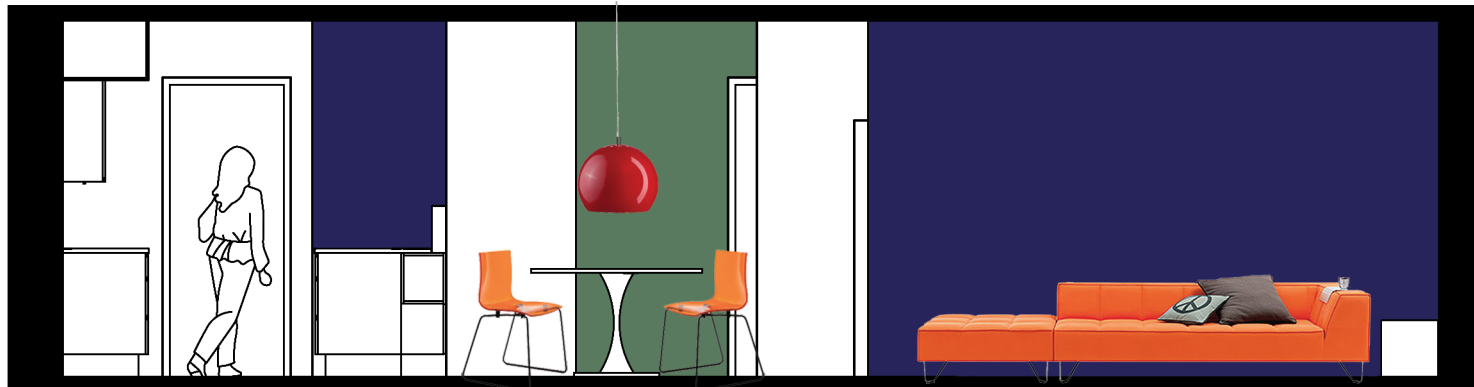
Maalatut seinät puolihihmeä sisäseinämaali,
sävyt Tikkurila Symphony
valkoinen G497,
tumma violetti M345,
vihreä N448

Eteisen tapetti Neidon Ruusu (61790), Tapettitalo Oy

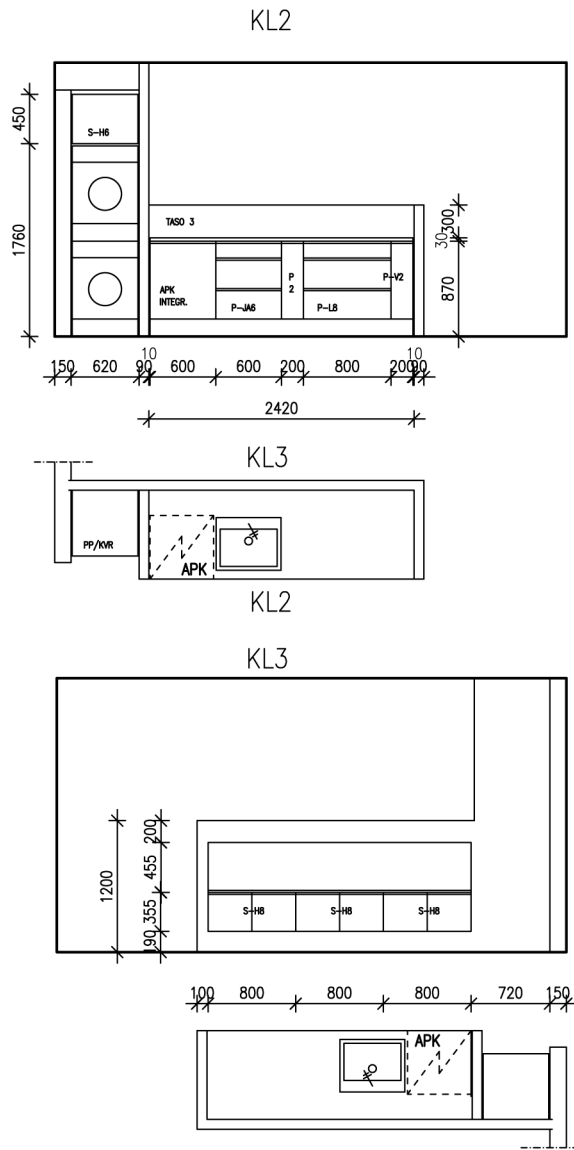
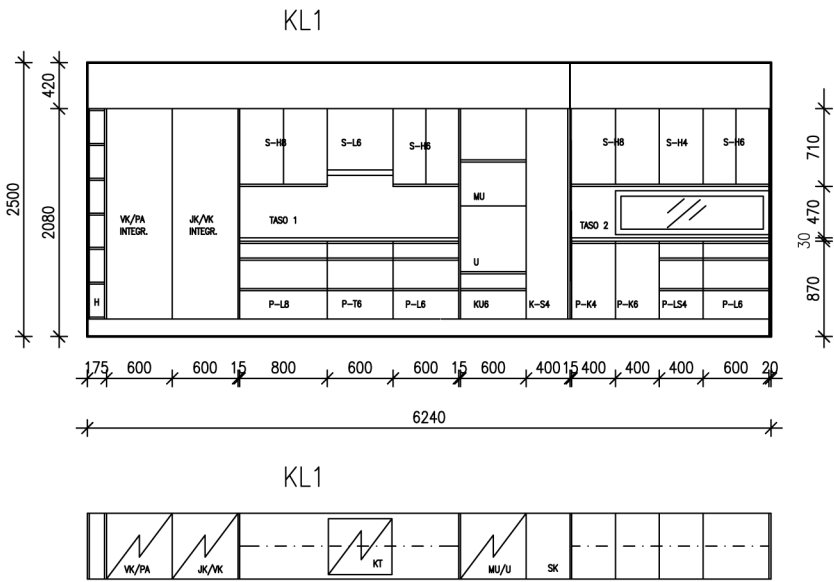
Olohuoneen tapetti Avaruuslintu (68961), Tapettitalo Oy

Keittiön välitilan laatat COLORS 15x15 cm,
väri 691 kiiltävä, Azul Cobalto, RTV
saumauslaasti Ceresit CE 40, väri marmorinvalk., RTV

C – C

KEITTIÖN JA KODINHOITOHUONEEN
KALUSTEPIIRUSTUS

koodi	selite	mitat l x k x s mm	kpl	huomioitavaa
S-H8	hyllykaappi	800x710x300	2	kätisyys oikea, tuulettimessa ulosvedettävä lippa
S-L6	liesituuletinkaappi	600x710x300	1	
S-H6	hyllykaappi	600x710x300	2	kätisyys oikea
S-H4	hyllykaappi	400x710x300	2	
K-U6	uunikomero	600x2080x600	1	kätisyys vasen, var. letkuteline, koukuilla ja 300mm syv. hyllyillä
K-S4	siivouskomero	400x2080x600	1	
K-Y6	yläkomero	600x2080x600	1	kätisyys oikea
VK/PA INTEGR	integroitu viileäkaappi/pakastin	600x2080x600	1	
JK/VK INTEGR	integroitu jää-viileäkaappi	600x2080x600	1	3 laatikkoa, var. hidastimella
H	avohyllykkö	175x2080x400	1	
P-L8	laatikosto	800x870x600	2	var. hidastimella
P-T6	tasoliesikaappi	600x870x600	1	
P-L6	laatikosto	600x870x600	2	3 laatikkoa, var. hidastimella
P-K4	korikaappi	400x870x600	2	
P-LS4	silityslautalaatikosto	400x870x600	1	1 ulosvedettävä kori
P-JA6	allaskaappi	600x870x600	1	
P-2	vaunukaappi	200x870x300	1	var. hidastimella
P-V2	vaunukaappi	200x870x300	1	
S-H8	hyllykaappi	800x350x300	3	var. pyyhelineellä
ovimalli	sileä laakaovi, laminaatti, tammiviilu vaakaan, integroitu vedin			var. pomppusaranoilla
runko	valkoinen melamiini			
sokkeli	valkoinen melamiini			
tasot	suorareunainen laminaatti, paks. 30 mm, sävy valkoinen, koot 2000x600, 1820x600, 2400x800			
allas	Desire G52-60 MONOreunalla, RST, koko 592x480 mm, Stala			
hana	Coloric GB41209055 49 , väri punainen + Skandic 03, GB41205081 astianpesukoneen sulkuhana, kromi, Gustavsberg			

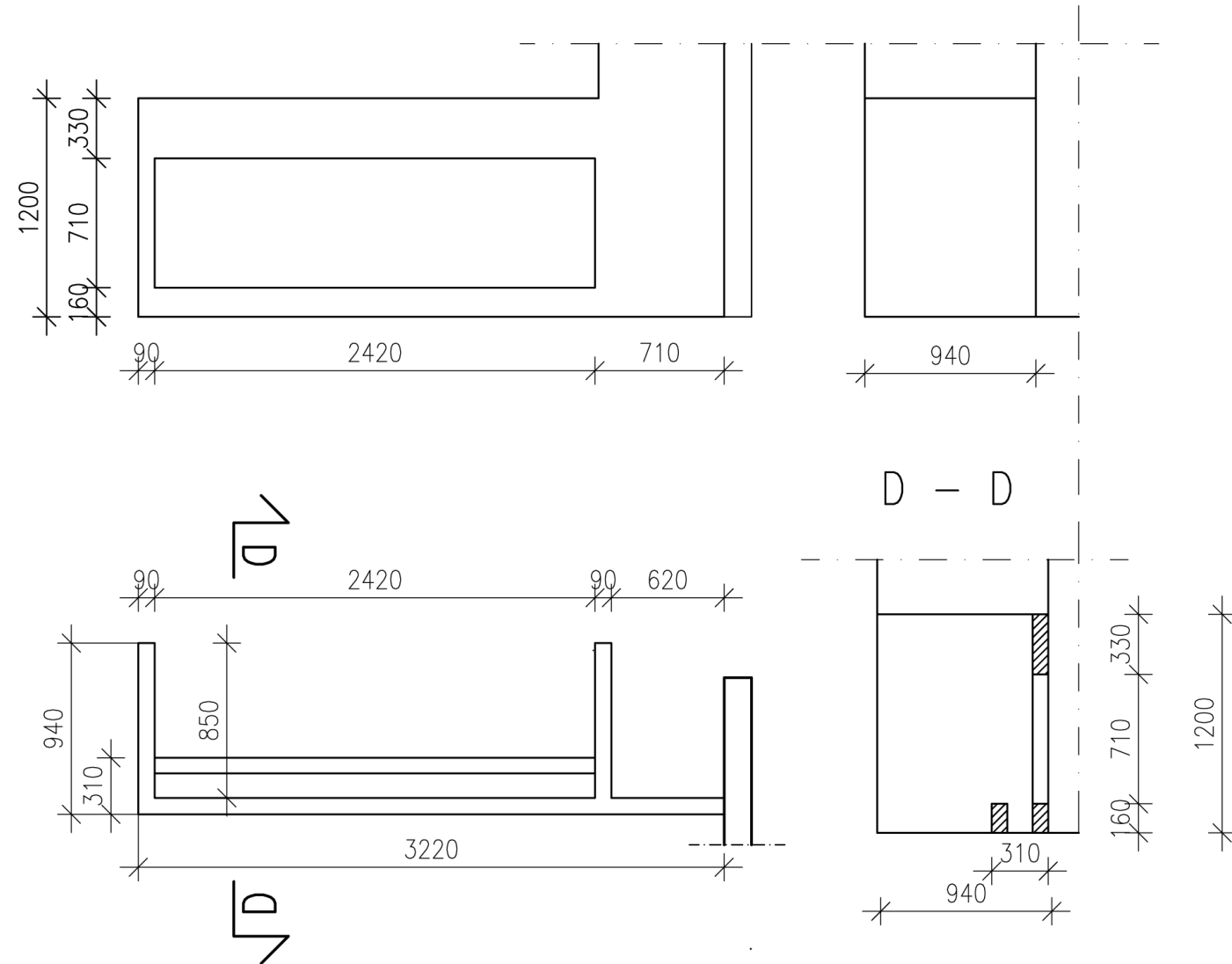
Kuva 97: www.gustavsberg.fi Kuva 98: www.stala.com Kuva 99: www.iskukeittiot.fi

SAAREKKEEN MITOITUS

Saareke muurataan Kahi-
väliseinätiilistä MKH 285x85x85,
tasoitetaan ja maalataan sävy G497
valk.

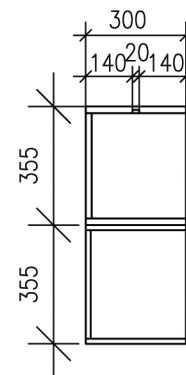
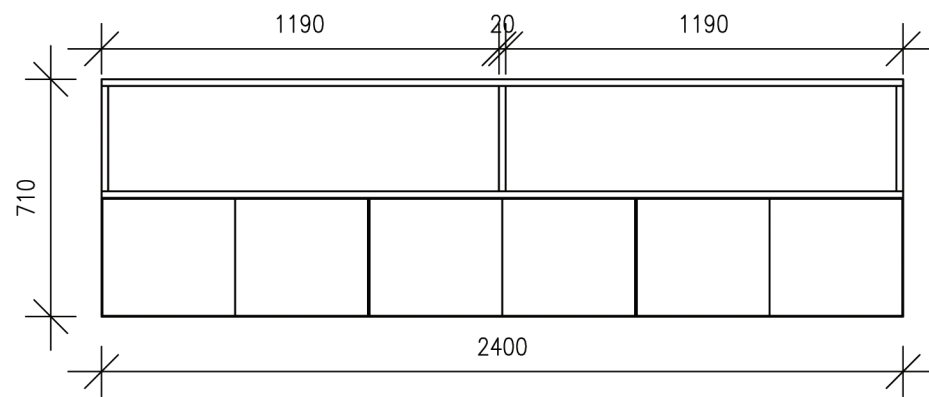
Aukon ylitys

Kahi-tiilipalkki MKH MT10 2985x85x85

SÄILYTYSKALUSTE SAAREKKEESSA

Avohyllykkö 2400x300 mm

20 mm liimapuulevy, tammi
takalevy laminaatti 18 mm,
valk.jyrsintä led-nauhaa varten
20x10 mm, pit. 1000 mm, 2 kpl

Alakaapit valmistajan vakiokaapit
S-H8 ovet kiiltävä valk.
runko valkoinen
pomppusaranat

KATTOPIIRUSTUS

Katto

Kipsilevy 12,5 mm Gyproc GPL 13
Planum, tasoitetaan ja maalataan
täyshimmeä valkoinen kattomaali

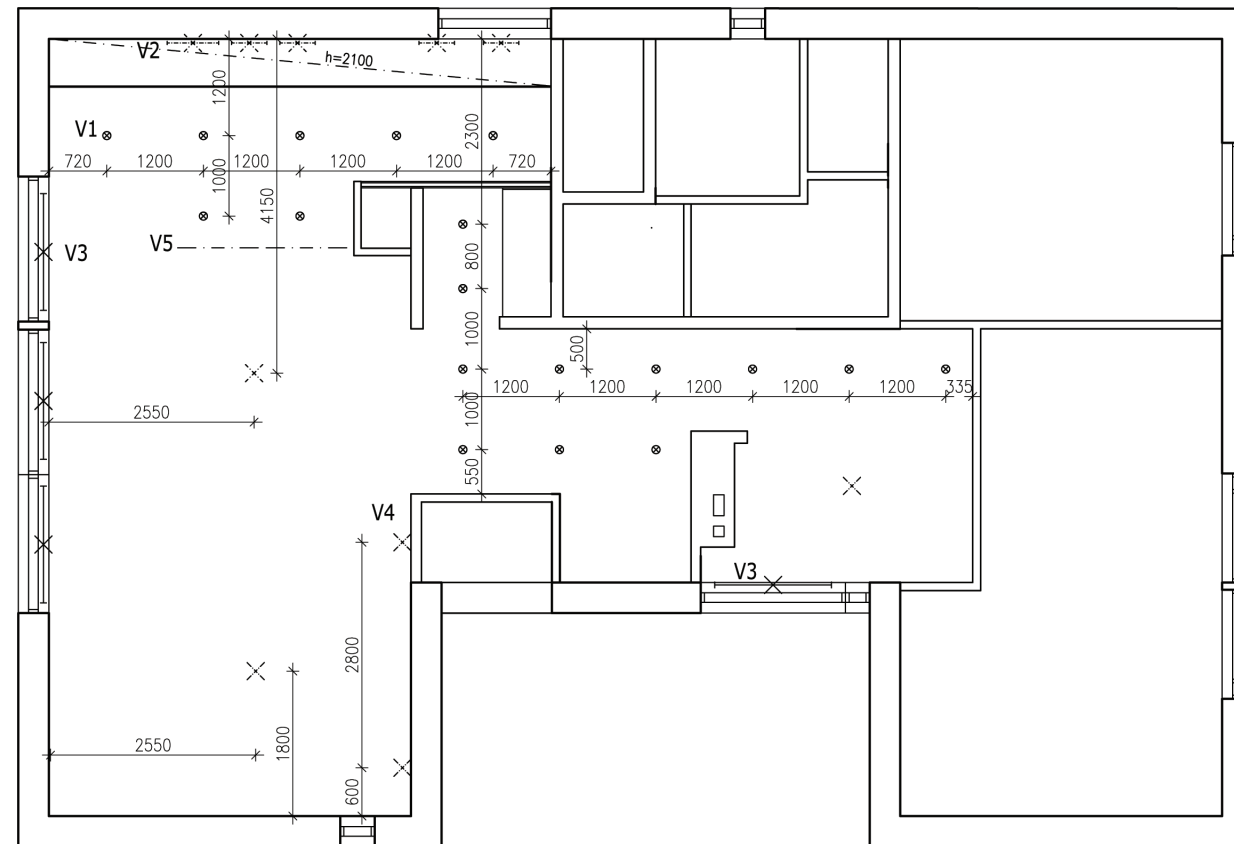
Valaisimet

V1 Universal Design/spot, valk.
345040-11, valonlähde LED 8W,
RA 85, valonväri 2900 K, 18 kpl,
himmennettävä, Sähkötalo Oy

V2 Kylmäkatodivalaisin CCFL
Alluxx2, malli LAL2A540-35
alumiini 14x15x540 mm,
valonväri 3500 K, 5 kpl, Sähkötalo Oy

V3 Loisteputki Osram Lumilux FQ T5
830, 49 W, Pit/halk: 1449mm/16mm,
RA 80, valoteho 4300 lm, kanta
G5, valonväri 3000 K, 4 kpl,
himmennettävä, Sähkötalo Oy

V4 BALL-seinävalaisin, lila,
4750 38 38 01 1, E14, max 25 W
asennuskorkeus h= 1600 mm

V5 Led-nauha valkoisella pohjalla 24 W
/ 5 metriä, 3500K 850mcd, 300 lumen/m,
Sähkötalo Oy

7.2 TOIMINTA JA KÄYTTÖ

Alkuperäinen pohja oli yllättävän toimiva ja selkeä. Pahimmat puutteet olivat WC- ja pesuhuonetoiloissa sekä kodinhoituhuoneessa.

Uudessa suunnitelmassa kodinhoituhuone jäi vieläkin pienehköksi. Keittiöön haluttiin satsata ja siitä tulikin toimivampi ja isompi kuin alkuperäisessä suunnitelmassa. Ruokailutila on luontevasti keittiön ja olohuoneen välissä. Ruokailutilaan mahtuu tarvittaessa isokin ruokapöytä ilman, että se vie tilaa olohuoneelta.

WC:n suurentaminen, kylpyhuoneen ja saunan uudelleen mitoittaminen on selkeä parannus alkuperäiseen suunnitelmaan ja palvelee paremmin eri ikäluokille.

Makuuhuoneiden tilajärjestelyihin ei tässä vaiheessa koskettu, koska ne palvelevat käyttäjiä sellaisenaan vielä pitkään. Kahdesta pienestä makuuhuoneesta yhdistetty iso makuuhuone on helposti muunneltavissa eri elämäntilanteisiin käyttöön sopivaksi.

Kuva 100: www.tapettitalo.fi

8 ARVIOINTI

8.1 PALAUTE

Suunnitelmassani pystyin toteuttamaan lähes kaikki käyttäjien toiveet. Lopputuloksesta tuli ehjä kokonaisuus ja alkuperäinen, ajan hengen mukainen, selkeä pohjaratkaisu säilyi aika pitkälle. Kohtuullisilla muutostöillä tiloista saatiin toimivat ja lopputulos oli hyvä. Asiakas oli erikoisen tyytyväinen pieniin yksityiskohtiin, mm. saarekkeeseen integroituun säilytyshyllykköön. Rohkeilla materiaalivalinnoilla asunnosta tuli aivan uudennäköinen, persoonallinen pieni koti.

8.1 PROSESSI

Sain ajankohtaisen ja mielenkiintoisen opinnäytetyöaiheen: tehtäväni oli suunnitella perusparannus vuoden 1971 tyypitaloon. Ajankohtaiseksi aiheen teki talon ikä. Suomessa on rakennettu valtavasti pientaloja 1960-70 -luvun vaihteessa ja ne ovat lähivuosina perusparannuksen kohteena. Mielenkiintoiseksi aiheen teki aikakausi ja aikakauden pientalojen parjattu maine.

Tein pienoisen aikamatkan 40 vuoden taakse - aikaan, jossa minäkin olin viettänyt lapsuuteni ja varhaisuoruuteni. Hämmästyin kuinka suuressa muutoksessa suomalainen

yhteiskunta ja suomalainen koti olivat 60- ja 70-luvulla, ja minkälaisella vauhdilla suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa rakennettiin. Kuinka teknologian kehitys mullisti tavallisten ihmisten elämää. Kuinka televisio ja mainonta muuttivat ihmisten tarpeita. Ja kuinka nämä kaikki yhdessä vaikuttivat tuon ajan suomalaisten asumiseen, sisustamiseen ja rakentamiseen.

Taustatyötä aloin tehdä lukemalla ajankuvauksia, vanhoja sisustuslehtiä ja rakennusoppaita. Vierailin Tikkurilan maallitehtaan arkistojen kätköissä penkomassa vanhoja värisuunnitteluoppaita. Sain alkuperäisiä kaluste-esitteitä Topi-keittiöltä. Tapettitalo oli oikea aarreaitta 60-70 -luvun tapetteineen. Designmuseossa tutustuin ennakkoluulottomaan ja innovatiiviseen 60-luvun ja 70-luvun alun suomalaiseen muotoiluun.

Aikakauden sisustusten selvittämisen lisäksi halusin opinnäytetyössäni kartoittaa myös ajalle tyypillistä arkkitehtuuria, rakennustapaa ja yleisimmin käytettyjä materiaaleja sekä talojen rakenteita ja niiden tämänhetkisiä

ongelmia ja heikkouksia.

Opin opinnäytetyössäni, että onnistunut korjaushanke vaatii perusteellista syventymistä ja huolellista suunnittelua ja monen alan asiantuntijoita.

Itse tilasuunnittelu eteni mutkattomasti. Sain tarkkoja toiveita asiakkaaltani mm. keittiön suhteen ja ne luonnollisesti helpottivat suunnittelun etenemistä. Materiaalivalinnoissa sekoitin vapaasti 60- ja 70-lukua, koska ei ollut tarkoituskaan tehdä asunnosta museota.

Opinnäytetyössäni kokeilin myös erilaisia esitystekniikoita, joita voisin mahdollisesti käyttää tulevaisuudessakin harjoittaessani sisustussuunnittelijan ammattia. Osa niistä toimi, mutta osa niistä vaatii vielä hiomista.

Prosessi oli kaiken kaikkiaan istumalihaksia ja kärsivällisyyttä vaativa. Kärsivällisyyttä ja ymmärrystä vaadittiin myös läheisiltäni, joita haluan vielä kiittää tukemisestani koko opiskelujeni ajan. Kiitos!

Järvenpäässä 20.4.2011

LÄHTEET

PAINETUT LÄHTEET

Björk, C. & Nordling, L. & Reppen, L. 2009. Så byggdes villan. Svensk villaarkitekturen från 1890 till 2010. Värnamo: Fälth & Hässler.

Hagelstam, W. 2003. Uusi antiikkikirja 1900-1980. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Hekkanen, M. 1998. Pientalon kuntoarvio, Rakennustieto Oy, Tampere: Tammer-Paino Oy.

Huuhka, M. 1968. Rakennettiin toivekoti. Porvoo: Werner Söderström Oy kirjapaino.

Kahri, E. & Pyykönen, H. 1984. Asuntoarkkitehtuuri ja -suunnittelu. Jyväskylä: Gummerus Oy.

Kaila, P. 1997. Talotohtori. Porvoo: WS Bookwell Oy

Kaila, P. 2009. Maalari maalasi taloa - julkisivujen värihistoria. Jyväskylä: Gummerus Oy

Koho, T. 1994. Suomalaisen arkkitehtuurin 60-luku – konstruktivismi ja järjestelmäajattelu. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Lehtovuori, O. 1999. Suomalaisen asuntoarkkitehtuurin tarina. Hämeenlinna: Print Karisto Oy Hämeenlinna.

Lounatvuori, I. & Putkonen, L. 2001. Rakennusperintömme: kulttuuriympäristön lukukirja. Ympäristöministeriö, museovirasto. Rakennustieto Oy.

Pirinen J. 2006. Pientalojen mikrobivauriot, lähtökohtana asukkaiden kokemat terveyshaitat. Hengitysliiton julkaisu 19/2006.

Rakennustietosäätiö RTS. 2010. Asuintilojen suunnittelu. Tampere: Tammerprint Oy.

Rakennustietosäätiö RTS. 2006. Kerrostalot 1880-2000 –arkkitehtuuri, rakennustekniikka, korjaaminen. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Rauske, E. 2008. finnisharchitecture 1900-2000. Lahti: Aldus Oy.

Ruotsalainen, S. 2010. 60 - ja 70 -lukujen matalat tyyppitalot ja korjausrakentaminen. Tampereen teknillinen yliopisto. Arkkitehtuurin laitos. Julkaisu 3

Sarantola-Weiss, M. 2009. Reilusti ruskeaa, 1970 -luvun arkea. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino Oy.

Suomi rakentaa, Finland bygger 4 –näyttely julkaisu. 1970. Helsinki: Sanomapaino.

SPU Systems Oy. 2010. 1960- ja 1970-lukujen pientalot . SPU -korjausopas.

Topi Kalustaja Oy. 1970. Keittiökaluste-esite

SÄHKÖISET LÄHTEET

Lindth, T. Ensimmäiset lähiöt olivat alku aluerakentamisella (viitattu 5.1.2011). Saatavissa: http://www.rakennusperinto.fi/rakennusperintomme/artikkelit/fi_FI/ensimmaisetlahiot/

Lukander, M. Pientalojen rakenteet 1940-1970 (5.1.2011). Saatavissa: http://www.rakennusperinto.fi/Hoito/Korjaus_artikkelit/fi_FI/Pientalojen_rakenteet_1940-1970/

Keittiön koneellistuminen 1900-luvulla (viitattu 15.3.2011). Saatavissa: http://opetus.ruokatieto.fi/Suomeksi/Nuoret/Ruoka-_ja_tapakulttuuri/Nykypaiva_rakentuu_historian_paalle/Keittion_koneellistuminen_1900-luvulla

SUULLISET LÄHTEET

Heikkinen, T. 2010. Haastattelu 15.8.2010.

KUVALÄHTEET

Kuva 1:

Kuva 2: http://homeware.fiskars.com/web/fiskarsweb.nsf/fi/sakset_functional_form_yleissakset_859853

Kuva 3, 34, 54, 81: Hagelstam, W. 2003. Uusi antiikkikirja 1900-1980. Hämeenlinna: Karisto Oy.

Kuva 4, 15, 37, 43, 46: Kaunis koti 7/1970

Kuva 5, 29, 63, 67, 88, 89: Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto

Kuva 6: <http://www.docomomo-fi.com/selection/silvennoinen-kivinen-korhonen-helsinki.gif>

Kuva 7: <http://www.thesamba.com/vw/archives/books/type1.php>

Kuva 8: <http://janikanmaailma.blogspot.com/2011/01/hyvasti-rip-kirby-i-will-miss-you.html>

Kuva 9: <http://www.hyy.helsinki.fi/suomi/3/>

[news/484/](http://www.hyy.helsinki.fi/suomi/3/news/484/)

Kuva 10: <http://lottovoittaja.wordpress.com/2009/08/21/kaanteinen-integraatio/>

Kuva 11: http://yle.fi/alueet/pohjanmaa/2009/07/kuun_valloitusta_ja_neil_armstrongin_ensiaskelia_seurasi_koko_maailma_877464.html

Kuva 12: <http://www.enjoyclub.fi/prod.php?id=35516&gen=kamp>

Kuvat 13,14,21,22 : Lehtovuori, O. 1999. Suomalaisen asuntoarkkitehtuurin tarina. Hämeenlinna: Print Karisto Oy Hämeenlinna.

Kuva 16: http://www.e-architect.co.uk/chicago/farnsworth_house.htm

Kuva 17: http://www.eichlernetzwerk.com/fnc_steel.html

Kuva 18: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/e3/Helsingin_kaupunginteatteri2008d.jpg

Kuva 19: http://www.mfa.fi/krakstrom_koulurakennukset

Kuva 20: <http://www.seniorinetti.fi/keskustelu/kirkko-ketju>

Kuva 23, 25: Suomi rakentaa, Finland bygger 4 –näyttely julkaisu. 1970. Helsinki: Sanomapaino.

Kuva 24:

Kuva 26: http://www.rakennusperinto.fi/rakennusperintomme/artikkelit/fi_FI/ensimmaisetlahiot/

Kuva 27: http://www.mfa.fi/files/mfa/nayttelykuvat/VillavonHerten_MV__80-2581.jpg

Kuva 28: Björk, C. & Nordling, L. & Reppen, L. 2009. Så byggdes villan. Svensk villaarkitekturen från 1890 till 2010. Värnamo: Fälth & Hässler.

Kuva 30: Tikkurila Oy

Kuva 31: Kaunis koti 5/1971

Kuva 32: Tikkurilan viesti 1/1969

Kuva 33: SPU -korjausopas

Kuva 35, 47: Kaunis koti 5/1970

Kuva 36, 39, 41, 44, 45, 66: Avotakka 3/1968

Kuva 38, 40, 49,: www.tapettitalo.fi

Kuva 42: http://2.bp.blogspot.com/_MOilWuYWwus/TJplO9hGWvI/AAAAAAAAFsw/GkpKY-UWPIQ/s1600/ScanImage003.jpg

Kuva 48: <http://www.tapettitehdas.fi/fi/tyylit/60-70-luku/68592>

Kuva 50: <http://www.tapettitehdas.fi/fi/tyylit/60-70-luku/68652>

Kuva 51: <http://www.dvdplaza.fi/forums/showthread.php?t=76579>

Kuva 52: <http://70-luvulta.blogspot.com/2009/07/lampunvarjostin-retrohenkeen.html>

Kuva 53: <http://www.huuto.net/kohteet/moderni-klassikko-eero-aarnion-polaris-tuolit-7kpl/163983970>

Kuva 55: <http://www.ouka.fi/ppm/perusnayttely/kuvagalleria.htm>

Kuva 56: Topi Kalustaja Oy. 1978. Keittiökaluste-esite

Kuva 57, 58, 62, 68, 70-80: Annakaisa Lång 2010

Kuva 59: Kaunis koti 5/1971

Kuva 60: Tikkurilan viesti 2/1969

Kuva 61: Anneli Kärkkäinen 1973

Kuva 64: Raili Heikkinen 1974

Kuva 65: Raili Heikkinen 1972

Kuva 69: Raili Heikkinen 1995

Kuva 82: <http://www.tapettitalo.fi/mallit/68961.html>

Kuva 83: <http://fineballin.com/helsinki/2010/10/19/nokian-saappaat/>

Kuva 84: <http://www.tomorrowsantique.com/fi/2/0/1006>

Kuva 85: <http://www.valoshop.fi/Kuplat-riippuvalaisin-Yki-Nummi-1>

Kuva 86: <http://www.vastavalo.fi/tammi-puu-metsa-vanha-suuri-aaprahammi-148884.html>

Kuva 87: <http://www.tapettitalo.fi/mallit/61790.html>

Kuva 90: <http://www.designlover.eu/retro/3323/seventies-magnet-space-age-bubble-light-by-es-horn-belysning.html>

Kuva 91: http://www.elle.co.jp/decor/goodseller/10_0818

Kuva 92: <http://www.huuto.net/kohteet/keittion-pyorea-poyta/167078071>

Kuva 93: <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/50203788> <http://www.ikea.com/fi/fi/catalog/products/50203788>

Kuva 94: <http://verkkokauppa.vepsalainen.com/PublishedService?file=page&pageID=9&itemcode=023680P>

Kuva 95: <http://www.homedesignbase.com/2010/06/02/sofa-milos-sofa-in-a-simply-design/milos-sofa-by-boconcept-1/>

Kuva 96: Tikkurilan esite 1968

Kuva 97: http://www.gustavsberg.fi/29338_44933.asp

Kuva 98: http://www.stala.com/Suomi/Tuotteet/Keittiotasot_ja_altaat/Tasoon_upotettavat_altaat/Desire/G52-60

Kuva 99: http://www.iskukeittiot.fi/door_page.php?loc_id=141

Kuva 100: <http://www.tapettitalo.fi/mallit/61763.html>

Kuva 101: <http://www.ksml.fi/viihde/kirjat/viimeinen-hyppy-ajassa/536554>

LIITTEET

SI 001 Pohjapiirustus 1:50

SI 002 Purkupiirustus 1:50

SI 003 Lattiakuva 1:50

SI 004 Kattokuva 1:50

SI 005 Leikkaus A-A 1:50

SI 006 Leikkaus B-B 1:50

SI 007 Leikkaus C-C 1:50

SI 008 Kalustepiirustus K1 1:20

SI 009 Kalustepiirustus K2 1:20

SI 010 Kalustepiirustus K3 1:20

SI 011 Kalustepiirustus K4 1:20

SI 012 Saarekkeen mitoitus 1:20

SI 013 Hyllykön mitoitus 1:20

Kalusteluettelo

Valaisinluettelo

Huoneselostus

